
CARTA DEL PAISATGE DEL PRIORAT

VOLUM I – DIAGNOSI DE LES TENDÈNCIES DEL PAISATGE

CAPÍTOL 4. DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE. PROPOSTA TÈCNICA

Gener 2011

Promou:

Consell Comarcal
del Priorat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**

Generalitat de Catalunya
**Departament de Governació
i Relacions Institucionals**

Observatori del Paisatge

Equip redactor:

Limonium Societat d'Activitats Ambientals
Autor: Miquel Portet, RS, 2011; 412091, Bona.
T.E. 977 30 28 09 - 97 30 00 00

CARTA DEL PAISATGE DEL PRIORAT

Gener 2011

EQUIP DE TREBALL

COORDINACIÓ: EDUARDO SOLER LIMONIUM
 ALBERT CORTINA Estudi DTUM

EQUIP REDACTOR:

Limonium Societat d'Actuacions Ambientals, S.L.

Eduardo Soler	Enginyer agrònom
Sergi Nogues	Ambientoleg
Montse Fuguet	Enginyera tècnica forestal
Agustí Buisán	Biòleg
Càndida Vitoriano Tavares	Enginyera ambiental

Estudi DTUM

Albert Cortina	Advocat urbanista i gestor del paisatge
----------------	---

COMISSIÓ DE SEGUIMENT:

Consell Comarcal del Priorat

Adolf Pellejà	Vicepresident 1er.
Juan Carles Garcia	Vicepresident 2n.
Joan Reig	Gerent
Eva Torà	Tècnica de participació

Departament de Territori i Sostenibilitat – Generalitat de Catalunya

Jaume Busquets	Subdirector de Paisatge i Acció Territorial
Cinto Om	Cap del Servei
Josep M. Bosch	Tècnic del Servei

Observatori del Paisatge de Catalunya

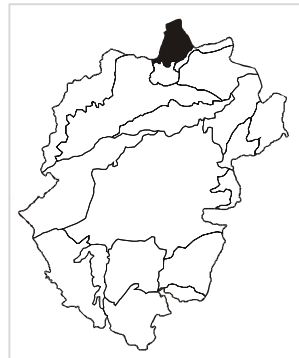
Joan Nogué	Director
Pere Sala	Coordinador Tècnic

ÍNDEX

UNITAT 01. Les Garrigues d'Ulldemolins	1
UNITAT 02. Crestes de la Llena	4
UNITAT 03. Vall del Silenci	6
UNITAT 04. Congost de Fraguerau	10
UNITAT 05. Barrancs interiors de Montsant	12
UNITAT 06. Gorraptres-Les Ganyes	15
UNITAT 07. La Gritella – Siurana	18
UNITAT 08. Fossa de Cornudella	20
UNITAT 09. Cingle Major de Montsant	24
UNITAT 10. Pantà de Siurana	27
UNITAT 11. Serra del Molló	29
UNITAT 12. Priorat paleozic	30
UNITAT 13. Serres mesozoiques occidentals	35
UNITAT 14. Muntanyes del Pradell – la Torre	38
UNITAT 15. Pla de Falset	41
UNITAT 16. Lo Sarraí – lo Collroig	45
UNITAT 17. Baix Siurana	47
UNITAT 18. Muntanyes de Llaberia – la Mola	50

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 01 LES GARRIGUES D'ULLDEMOLINS

SITUACIÓ: Correspon al vessant nord-est de la Serra de la Llena, a l'extrem septentrional del Priorat –terme municipal d'Ulldemolins-, pertanyent a la Conca del riu Segre. Inclou les Partides de la Garrigueta, el Pescater, les Guineus i la Salvana, entre altres, anomenades genèricament com les Garrigues d'Ulldemolins.

SUPERFÍCIE UNITAT: 1012 ha (Ulldemolins)

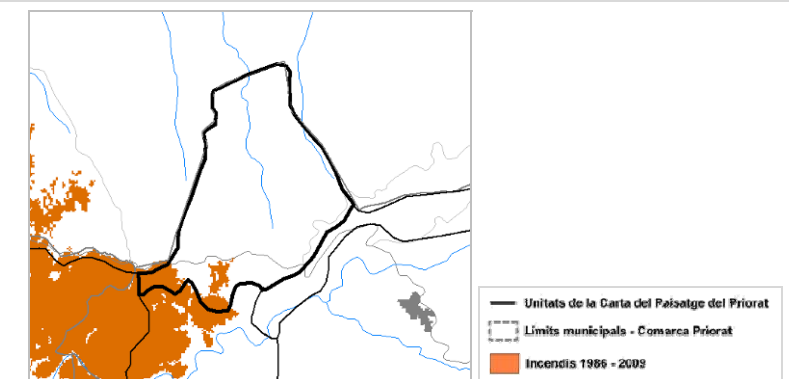
DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Aquesta part del territori, tot i que administrativament està inclosa a la comarca del Priorat, funcionalment i geogràficament forma part de les Garrigues, i s'obre cap a la depressió de l'Ebre. Es tracta d'una zona extrema de l'altiplà conreat de les Garrigues i per tant comparteix les dinàmiques paisatgístiques amb aquest ampli territori. La construcció de la carretera C-242 va constituir, en temps moderns, conjuntament amb la situació d'una línia d'alta tensió, els principals factors d'alteració del paisatge en aquest àmbit. Actualment, aquesta zona està ocupada per conreus arboris de secà que dominen el paisatge des de fa desenes, havent-se produït fenòmens locals d'abandonament, fenòmens de substitució d'altres conreus (ametllers, vinya, parades de cereals) per oliveres i una relativa extensificació de l'estructura agrària, tot i que l'essència del paisatge perdura. La massa forestal ha guanyat terreny, com es pot observar per la presència de marges de pedra sota pinedes de pi blanc i garrigues, tot i que la influència dels incendis forestals s'ha fet notar a l'extrem sud-oest de la unitat.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis forestals

Lògicament, i donat el tipus de vegetació existent a la unitat, on la carretera C-242 discorre per una carena, el risc d'incendis forestals és molt elevat. Tot i que a la unitat existeix un mosaic agroforestal on els conreus podrien exercir certa funció de prevenció d'incendis forestals, els vessants dels barrancs en direcció nord tenen una elevada continuïtat de massa forestal combustible. Així, el risc és evident, amb masses forestals molt combustibles i inflamables, exposades als vents de cerç o mestral, i amb zones de contacte amb carreteres com la C-242 i la carretera LP-7013. En el passat recent, els incendis forestals han afectat de resquitlló a aquesta unitat, tal com s'aprecia a la figura annexa. El gran incendi que afectà al Montsant septentrional l'any 1994 afectà aquesta unitat.

Línia d'alta tensió

Pel centre de la unitat, en direcció nord-oest/sud-est, discorre una línia d'alta tensió de 110 kv que suposa un impacte paisatgístic, un risc d'incendis forestals, una afecció a l'avifauna (morts per electrocució o col·lisió) i la creació d'una franja de pas d'infraestructures que pot tenir un efecte "crida" per la instal·lació de noves infraestructures lineals.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Implantacions en el paisatge relacionades amb les característiques de carena en la unitat o en el seu entorn visual

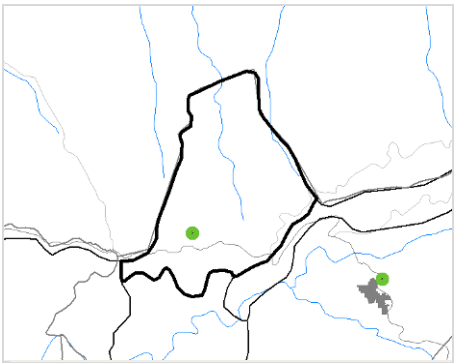
L'existència al límit sud de la unitat de la carena que dividex la conca del riu Montsant de les dels barrancs que vessen cap a les Garrigues implica la possibilitat física i el possible interès futur d'ubicar infraestructures que necessiten d'aquestes posicions (noves antenes de comunicació, basses elevades de regulació de reg o antiincendis, noves línies elèctriques), alguns dels quals s'estan manifestant, com la construcció actual al límit oest de la unitat d'una bassa de reg elevada lligada al sistema Segarra-Garrigues. Al mateix temps, les visuals cap al sud poden veure's essencialment afectades en el futur per diverses implantacions de centrals eòliques previstes al cor de les Garrigues.

Rompudes de Terrenys Forestals

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada (ha)	% a dins de la Unitat
ROM-T-29/0027/07	Ulldemolins	2007	Autorització parcial	0,8	0,079

En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi únicament una autorització corresponent a una superfície inferior a 1 hectàrea.

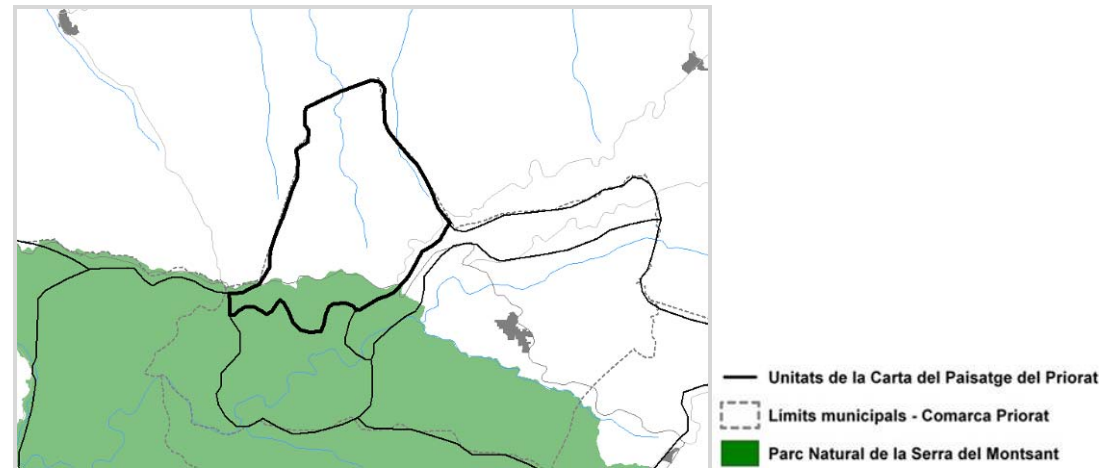

□ Límits municipals - Comarca Priorat
— Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
● Resolució - Autorització Parcial

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits

La part sud de la unitat està inclosa en espais naturals protegits. Per una banda, la part de carenes al llarg de la C-242 està incorporada al Parc Natural de la Serra del Montsant. Per altra banda, la part sud-est està incorporada al límit de Xarxa Natura 2000 i de delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. Aquest nivell de protecció permet pensar en què els instruments de planificació i gestió (com el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc Natural de la Serra del Montsant, actualment en fase final de la seva redacció) poden incidir en la protecció efectiva de les carenes i en aspectes concrets de valoració del paisatge i d'inversió per la cura del mateix.

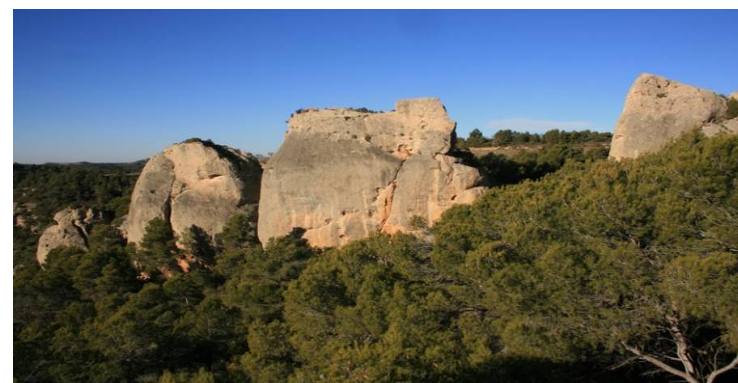
Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
1012	171,7	16,97

Miradors de paisatge

Per altra banda, existeix un mirador de paisatge just a la zona de les Crestes de la Llena, construït pel Parc Natural de la Serra del Montsant, però que centra les seves visuals cap a les unitats del Congost de Fraguerau i les zones interiors de la Serra del Montsant i per tant no té incidència a la unitat del paisatge 01. Seria força interessant, donada l'existència d'alguns punts que permeten visuals cap al nord, realitzar una posta en valor de les visuals obertes cap a les Garrigues i el Segrià mitjançant l'establiment d'un mirador i elements de senyalització i interpretació (plafó interpretatiu) del patrimoni natural, agrícola i de la cultura de pedra en sec (marges i aterassaments). També es poden aprofitar els valors paisatgístics dels propis itineraris rodats que recorren per la unitat.

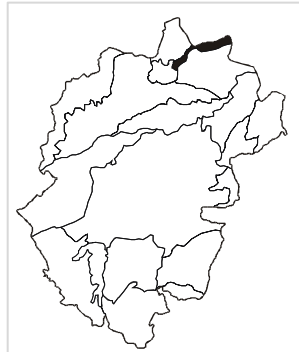
Conreu d'olivera

L'especificitat dels conreus arboris existents en aquesta unitat, bàsicament d'olivera, i l'encaix geogràfic en uns barrancs relativament profunds (Purgatori i Gris), permeten apuntar les possibilitats d'implementar figures d'ordenació i de gestió i promoció agrícoles específiques per aquest territori per tal de garantir la millora i continuïtat dels conreus i del paisatge

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 02 CRESTES DE LA LLENA

SITUACIÓ: Correspon als cingles i pendents encarats al sud de les crestes del Blai i les Solanes de la serra de la Llena, al terme municipal d'Ulldemolins, que assoleixen una alçada de 924 m a la punta del General.

SUPERFÍCIE UNITAT: 376 ha (Ulldemolins)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Aquesta unitat de paisatge correspon especialment a una zona de vessant esquerp i muntanyós de la Serra de la Llena, dominada pels blocs conglomeràtics i els vessants esquerps i importants. Es tracta d'una unitat eminentment forestal, tot i que a la base de la mateixa, en contacte amb la unitat de la Vall del Silenci, s'han desenvolupat algunes petites parades d'ametllers o oliveres. Tot i així, la transformació agrícola de la part més muntanyosa mai va acabar de ser especialment significativa i tampoc s'han produït incendis forestals recentment, per la qual cosa aquesta unitat roman relativament estable. En temps recents, l'arranjament de la carretera en direcció cap a Vallcarà i Vilanova de Prades va provocar certs impactes – amb cicatrius a les roques conglomeràtiques o talussos insuficientment regenerats. Cal dir també que al límit occidental d'aquesta unitat es van instal·lar diverses antenes de radiocomunicació que suposen un cert impacte, tot i que no són especialment impactants des del punt de vista visual, i hi creua transversalment el conjunt de línies d'alta tensió, produint un cert impacte en el coll.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis forestals

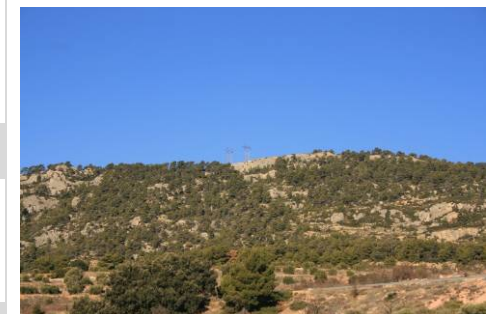
Tot i que no s'han produït incendis remarcables en els darrers temps, l'orientació solana dels vessants meridionals de la Serra de la Llena i les característiques de la vegetació, amb dominància de les garrigues i les pinedes de pi blanc, amb continuïtat transversal i longitudinal, així com el contacte amb les carreteres, determinen un risc d'incendi important que cal tenir en consideració.

Línia d'alta tensió

Pel centre de la unitat, en direcció nord-oest/sud-est, discorre una línia d'alta tensió de 110 kv que suposa un impacte paisatgístic, un risc d'incendis forestals, una afecció a l'avifauna (morts per electrocució o col·lisió) i la creació d'una franja de pas d'infraestructures que pot tenir un efecte "crida" per la instal·lació de noves infraestructures lineals

Arranjament d'infraestructures de comunicació i ocupació de les carenes

Tot i que la protecció ambiental completa d'aquesta unitat no ho hauria de permetre, l'existència d'una carena divisòria entre la conca del riu Montsant i les dels barrancs de les Garrigues podria situar aquesta zona en risc per la ubicació de noves infraestructures que necessitin d'aquestes situacions enlairades (antenes de comunicació, noves línies elèctriques, basses antiincendis). El fet que dues carreteres remuntin els vessants de la serra implica sempre la possibilitat de que es realitzin obres de millora, eixamplament o manteniment que impliquin actuacions amb impactes paisatgístics de difícil cicatrització.

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

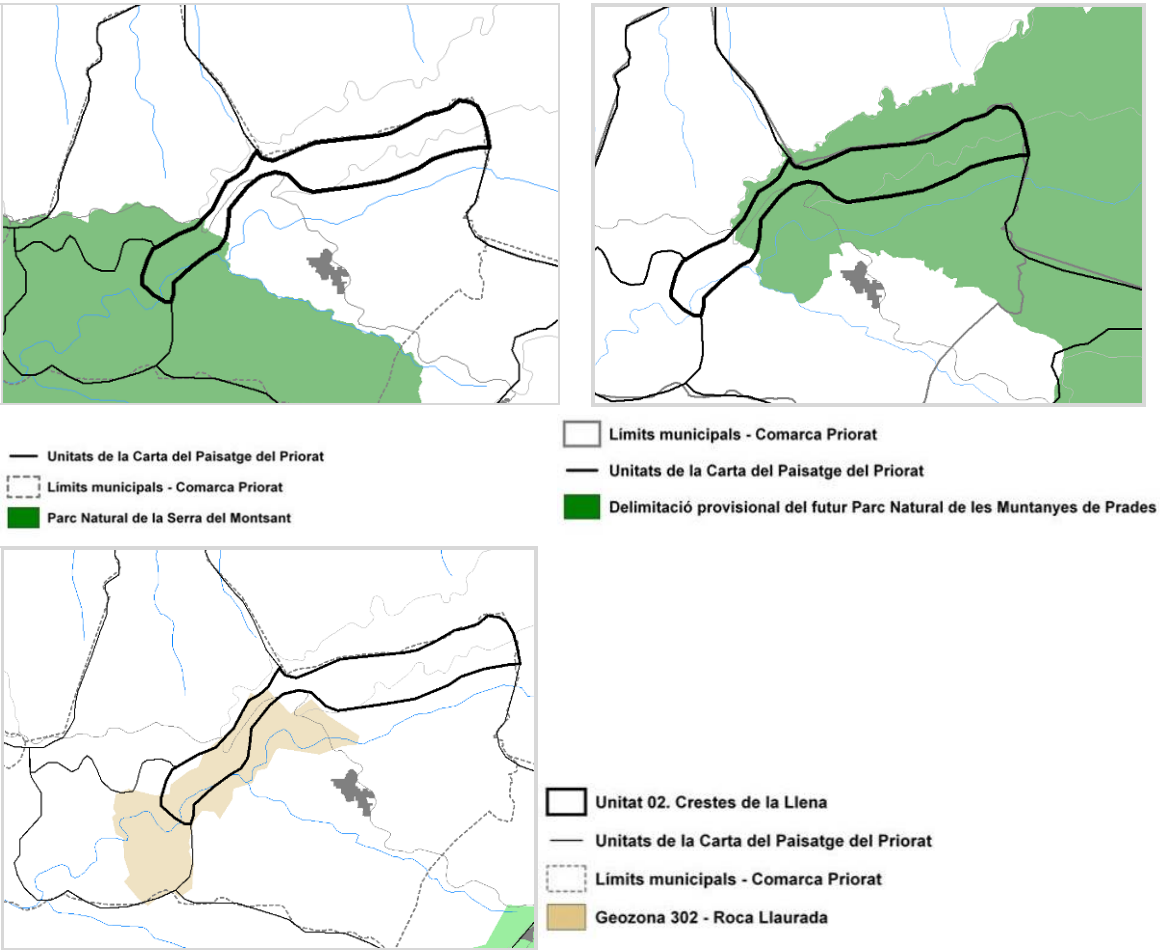
Espais Naturals Protegits i Geozona

Com es pot observar, la totalitat de la unitat es troba incorporada a espais naturals protegits. El terç sud-oest forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, i els dos terços nord-est formen part de la Xarxa Natura 2000 i de la delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. Al mateix temps, una part significativa de la meitat sud-occidental de la unitat està inclosa a la Geozona 302 Roca Llaurada de l'Inventari de Geozones de Catalunya. Els preceptius instruments de planificació i gestió (com el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc Natural de la Serra del Montsant, actualment en redacció) poden fer especial incís i situar graus de protecció molt elevats a aquesta zona de carenes, per justificacions ambientals, paisatgístiques i geològiques. Al mateix temps, els valors geològics dels afloraments de conglomerats poden ser posats en valor mitjançant senyalització in situ i miradors interns a la unitat o externs.

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
376	89	24%

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Muntanyes de Prades (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Muntanyes de Prades/ Superfície total de la Unitat
376	321	85%

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat 02 (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 302	Roca Llaurada	Ulldemolins	376	110	29%

Mirador de paisatge i punt d'informació de l'Audioguia “Paisatges del vi”

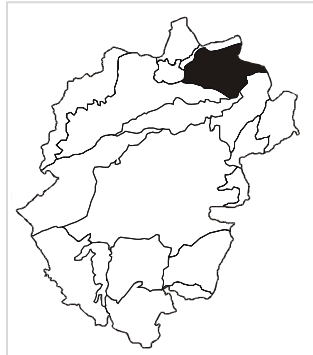
En aquesta unitat existeix un mirador de paisatge construït pel Parc Natural de la Serra del Montsant, amb plafons explicatius que centra les seves visuals cap a les unitats del Congost de Fraguerau i les zones interiors de la Serra del Montsant. Aquest punt coincideix també amb l'aturada número 13 de la ruta per la DO Montsant de l'Audioguia “Paisatges del vi” i que porta per títol “Les Crestes. L'Home i la Natura”. Des de les obagues del Montsant, des del poble d'Ulldemolins i també des de les vies de comunicació que la travessen, existeixen possibilitats d'observar la peculiar morfologia i geologia d'aquesta unitat de paisatge

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 03

VALL DEL SILENCI

SITUACIÓ: Fisiogràficament correspon a la vall del riu del Teix, incloent, al nord, els altiplans dels Segalassos i, al sud, els pendents de l'obaga de Montsant.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.375 ha (Ulldemolins i Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

La creació de camps de conreu ha conformat ja de fa decennis el mosaic agroforestal que caracteritza bona part d'aquesta unitat i, tot i que tradicionalment l'agricultura ha estat el principal element configurador del paisatge en aquest sector, especialment als fons de vall, aquesta activitat no es contempla actualment com un factor significatiu de transformació del paisatge de la mateixa. A diferència d'altres unitats properes, no hi ha hagut recentment una transformació significativa de conreus cap a vinya o una roturació de zones forestals importants. Es manté el mosaic variat de conreus herbacis, avellaners, fruiters de secà, hortes, vinyes i oliveres, de gran valor estètic. Afortunadament, les vessants forestals de l'obaga del Montsant no han tingut cap tipus de transformació agrícola i, també afortunadament (segurament a causa del caràcter més frescal) no s'han produït incendis significatius en temps recents. L'àrea al voltant del nucli d'Ulldemolins ha mostrat una transformació paisatgística important, en bona part com a conseqüència d'una expansió urbanística de caràcter extensiu i en alguns casos no suficientment integrada en l'entorn urbà i no urbanitzat preexistent. A més, en el fons de la Vall del Silenci s'hi va instal·lar en el passat alguna activitat, específicament naus ramaderes, d'important dimensió i cert efecte paisatgístic.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Periurbanització de l'entorn d'Ulldemolins i antic abocador

Al voltant del poble d'Ulldemolins hi ha aglunes edificacions (naus ramaderes) i activitats com el camping Montsant Park, que han creat noves façanes i entorns amb una certa presència en el paisatge, així com espais intersticials. Exceptuant algunes de les naus ramaderes, encara no s'han produït efectes importants de caire paisatgístic, però es donen les condicions per l'existència d'alguns desenvolupaments i actuacions de periurbanització que cal tenir en consideració, incloent l'abandó de conreus a la vora del poble. La pervivència d'un abocador incontrolat no suficientment integrat (tot i el Projecte de clausura d'abocadors incontrolats redactat pels Serveis Tècnics del Consell Comarcal del Priorat l'any 2008 i executat posteriorment) al sud del poble és un altre aspecte a destacar en aquest context

Línia elèctrica i altres infraestructures lineals

Una línia elèctrica de 110 kv, la mateixa que creua les unitats U1 i U2, passa per la part nord de la unitat U3, a la zona dels Segalassos, creant un impacte paisatgístic i una traça susceptible de noves ocupacions i actuacions. La carretera C-242, actualment prou ben integrada a la topografia del terreny, és sempre susceptible de projectes d'arranjament amb difícil cicatrització incloent un possible projecte de variant est pel nucli d'Ulldemolins (traça recollida en el nou POUM del municipi) que pot tenir impactes paisatgístics significatius

Risc d'incendis forestals

Les característiques de les masses forestals – contínues i denses, amb abundància de pinedes, fortament combustibles i inflamables – les fan susceptibles a incendis de gran abast. Aquest risc pot ser encara més important a la zona dels Segalassos que és solana

Degradació de la vegetació de ribera del riu de Prades

La vegetació de ribera al riu de Prades, al nord del nucli urbà, es troba força degradada per obres de consolidació de marges i ocupació de l'espai funcional de ribera per conreus

Circulació motoritzada al medi natural i hiperfreqüentació de zones sensibles

Algunes de les pistes que remunten l'obaga del Montsant fins a l'ermita de Santa Maria del Montsant, Sant Antoni o Santa Magdalena estan habitualment utilitzades per motos, quads i vehicles 4x4, que causen impactes sobre la traça de camins i la seva degradació. L'entorn de les ermites, també, pot ser degradat amb una hiperfreqüentació en dies concrets de l'any.

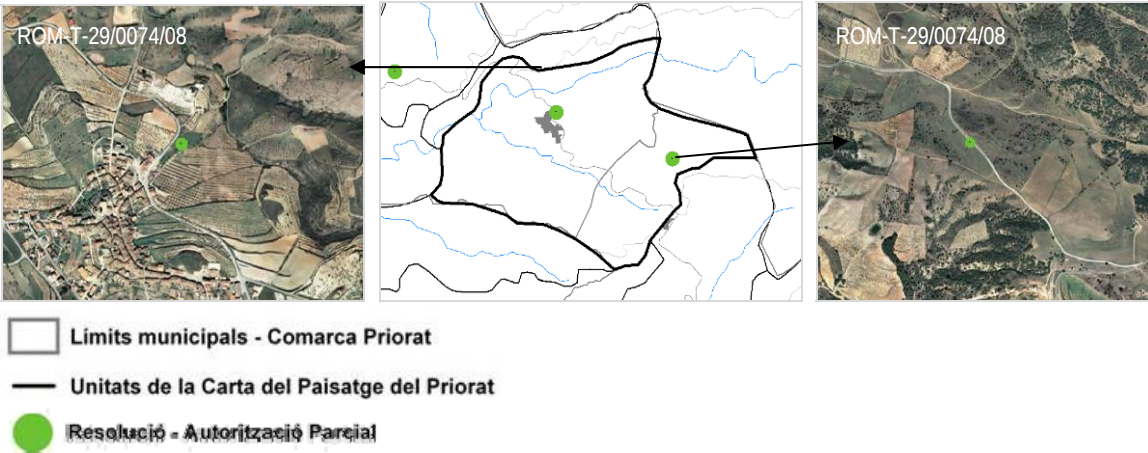

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Rompudes de Terrenys Forestals

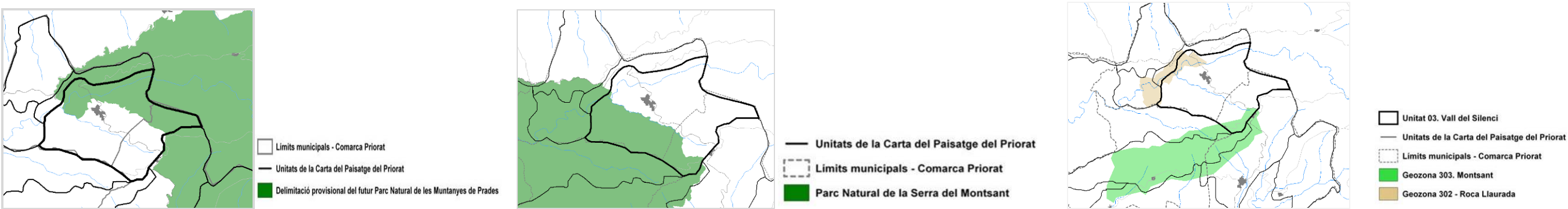
En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi un parell d'autoritzacions corresponent a una superfície d'unes 12 ha, el què representa un 0,5% de la Unitat.

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	Superfície Unitat	% a dins de la Unitat
ROM-T-29/0074/08	Ulldemolins	2008	Autorització parcial	11,9	2.375	0,50
	Cornudella de Montsant	2008	Autorització parcial			

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozones

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Muntanyes de Prades (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Muntanyes de Prades/ Superfície total de la Unitat
.375	875	37%

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat			
2.375	848	36%			
Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat 02 (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 302	Roca Llaurada	Ulldemolins	2.375 ha	158	6,7
Geozona 303	Montsant	La Morera de Montsant, Cornudella de Montsant		125	5,3
Total					12%

Com es pot observar, bona part de la totalitat de la unitat es troba incorporada a espais naturals protegits. El terç sud-oest forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, i el terços nord-est forma part de la Xarxa Natura 2000 i de la delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. Al mateix temps, unes petites porcions al nord i al sud estan incloses, respectivament, a les Geozones 302 Roca Llaurada i 303 Montsant de l'Inventari de Geozones de Catalunya. Els preceptius instruments de planificació i gestió (com el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc Natural de la Serra del Montsant, actualment en redacció) poden fer especial incís i situar graus de protecció molt elevats a aquesta zona de carenes, per justificacions ambientals, paisatgístiques i geològiques. Al mateix temps, els valors geològics dels afloraments de margues dels Hostalets d'Albarca, d'alt valor estètic poden ser posats en valor mitjançant senyalització in situ i miradors interns a la unitat o externs

POUM recentment aprovat

El POUM d'Ulldemolins està aprovat definitivament de manera recent, i haurà de ser l'encarregat de definir, en el seu desenvolupament, les característiques paisatgístiques del planejament derivat i de les instal·lacions i activitats a situar en el municipi. La seva tramitació via el procediment d'avaluació ambiental hauria de ser un garant en aquest context.

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Serveis de restauració i allotjament turístic

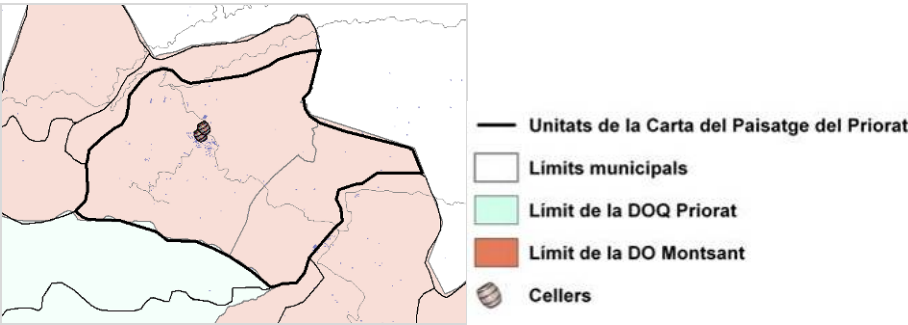
Municipi	Restaurants	Hotels	Hostals	Agroturisme	Allotjaments rurals	Apartaments	Càmpings
Ulldemolins	Diversos	-	1	-	1	-	1

El municipi d'Ulldemolins disposa d'uns pocs allotjaments amb categories diferents que permeten la pernoctació, i això permet notenciar els elements relacionats amb el senderisme i l'anrofitament turístic del patrimoni. del territori i

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Ulldemolins	2	2	-
Total per Unitat	2	2	0
%	1,5% del total al Priorat		

Dins de l'àmbit d'aquesta unitat de paisatge existeixen dos cellers que estan, però, situats dins el casc urbà d'Ulldemolins. Per tant, per una banda, no són infraestructures amb significació paisatgística en el territori, i per l'altre, contribueixen al desenvolupament econòmic del mateix i a la potenciació i manteniment del conreu de la vinya

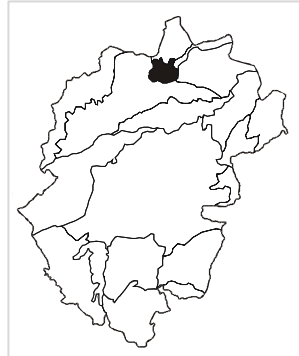
Miradors i elements patrimonials de gran interès

Aquesta unitat disposa de diversos elements patrimonials de gran interès paisatgístic: les ermites de Santa Magdalena, Sant Antoni i Santa Maria del Montsant, ubicades a la cara nord del Montsant i que es converteixen en importants miradors de paisatge sobre la mateixa unitat i sobre les situades més al nord (U2 i U3). Des d'aquestes i des de l'entorn, el casc urbà d'Ulldemolins situat enmig d'un mosaic agrícola variat té una molt bona visibilitat i estètica enmig d'una morfologia de vall molt clara, orientada cap a l'oest i ben definida, aspectes que es podrien posar en valor amb el disseny i situació d'equipaments d'interpretació paisatgística. El pas de dos rius (riu del Teix i de Prades) tot i que amb vegetació de ribera no prou ben establerta, suposa una possibilitat de millora paisatgística, així com la recuperació d'elements com les antigues fileres de plataners al llarg de la carretera. Les característiques paisatgístiques peculiars de la zona dels Segalassos poden posar-se en valor a partir del pas del GR-171, i l'espectacular entrada al Parc Natural de la Serra del Montsant pel congost de Fraguerau a partir del GR-65-5. En aquesta unitat hi ha l'aturada número 14 de la ruta per la DO Montsant de l'Audioguia "Paisatges del vi" i que porta per títol "Ulldemolins. Els miradors de l'Oli"

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 04 CONGOST DE FRAGUERAU

SITUACIÓ: Comprèn el curs alt del riu Montsant, des de les Cadolles Fondes fins a l'aiguabarreig amb el barranc dels Pèlecs, vessants inclosos: el dret, fins a Colldemòncs i l'esquerre, fins a la punta dels Pins Carrassers, punt culminant de la unitat (1059 m). Íntegrament al terme municipal d'Ulldemolins.

SUPERFÍCIE UNITAT: 578 ha (Ulldemolins)

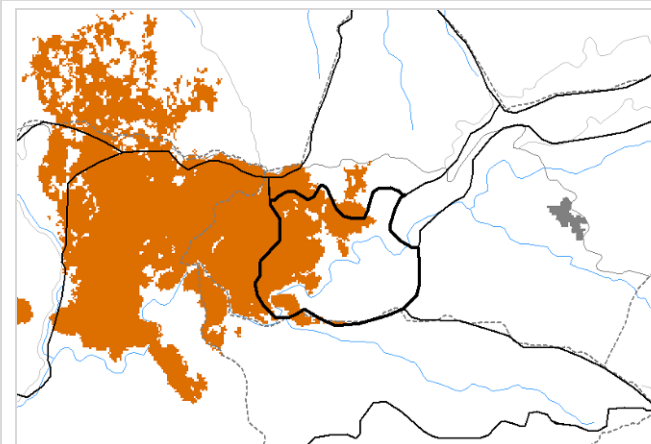
DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

El caràcter esquerp i rocós del congost de Fraguerau, amb àmplies pendents, cingles i penya-segats, i un riu encaixonat, no ha permès, de manera secular, el desenvolupament de l'agricultura, i només algunes poques terrasses a la part més occidental de la unitat van tenir en el passat algun aprofitament agrícola, existint restes de parades d'horts, conreus arboris i herbacis propers al riu, pràcticament totes abandonades. També existeixen algunes balms que van ser utilitzades per la guarda dels ramats. Així, si bé la unitat té un camí de pas que uneix Ulldemolins i Margalef seguint el traçat del riu Montsant, i els petits aprofitaments del bosc, de les parades agrícoles i de la pastura, la dinàmica de la unitat ha estat majoritàriament natural, sense influència humana significativa, més enllà de la derivada dels incendis forestals que han afectat el sector nord-oest de la unitat, i de l'augment de l'activitat excursionista i recreativa, associat a l'augment de la popularitat entre els senderistes d'aquest racó preciós del Montsant, lligat a la publicació a causa de la declaració del Parc Natural de la Serra del Montsant i també de l'adquisició de bona part de la meitat meridional per l'Obra Social de Caixa de Catalunya (antiga Fundació Territori i Paisatge).

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

Una part important de la unitat (la part nord-occidental) va ser afectada pel gran incendi de 1994 que incidí en tot aquest sector del Montsant, cremant més de 1600 ha. Tot i que ja han passat 16 anys i per tant la regeneració natural de la coberta és evident, les zones rocoses més solanes i exposades han tingut una pobra regeneració, observant-se molt bé encara les dificultats per assolir una reconstitució de la coberta vegetal. Aquest risc continua essent patent, especialment de nou en aquest sector nord-occidental (la cara solana) a causa de les pròpies característiques inflamables i combustibles de la vegetació, com la circulació de la carretera C-242 al límit nord de la unitat, com a possible focus d'inici d'incendi. Al mateix temps, i en moltes de les circumstàncies més favorables pels incendis (dies secs amb vent de mestral o cerç) el congost de Fraguerau es troba en el camí de grans incendis que es puguin generar més a l'oest

Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
Límits municipals - Comarca Priorat
Incendis 1986 - 2009

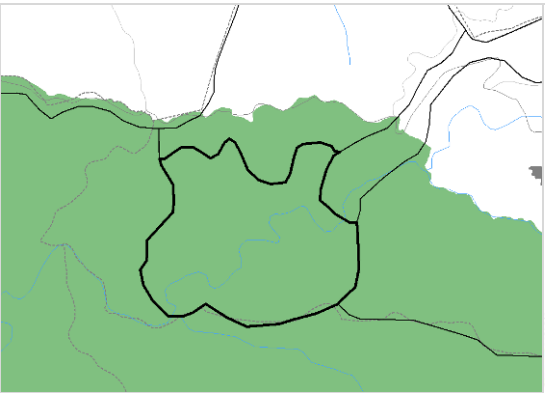
Hiperfreqüentació

Aquest és un dels sectors més atractius i fàcilment accessibles del Parc Natural de la Serra del Montsant fet que pot provocar, en alguns moments, certes problemàtiques d'hiperfreqüentació, que poden afectar també a la unitat veïna de la Vall del Silenci, amb aglomeracions de vehicles a les pistes que hi porten des de les ermites d'Ulldemolins, i un cert col·lapse al final de la zona accessible per pistes, així com grups importants de persones a les zones de Cadolles Fondes i ermita de Sant Bartomeu. La hiperfreqüentació implica l'alteració d'un dels aspectes no visuals però determinants de les característiques d'aquest paisatge, com és la tranquil·litat, i pot implicar també l'erosió de senders i l'acumulació de deixalles

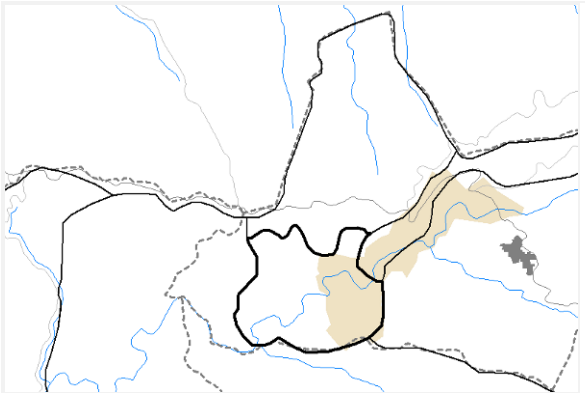
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozones

La totalitat de la unitat està situada dins del Parc Natural de la Serra del Montsant, que en aquests moments està redactant el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, instruments de planificació que definirà de manera clara la normativa i la regulació d'activitats que es poden realitzar a les diferents zones del Parc. En aquest sentit, serà força important que el Pla Especial determini l'interès d'aquest sector i la necessitat de conservar els seus valors paisatgístics. Al mateix temps, la meitat oriental de la unitat correspon a la geozona 302 Roca Llaurada, continuïtat dels blocs de conglomerats de la Serra de la Llena. Cal tenir en compte que bona part del sector meridional de l'espai se situa dins la finca "Fraguerau" propietat de l'Obra Social de Caixa de Catalunya (antiga Fundació Territori i Paisatge) fet que implica que un dels propietaris principals de territori dins la unitat tingui objectius assimilables als del propi Parc Natural i una línia de treball demostrada relacionada amb la potenciació del paisatge

Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
Limits municipals - Comarca Priorat
Parc Natural de la Serra del Montsant

Unitat 04. Congost de Fragnerau
Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
Limits municipals - Comarca Priorat
Geozona 302 - Roca Llaurada

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
578	578	100%

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície (ha)	Unitat	Superfície Geozona a dins de la Unitat 02 (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 302	Roca Llaurada	Ulldemolins	578 ha		178	31%

Elements singulars del patrimoni cultural i natural

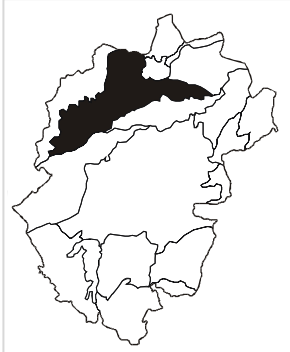
Dins de la unitat, existeix algun element singular de referència, com és l'ermita romànica de Sant Bartomeu, així com diverses formacions de roques conglomeràtiques (tormos) que tenen nom propi (a causa de les seves formes associades tradicionalment a figures humanes, animals o d'altres) i elements com les balmes o aixoplucs. Tots aquests elements poden ser posats en valor mitjançant la senyalització identificativa i interpretativa de manera integrada i coherent amb la preservació i interpretació del paisatge

Miradors de paisatge

Les parts altes de la unitat, tant a la part nord –al llarg de la C-242, on ja existeix un mirador a la zona de les Crestes del Blai però sense plafó interpretatiu – com a la part sud – al llarg de la carena dels pins Carrassers i dels Ventadors o alguns dels replans dels tormos existents al vessant obac– són excel·lents miradors de paisatge, no només de la pròpia unitat sinó també d'amplis territoris propers. Caldria equipar algun d'aquests miradors amb senyalització específica d'identificació de punts geogràfics, de topònims i de dinàmiques del paisatge tenint en compte, però, la pròpia integració paisatgística dels miradors com un element bàsic

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 05 BARRANCS INTERIORS DE MONTSANT

SITUACIÓ: Extensa àrea que integra el vessant nord de la serra de Montsant (entre la roca Corbatera i les Vinyes de Cabassers) i part del vessant sud de la serra de la Llena (serra d'Espadelles, la Fumanya, Colldemòncs, l'Escambell), separats pel curs del riu Montsant, que es regula mitjançant l'embassament de Margalef al bell mig de la unitat.

SUPERFÍCIE UNITAT: 5.307 ha (Ulldemolins, Margalef, Morera de Montsant, Bisbal de Falset i Cabacès)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

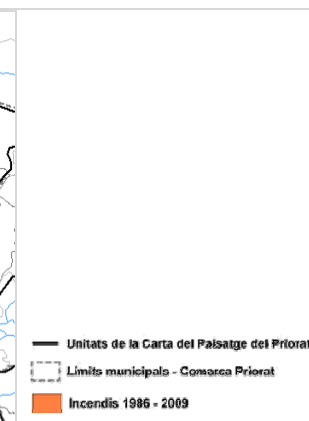
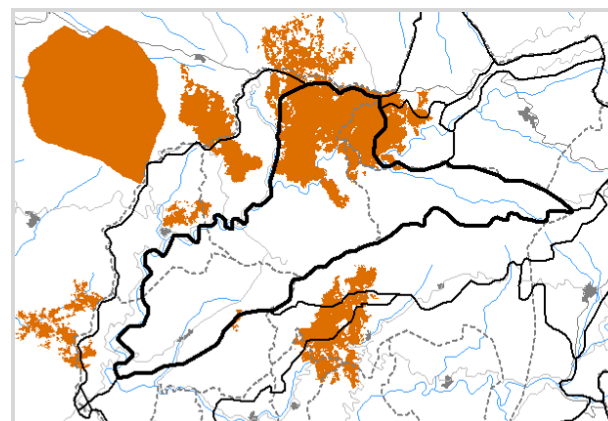
En aquest sector interior i septentrional del bloc de la Serra del Montsant el poblament ha estat força antic (tal com demostren diverses restes arqueològiques del Paleolític al terme municipal de Margalef) però, en general, la humanització ha estat molt reduïda, a causa de l'orografia complicada de l'àmbit i les dificultats importants per la pràctica de l'agricultura – exceptuant alguns terrenys de la vora del riu Montsant a l'oest de Margalef, i el voltant del poble de Cabacès. Tot i així, romanen encara en molts sectors marges i estructures que denotaren la pràctica agrícola en molts sectors, especialment el fons dels comallars o barrancs que menaven cap al Montsant, però la crisi d'aquesta agricultura molt poc productiva va suposar l'abandonament paulatí de bona part d'aquests conreus de muntanya durant el segle XX i el conseqüent despoblament, incloent l'abandonament de molts dels pocs masos existents. La pràctica de la ramaderia, l'extracció de fusta i llenya i el carboneig van modular també els tipus de vegetació existents en aquest sector, però han estat els incendis forestals l'element de canvi més significatiu. Els dos nuclis urbans existents a la unitat (Margalef i Cabacès) han tingut un creixement compacte i adaptat al relleu preexistent, sense impactes especialment destacats. Cal destacar com fita paisatgística la situació d'una torre de telecomunicacions prop de Margalef.

Ha estat segurament la construcció de l'embassament de Margalef a l'inici de la dècada de 1990 una de les transformacions paisatgístiques més importants, creant una massa d'aigua artificial al bell mig del congost del Montsant (fins llavors, un dels rius mediterranis més ben conservats a Catalunya). L'embassament va suposar també una via d'entrada important cap al cor de la serra a partir de pistes forestals, però per l'altra banda va permetre la pervivència de conreus arboris a Margalef, Cabacès i la Bisbal a partir dels regadius de suport

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

El gran incendi de 1994 que afectà més de 1.600 ha, destruï bona part de les masses forestals al nord de l'embassament de Margalef, en una zona solana i rociosa de molt difícil regeneració. El risc d'incendis forestals continua molt patent en tot aquest sector, a causa de la dominància de masses forestals molt inflamables i combustibles, i l'existència de factors de risc com les carreteres que voregen la unitat (C-242 al nord, T-702 a l'oest) així com indrets d'atracció de persones i festes populars a l'interior de la unitat amb els seus accessos rodats, tals com les ermites de la Foia i de Sant Salvador, i la pròpia presa del Montsant

Hiperfreqüentació puntual

L'existència d'ermites i àrees de lleure, amb vocació de reunir aplecs i trobades populars, i de gran bellesa escènica, pot produir fenòmens concrets d'hiperfreqüentació en moments puntuals, amb degradació paisatgística a causa de la pèrdua d'un dels valors no visuals (la tranquil·litat), així com acumulació de vehicles i persones en zones sensibles, produint alteracions de la vegetació i acumulació de deixalles

Indrets puntuals degradats

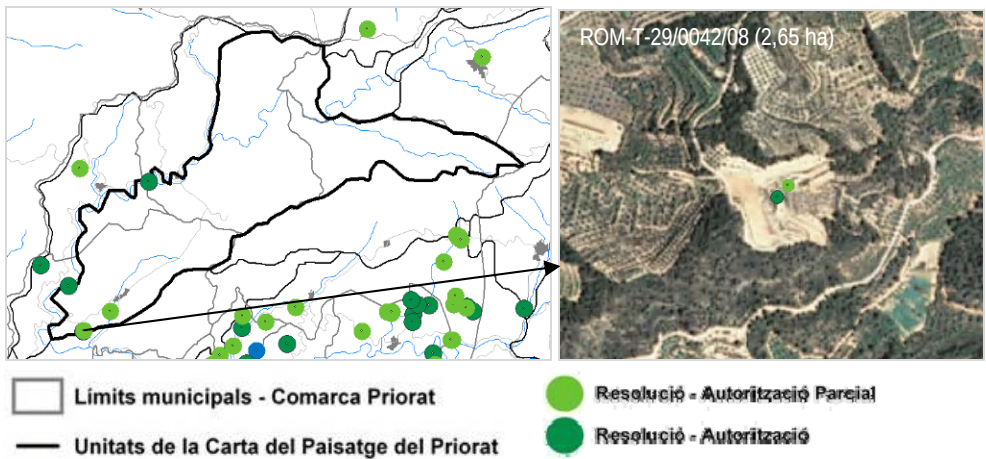
Alguns indrets concrets d'aquesta unitat tenen algun aspecte paisatgísticament inadequat; per exemple, els voltants de la Cova d'en Ximet, a la pista d'accés a l'ermita de Sant Salvador, presenten desmunts i acumulacions de terres amb un impacte significatiu. També els voltants de la presade Margalef no han acabat d'encaixar les diverses obres i pistes

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Rompudes de Terrenys Florestals

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0078/08	Margalef	2008	Autorització	0,1	0,0019
ROM-T-29/0103/07	Cabacés	2007	Autorització	0,7	0,013
ROM-T-29/0047/08	Cabacés	2008	Autorització	0,75	0,014
ROM-T-29/0042/08	Cabacés	2008	Autorització parcial	2,65	0,050
ROM-T-29/0032/07	Cabacés	2007	Autorització parcial	0,3	0,0056
Total				7,2	0,1357

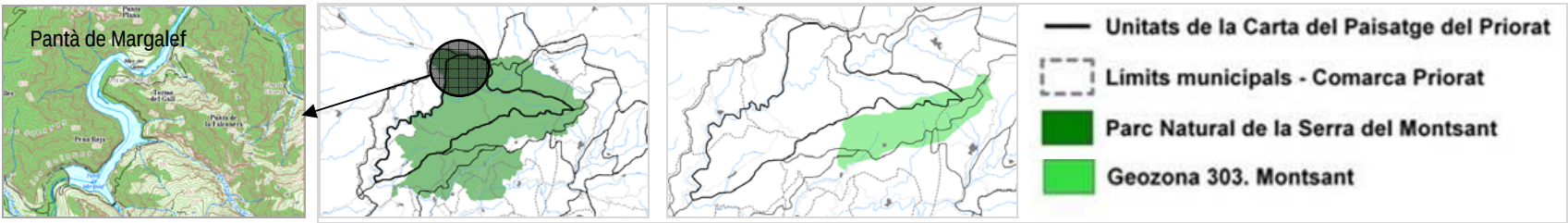
En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi unes 5 autoritzacions que contabilitzen una superfície d'unes 7 ha. Totes se situen al límit occidental de la unitat, prop dels pobles

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozona

La pràctica totalitat de la unitat està situada dins del Parc Natural de la Serra del Montsant, que en aquests moments està redactant el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, instruments de planificació que definirà de manera clara la normativa i la regulació d'activitats que es poden realitzar a les diferents zones del Parc. En aquest sentit, serà força important que el Pla Especial determini l'interès d'aquest sector obac de la Serra del Montsant i la necessitat de conservar els seus valors paisatgístics. Al mateix temps, una petita part del límit oriental de la unitat correspon a la geozona 303 Montsant, continuïtat dels blocs de conglomerats de la Serra Major.L'existència d'aquests nivells de protecció, així com un òrgan de gestió encarregat del Parc, permet dissenyar accions de conservació, millora i potenciació dels aspectes paisatgístics d'aquesta unitat.

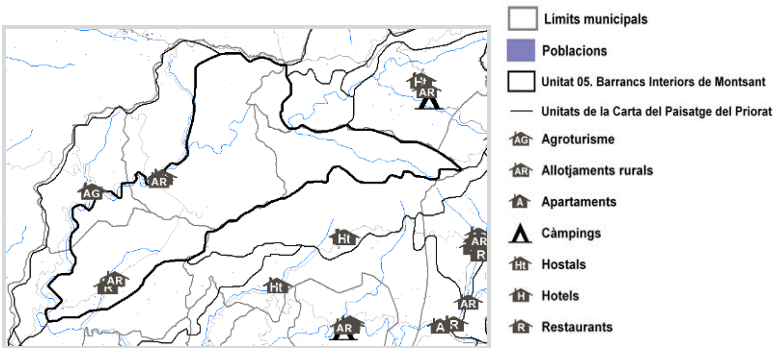
Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat			
5.307	4.459,4	84%			
Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat 02 (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 303	Montsant	La Morera de Montsant, Cornudella de Montsant	5.307 ha	165	3%

Elements patrimonials i miradors privilegiats

En aquesta unitat hi ha dues ermites de gran rellevància patrimonial i situades en enclavament paisatgístics espectaculars, com són l'ermita de la Foia de Cabacés i l'ermita de Sant Salvador de Margalef. Es tracta d'espais amb gran potencial per interpretació *in situ* de múltiples aspectes, a més de privilegiats miradors paisatgístics. Els paisatges espectaculars dels barrancs, visibles en alguns punts de capçalera des dels camins de la Serra Major, o bé des de l'embocadura d'alguns dels mateixos, així com l'emplaçament molt interessant, des del punt de vista paisatgístic, dels pobles de Cabacés i Margalef, el seu entorn agrícola emmarcat en el mosaic muntanyós i forestal, així com els boscos de ribera d'alguns dels barrancs, són altres dels elements de significació paisatgística a considerar . Cal considerar també el pas del GR-171 per l'extrem sud-occidental de la unitat, així com nombrosos PRs i itineraris senderistes

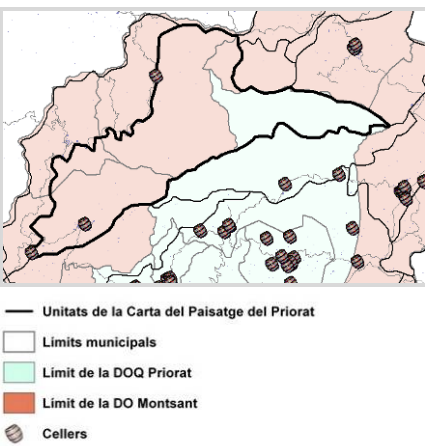
Serveis de restauració i allotjament turístic

Municipi	Restaurants	Allotjaments rurals
Margalef	1	1
Cabacès	1	1

Tant els allotjaments turístics, els serveis de restauració i els cellers són molt escassos en aquesta unitat del territori i no tenen pràcticament significació paisatgística, ubicant-se majoritàriament als cascs urbans

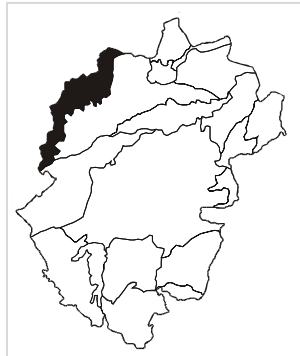
Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Cabacés	2	1	1
Total per Unitat	2	1	1

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 06 GORRAPTES - LES GANYES

SITUACIÓ: Aquesta unitat s'estén pel vessant dret del barranc de les Ganyes i de l'arc occidental del riu Montsant, fins a les carenes que limiten amb la cubeta de Flix, a la Ribera d'Ebre, i amb les Garrigues.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.682 ha (Margalef, Bisbal de Falset i Cabacès)

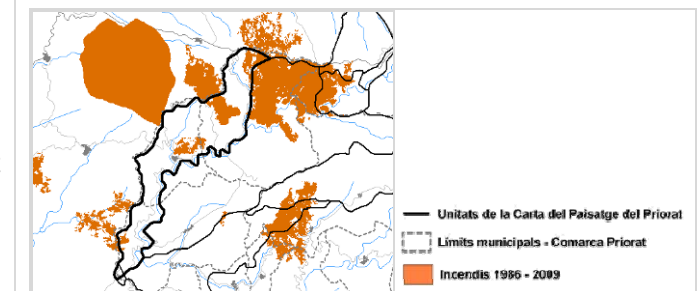
DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

En aquest sector al límit occidental de la Serra del Montsant el poblament ha estat força antic i la humanització ha estat més important que als sectors més centrals i muntanyosos del Montsant, però menys que a la part central del Priorat. L'orografia és difícil, però el riu Montsant, especialment al sud de la Bisbal de Falset, crea una vall suficientment àmplia com perquè aquí els conreus hagin perdurat, i fins i tot s'hagin modernitzat puntualment a partir de l'oportunitat que va suposar el regadiu proporcionat per l'embassament de Margalef. Així, fruiters de fruita dolça (presseguers i cirerers) a les parts més fondes, i ametllers i oliveres majoritàriament als vessants més costeruts, perduren, tot i que bona part dels sectors més costers van ser abandonats durant el segle XX, restant només elements com marges i bancals. La crisi d'aquesta agricultura molt poc productiva va suposar l'abandonament paulatí de bona part d'aquests conreus de muntanya durant el segle XX i el consegüent despoblament, incloent l'abandonament de molts dels pocs masos existents. La pràctica de la ramaderia, l'extracció de fusta i llenya i el carboneig van modular també els tipus de vegetació existents en aquest sector, però han estat els incendis forestals l'element de canvi més significatiu. En aquest sector, el conreu de la vinya no tingué mai tanta incidència com en d'altres i per tant els fenòmens i dinàmiques lligades a la irrupció de la fil·loxera i al boom prioratí del vi no s'han manifestat de manera especialment dramàtica. L'únic nucli urbà existents a la unitat (la Bisbal de Falset) han tingut un creixement compacte i adaptat al relleu preexistent, sense impactes especialment destacats. El pas d'una xarxa de carreteres sinuosa i adaptada a la topografia (T-702 i T-703) així com dues línies elèctriques d'alta tensió que creuen la unitat en sentit nord-est/sud-oest són dos dels aspectes de més recent aparició amb significació paisatgística.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

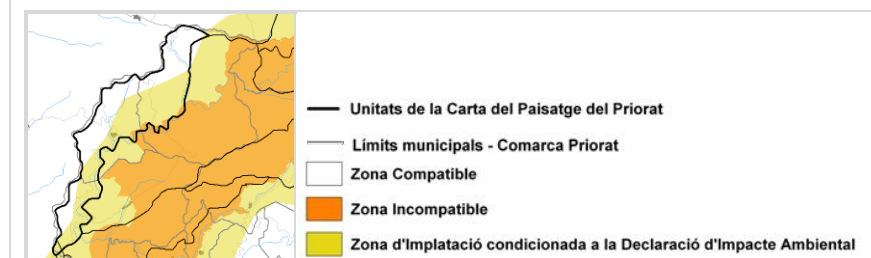
Incendis

Els incendis forestals han afectat en diverses ocasions i indrets a aquesta unitat, donades les característiques d'una vegetació molt continental, fortament inflamable i combustible. La seva obertura als vents de cerç i l'existència de carreteres que creuen l'espai, pistes forestals i una relativa major humanització fan que aquest risc es pugui manifestar de manera recurrent i que, a més, la cicatrització dels incendis quant a la regeneració vegetal sigui relativament difícil.

Centrals eòliques i altres infraestructures energètiques

El mapa de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya considera bona part de la unitat com a zona d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental (groc) i zona compatible (color blanc) que precisament coincideix amb les carenes occidentals de la unitat, que són les més desprotegides i susceptibles d'instal·lació d'activitats que impliquin una transformació paisatgística, tal com suposen actualment el pas de línies elèctriques d'alta tensió. També el pas de carreteres de muntanya amb traçat sinuós, susceptibles d'arranjament, podrien suposar un risc paisatgístic donada la difícil cicatrització d'aquest tipus d'obres públiques.

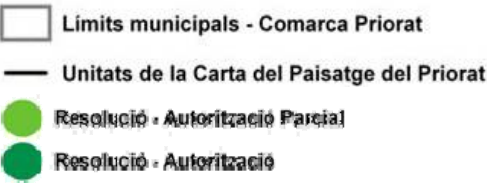
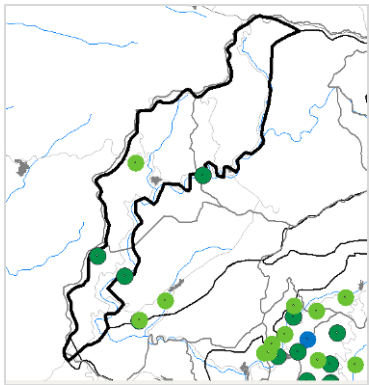

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Rompudes Terrenys Florestals

En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és pràcticament inexistent, havent-hi un parell d'autoritzacions corresponent a una superfície de menys de 0,5.

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada (ha)	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0115/08	Cabacés	2008	Autorització	0,2	0,0075
ROM-T-29/0074/06	La Bisbal de Falset	2006	Autorització parcial	0,13	0,0048
Total				0,33	0,012

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

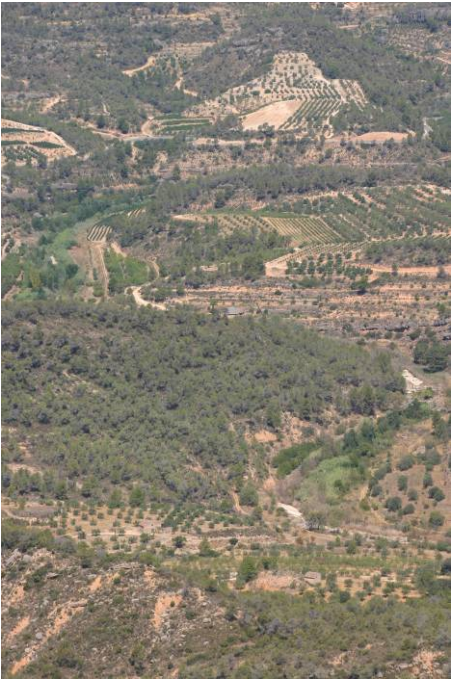
Espais Naturals Protegits

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
2.682	281,8	10,51

Una petita part de la unitat, a l'extrem nord-oest, forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, que actualment està realitzant la redacció del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, instrument de planificació que ha d'ordenar l'espai, establir una normativa i regular les activitats, i que permet facilitar la gestió d'aquest sector. Malauradament, bona part de la unitat no té cap tipus important de protecció ambiental i així, tot i el valor del sector, el situa en una certa desprotecció, especialment quant a la conservació de les carenes occidentals lliures d'ocupacions

Riu Montsant i altres elements patrimonials amb significació paisatgística

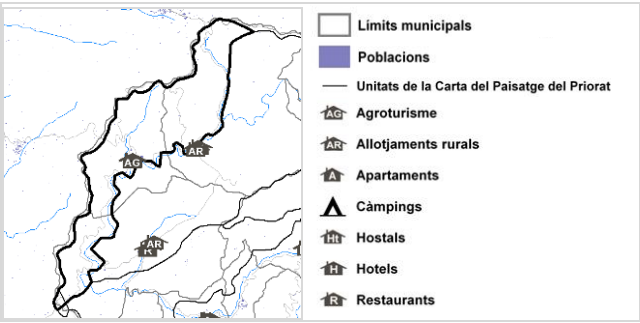

El riu Montsant, que discorre per tot aquest sector, presenta un traçat sinuós i algunes mostres de bosc de ribera interessants, tot i que té un potencial molt major de recuperació d'aquest hàbitat de gran significació paisatgística i ecològica. Associat al riu hi ha restes de molins i ponts. Altres elements rellevants són la cova o balma de Santa Llúcia, que va ser utilitzada durant la Guerra Civil com hospital, i les nombroses construccions de pedra en sec (aljubs, barraques, marges,...) freqüents d'aquesta part del Montsant occidental.

Serveis de restauració i allotjament turístic

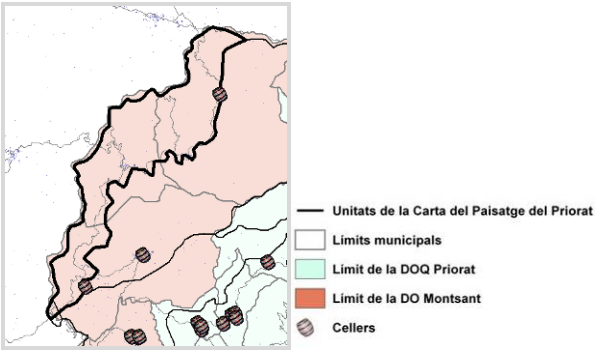
Municipi	Hostals	Agroturisme	Allotjaments rurals
La Bisbal de Falset	-	2	1
Margalef	1	-	-

Els allotjaments turístics dins de la unitat són molt poc abundants, centrats en uns pocs allotjaments a la Bisbal de Falset i Margalef. L'existència de masos a la vall del riu Montsant, així com el nucli de la Bisbal de Falset, amb una fesomia característica, permet l'existència d'edificacions susceptibles de ser transformats en allotjaments

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Margalef	1	-	1
Total per Unitat	1	0	1
%	0,7% del total al Priorat		

La totalitat de la unitat està inclosa a la DOQ Montsant, però la importància de la vinya en la unitat és molt limitada, tal com es manifesta amb l'existència d'un sol celler, que no té significació paisatgística en la unitat. Per tant, no sembla existir una saturació o concentració d'instal·lacions del sector agroromader

Carenes i miradors

El límit occidental de la unitat correspon a una sèrie de carenes d'alçada humil (entre els 400 i els 500 m.s.n.m.) que ofereixen bones perspectives sobre la vall del riu Montsant, tot i que en la seva major part són zones forestals recorregudes per camins de servei a finques. El pas de la carretera T-714 pel Coll de la Torre, el de la carretera T-702 a la serra de la Pentalba i el de la carretera T-713 al pas pel coll del Grau, podrien ser espais adequats per situar miradors, així com al llarg de la carretera C-242 que careneja la unitat pel nord. Totes aquestes carreteres, a més, amb un traçat ben adaptat a la topografia, presenten interès com recorreguts paisatgístics per vehicles a motor. Al mateix temps, l'ermita de Sant Pau de la Figuera suposa un mirador extern de primer ordre sobre la part més meridional de la unitat. En aquesta unitat hi ha un parell d'aturades, la número 11 i 12 de la ruta per la DO Montsant de l'Audioguia "Paisatges del vi" als pobles de la Bisbal de Falset i Margalef respectivament que porten per títol "Els molins d'Oli" i "Coves i Covetes".

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 07 LA GRITELLA - SIURANA

SITUACIÓ: Correspon als contraforts prioratins de les muntanyes de Prades i inclou els cingles i altiplans de la Gritella i Siurana, la vall superior del riu homònim i el vessant nord del puig de Gallicant.

SUPERFÍCIE UNITAT: 1.432 ha (Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Aquesta unitat, que suposa l'extrem oriental de les muntanyes de Prades, ha tingut una dinàmica en els darres anys marcada per la regeneració de l'ecosistema forestal, sobre una zona que mai va tenir una dominància de l'agricultura (rellegada a alguns replans prop del poble de Siurana o a la vora dels masos existents, on es conreaven cereals, llegums, patates i vinya). En els darrers cent anys, l'abandonament de l'activitat agrícola i el poblament s'ha fet palès, amb l'enrunament dels masos, la pèrdua de les activitats secundàries (carboneig, extracció de fusta i llenya, ramaderia extensiva) fins a portar també al pràctic abandonament al poble de Siurana (únic nucli urbà de la unitat) fins que l'activitat dels escaladors i la bellesa de l'emplaçament d'aquest referent històric, simbòlic i paisatgístic en el context del Camp de Tarragona ha motivat una recuperació gradual del casc urbà i dels seus monuments, fomentat també per la millora de l'accés rodat (que causà alguns petits impactes paisatgístics a la zona d'ascens) i la instal·lació d'un camping, convertint-lo en un dels espais més visitats de les muntanyes de Prades per una gran diversitat i tipologia d'usuaris, que ara poden accedir també amb transport col·lectiu

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

Tot i que en els darrers temps no s'han produït incendis importants dins la unitat, les característiques de les masses forestals existents, a més de la seva continuïtat al llarg de quilòmetres, així com la situació relativament propera de zones humanitzades i castigades per incendis – com àrees properes a Arbolí i Alforja – determinen la necessitat de mantenir la vigilància sobre aquest risc sempre present i de potencial devastador

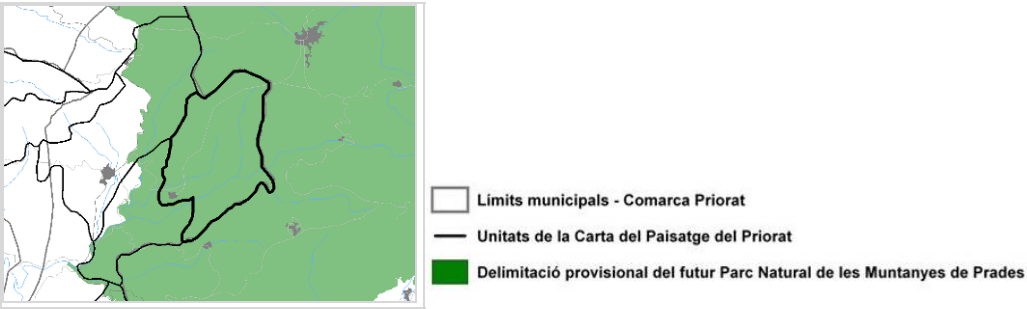
Hiperfreqüentació

L'interès turístic del poble de Siurana, la bellesa del seu entorn i de les vistes, així com les activitats esportives que s'hi practiquen (escalada, senderisme) fa que en alguns moments de l'any, especialment en caps de setmana i festes, es pugui produir una massificació de visitants que hi volen accedir, amb els conseqüents problemes de mobilitat i d'aparcament, resultant insuficients tant els accessos com les zones habilitades per aparcament. Conseqüentment, les característiques de tranquil·litat es perden, els marges de la carretera d'accés es degraden per l'aparcament incontrolat i el caràcter isolat del poble es perverteix, afectant lògicament a la percepció del paisatge

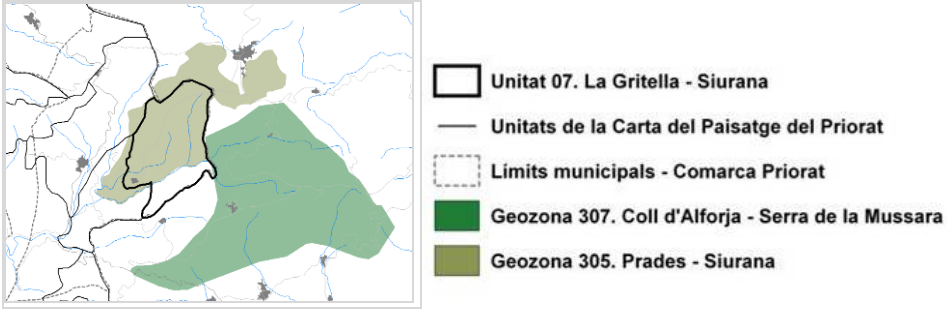
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozones

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Muntanyes de Prades (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Muntanyes de Prades/ Superfície total de la Unitat
1.432 ha	1.432	100%

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 305	Prades-Siurana	Cornudella de Montsant	1.432	1.171	82%

La totalitat de la unitat forma part de la Xarxa Natura 2000 i de la delimitació provisional del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. És preceptiu, doncs, que es redacti un document de gestió del LIC i, posteriorment, el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc Natural quan aquest es declari. Aquests processos de planificació són, doncs, oportunitats molt adequades per garantir una correcta ordenació paisatgística de la unitat en tota la seva dimensió (infraestructures, activitats, nivells de protecció...). Cal recordar també que la unitat conforma bona part de la geozona 305 Prades-Siurana, de gran valor estètic i on poden ser interpretats *in situ* les diverses èpoques sedimentàries mesozoiques.

Monuments històrics

El poble de Siurana té un gran valor històric, amb la pervivència de les restes (força consolidades actualment) d'un antic castell d'origen àrab, i d'una de les millors esglésies romàniques de la demarcació de Tarragona, a les afores d'un casc urbà farcit de cases de pedra amb original tipisme

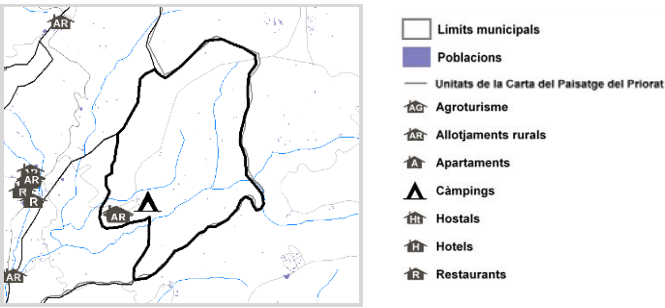

Mirador privilegiat

El poble de Siurana és l'aturada número 16 de la ruta per la DO Montsant de l'Audioguia "Paisatges del vi" i que porta per títol "Siurana. Vi, oli i aigua"

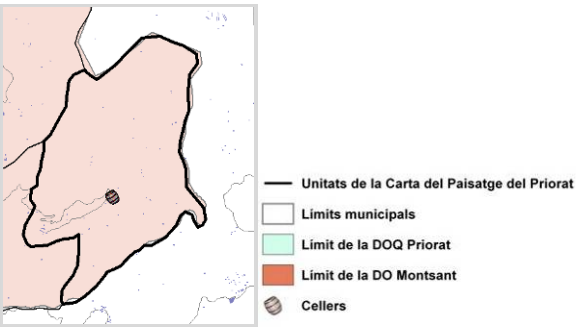

Serveis de restauració i allotjament turístic

Municipi	Restaurants	Hotels	Allotjaments rurals	Càmpings
Cornudella de Montsant	1	1	2	1

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Cornudella de Montsant	1	-	1
Total per Unitat	1	0	1
%	0,74% del total al Priorat		

Tots els serveis de restauració i allotjament turístic, i també els cellers, s'inclouen al casc urbà de Siurana o immediacions i es troben bastant integrats des del punt de vista paisatgístic.

Riu Siurana, cingles i altres elements naturals

Els frondosos boscos amb diversitat d'hàbitats d'interès comunitari i abundància de caducifolis (amb colors tardorencs), un tram prístí de la capçalera del riu Siurana, restes de masos, cingles estètics i arbres singulars com l'alzina del Mas de la Barba, determinen un patrimoni natural visible a nivell paisatgístic i força interessant

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 08 FOSSA DE CORNUDELLA

SITUACIÓ: Defineixen aquesta unitat les planures existents entre el Montsant oriental i la serra de la Gritella, per on circulen els barrancs de l'Argentera, de Sant Joan i de les Verdenyes. Cornudella de Montsant ocupa el fons de la vall en una localització subcentral respecte a l'àmbit de la unitat. És, de fet, una unitat germana de la vall del Silenci, amb la que comparteix una estructura litològica, de cultius i socioeconòmica similar, i de la que queda separada pel coll d'Albarca i els altiplans dels Segalassos.

SUPERFÍCIE UNITAT: 1.825 ha (Cornudella de Montsant i Morera de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

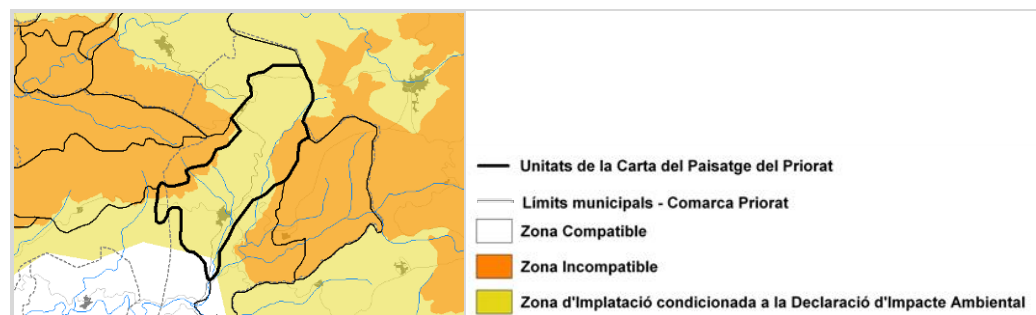
L'espai que configura la fossa de Cornudella es caracteritza per la relativa facilitat per la humanització i el desenvolupament de les poblacions, per la seva relativa accessibilitat i, especialment, per la influència en el conjunt del Montsant i les muntanyes de Prades. Aquest conjunt de factors ha determinat l'evolució històrica de l'espai i de les seves característiques paisatgístiques. El desenvolupament agrícola de la zona ha permès al llarg dels darrers segles la formació d'un ric patrimoni rural construït. L'àrea es caracteritza per una rica abundància de construccions de pedra en sec tals com marjades, cabanes, aljubs o bassots. En aquest context, es tracta d'una zona definida per la presència dels principals conreus mediterranis de secà, amb una presència comparativament menor de la vinya en relació a altres unitats del Priorat, i una presència singulars de camps herbacis de cereal. La diferent rendibilitat dels conreus tradicionals ha anat determinant la seva proporció relativa, i tot i algunes transformacions recents amb vinyes emparrades modernes, les zones de més pendent, especialment sobre els guixos i margues del peu de la Serra Major, s'han abandonat abundantment, arruïnant-se també el patrimoni construït com els murs de pedra. Un fet general al llarg de la segona meitat del segle XX ha estat la incidència del procés d'emigració rural; conseqüentment, actualment l'agricultura no és un factor de transformació del paisatge que tingui la mateixa importància que en altres èpoques. És l'àrea al voltant del nucli urbà de Cornudella del Montsant la que en els últims anys ha mostrat una transformació paisatgística més important, en bona part com a conseqüència d'una expansió urbanística de caràcter extensiu i en alguns casos no suficientment integrada en l'entorn urbà i no urbanitzat preexistent, amb problemes d'encaix paisatgístic als dos extrems del nucli urbà. Conseqüentment, el contingut i el desenvolupament del POUM de Cornudella del Montsant tindrà una importància cabal en els darrers temps. Mentrestant, el nucli d'Albarca, pràcticament abandonat fa pocs anys, ha tingut una certa recuperació mantenint un entorn paisatgístic de qualitat.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

Tot i que en els darrers temps no s'han produït incendis forestals d'importància, les característiques de la vegetació, especialment a la part de solana del peu de la Serra del Montsant, el risc és molt important, a causa de la dominància de les brolles i les garrigues, i pel pas de la carretera C-242 en contacte amb massa forestal

Desenvolupament d'infraestructures

El mapa de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya considera la totalitat de la unitat com a zona d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental (groc) qüestió que possibilitaria, per exemple, la instal·lació d'alguna central a la zona dels Segalassos, on precisament discorre un tram de línia d'alta tensió. També està previst l'arranjament de la carretera C-242, que pot afectar a elements d'interès com les restes de les fileres de plataners, o causar ferides paisatgístiques difícils de cicatritzar entre Cornudella i Albarca

Abandonament de conreus i erosió

La natura dels sòls al peu del Montsant, en aquesta zona dominats per les margues i els guixos, determina una notable erosionabilitat agreujada per l'abandonament dels conreus i el fenomen associat de caiguda de marges i bancals. L'erosió té efectes paisatgístics evidents

Difícil encaix paisatgístic d'alguns equipaments

Alguns equipaments públics o nous sectors d'urbanització a la vora de Cornudella estan creant disfuncions paisatgístiques molt evidents

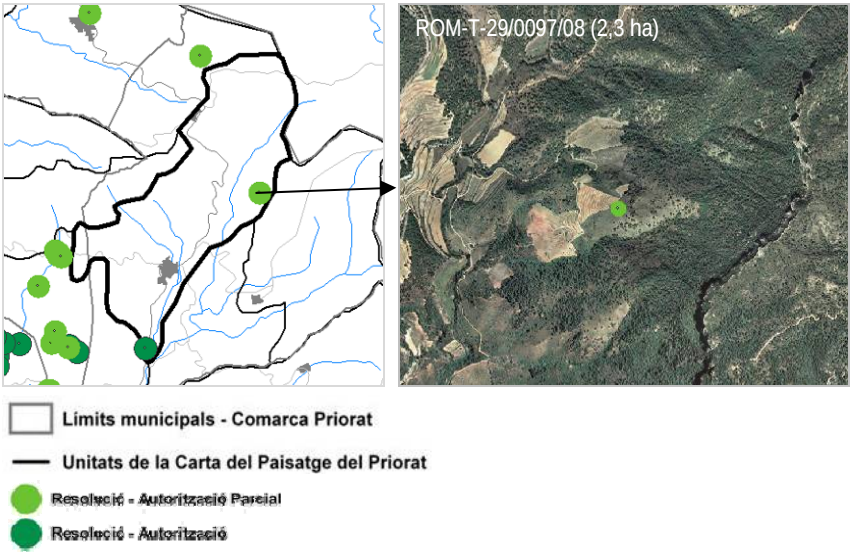

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Rompudes Terrenys Florestals

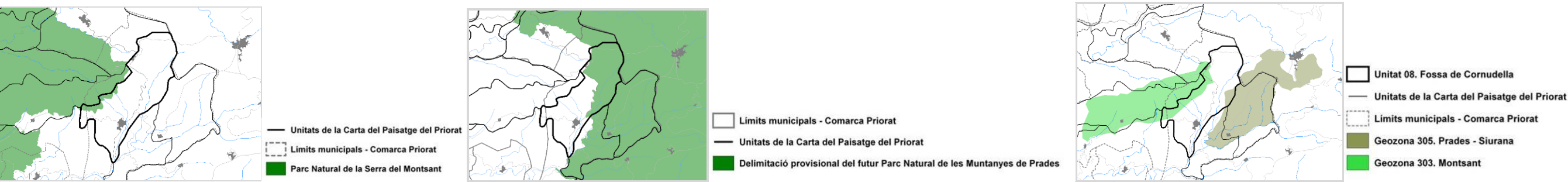
En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi un parell d'autoritzacions corresponent a una superfície d'unes 3,5 ha.

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0097/08	Cornudella de Montsant	2008	Autorització parcial	2,3	0,126
ROM-T-29/0029/10	Cornudella de Montsant	2010	Autorització	1,1	0,060
Total				3,4	0,186

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozones

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
1.825	89	5%

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Muntanyes de Prades (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Muntanyes de Prades/ Superfície total de la Unitat
1.825	849	46,5%

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 303	Montsant	La Morera de Montsant, Cornudella de Montsant	1.825 ha	276,8	15,16
Geozona 305	Prades-Siurana	Cornudella de Montsant		70,4	3,86
Total					19,02

Bona part de la unitat es troba situada dins la Xarxa Natura 2000. Les parts elevades del peu de la Serra Major formen part del Parc Natural de la Serra del Montsant, que està redactant actualment el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge. El terç nord-oriental forma part de la delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades. Al mateix temps, dos parts petites formen part de geozones (305 i 303). En aquest sentit, és important que els instruments d'ordenació, normatius i de gestió derivats d'aquestes designacions de protecció incideixin en la conservació dels valors paisatgístics en la seva integritat (especialment a la zona dels Segalassos) a causa també de ser el punt de connexió dels dos espais naturals protegits.

Miradors de paisatge i elements de significació paisatgística

La unitat es configura com una fossa relativament enclotada, i arriba en la major part dels casos a mitja vessant de les serres que l'envolten; així, existeixen nombrosos miradors de paisatge externs que permeten visuals importants, com el propi poble de Siurana, la serra de la Gritella, diversos punts de la serra major del Montsant i els Hostalets d'Albarca. Tot i així, diversos punts interns permeten visuals interessants, com són la pista d'accés a Sant Joan del Codolar, la carretera TV-7021 al pas per la unitat (que configura un recorregut de gran interès paisatgístic entre Cornudella i la Morera del Montsant), el GR-174 quan passa per la unitat, el poble d'Albarca o el GR-171 al pas per la zona dels Segalassos.

Com elements de significació paisatgística cal citar l'estampa del poble d'Albarca, enlairat sobe un contrafort del Montsant, així com les restes de les fileres de plataners de la carretera C-242, els colors ocres de les margues del peu de la Serra del Montsant, els conreus herbacis de secà del nord de la unitat – on hi ha alguns masos evidents ben conservats -, les masses forestals de les obagues de la serra de la Gritella, els boscos adevesats de la zona dels Segalassos, i algunes vinyes relativament noves al sud de Cornudella

Al poble d'Albarca hi ha l'aturada número 15 de la ruta per la DO Montsant de l'Audioguia “Paisatges del vi” i que porta per títol “Albarca. Una posició privilegiada”

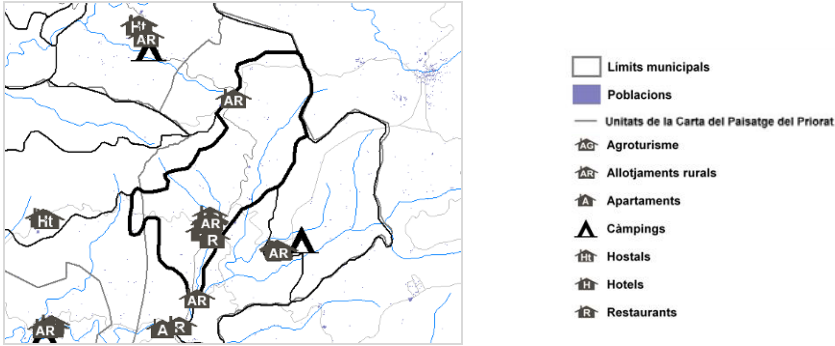

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Serveis de restauració i allotjament turístic

Municipi	Restaurants	Agroturisme	Allotjaments rurals	Apartaments
Cornudella de Montsant	2	2	5	3

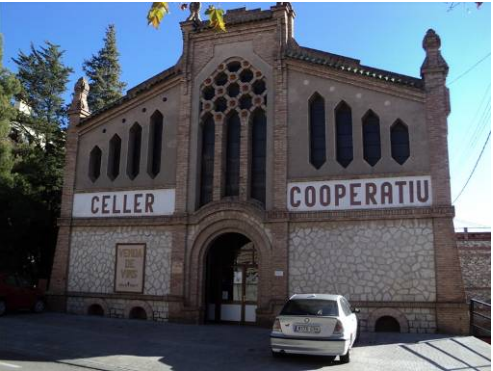
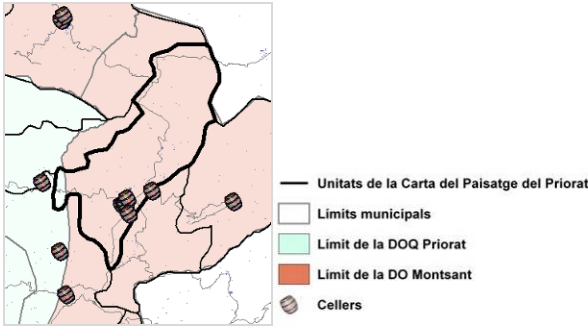
El nucli de Cornudella de Montsant representa el referent poblat de la unitat, i el centre aglutinador dels serveis de restauració, allotjament i altres serveis de promoció turística, conformant un petit centre d'activitat que s'aprofita de la seva ubicació a tocar també del poble i del pantà de Siurana i de la Serra Major del Montsant. Al poble de Cornudella també hi ha un Punt d'Informació al visitant del Parc Natural de la Serra de Montsant.

Cellers

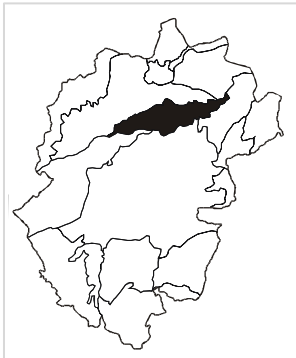
En aquesta unitat s'hi contabilitzen fins a una mitja dotzena de cellers, ubicats al casc urbà o a la vora del nucli de Cornudella del Montsant; el Cellar Cooperatiu de Cornudella, referent de la DO Montsant, bé catalogat com a BCIN és un referent econòmic i social a la comarca. El seu edifici, de caràcter modernista realitzat per l'arquitecte Cèsar Martinell, també presenta un valor destacat a nivell arquitectònic i històric, com a testimoni del relleu de la viticultura al Priorat després de la crisi de la fil·loxera i l'associacionisme naixent a Catalunya.

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Cornudella de Montsant	6	4	2
Total per Unitat	6	4	2
%	4% del total al Priorat		

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 09 CINGLE MAJOR DE MONTSANT

SITUACIÓ: La unitat comprèn la serra Major de Montsant, el cingle Major i la zona basal meridional de més pendent, majoritàriament al terme de la Morera de Montsant, encara que la part oriental pertany al terme de Cornudella.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.120 ha (Morera de Montsant i Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

El fenomen més destacat a nivell de dinàmica natural de paisatge es l'evolució geomorfològica, relativament ràpida, basada en l'erosió del cingle principal; aquest va descomponent-se en blocs, que es desprenen i s'amunteguen als canals i vessants del peu del cingle. Els indrets del cingle d'on s'han després el bloc mostren una coloració rogenca molt contrastada amb les zones que porten exposades molt de temps als elements meteorològics, i també són visibles els rastres causats per l'arrossegament del bloc pel vessant.

No fa gaires anys s'hi van arribar a plantejar possibilitats d'instal·lació d'aerogeneradors, fet que va suscitar una forta polèmica. Actualment pràcticament tota la unitat està declarada com a zona incompatible per a la instal·lació d'aquestes infraestructures (només l'àmbit al voltant del poble de la Morera està declarada com a condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental). Aquest és un paisatge d'extrema fragilitat pel desvirtuament que produiria qualsevol element artificialitzador que interrompés la continuïtat visual i la triple dimensió del cingle Major (vertical pel fet de ser un cingle, horitzontal per la relativa continuïtat de la carena, i volumètric per les formes evidents i arrodonides dels rocs conglomeràtics).

L'agricultura ha jugat un paper petit en aquesta unitat a causa de les dificultats inherents a la topografia; tot i així, alguns dels petits replans al peu del cingle presenten restes de conreus i marges, especialment al voltant del nucli de la Morera de Montsant, on resten parades amb ametllers, oliveres i vinyes. Algunes noves vinyes han crescut a l'est del poble de la Morera. La pastura ha estat un fenomen present que a les parts culminals de la Serra Major ha afavorit la vegetació herbàcia i arbustiva baixa, així com la presència de balms murades i tancats.

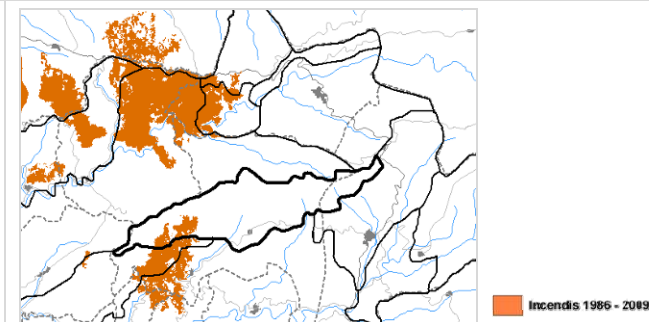
Com s'explica posteriorment, els incendis, en aquesta zona solana i bàsicament arbustiva, han jugat també el seu paper, afavorint el domini de les brolles i les garrigues i la pobresa de l'estrat arbori.

Per últim, el nucli de la Morera del Montsant ha experimentat un petit creixement amb la ubicació d'alguns edificis i equipaments lligats a la presència de la seu del Parc Natural del Montsant.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

L'extrem sudoccidental de la unitat es va veure afectat, l'any 1987, per un important incendi que cremà més de 570 Ha entre els termes de la Morera, la Vilella Alta i Torroja del Priorat. Cal tenir en compte que la pràctica totalitat de la unitat té una orientació solana i un substrat rocós amb sòls molt migrats, fet que afavoreix les comunitats herbàcies seques, subarbusives i arbustives, propícies a la generació d'incendis forestals. A més, el pas de la carretera TV-7021 d'accés a la Morera de Montsant i de la pista entre la Morera i Scala Dei són factors de risc afegits. Aquest és un dels principals aspectes que poden comportar canvis no desitjats en la unitat.

Centrals eòliques i altres infraestructures de carena

L'existència d'una carena tan continuada i elevada la fa sempre susceptible de la presència o repetició de projectes d'infraestructures que necessiten aquesta posició. Si bé la integritat visual de la carena pot semblar blindada a causa de la significació simbòlica de la Serra Major i del seu grau de protecció, cal no oblidar, per exemple, la recent construcció d'un radar meteorològic als cingles de Llaberia, dins d'espai natural protegit.

Sobrepastoreig

Tot i que tradicionalment el pastoreig de ramats ha estat una de les eines més efectives per a la prevenció dels incendis forestals arreu, també cal advertir sobre el fet que un sobrepastoreig, en indrets puntuals de la Serra on les característiques del sòl i la vegetació fan que el fenomen de l'erosió presenti una intensitat major, pogués comportar aspectes negatius, aspectes que el Parc Natural del Montsant intenta gestionar.

Freqüentació

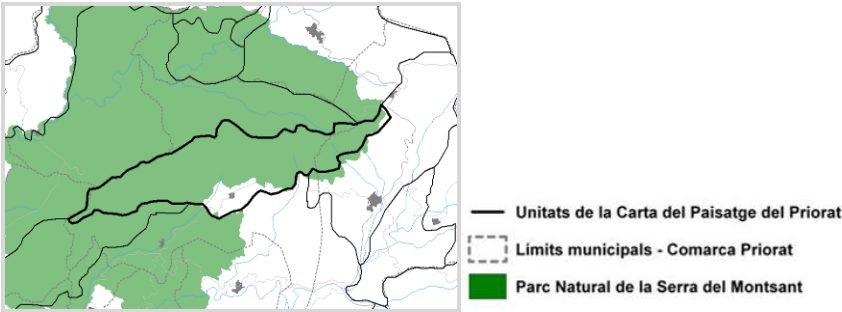
La popularització del senderisme a l'espai, en base al seu major coneixement i la promoció que en fa el Parc Natual, pot produir fenòmens de certa freqüentació elevada en alguns sectors com els graus d'accés més senzills o els trams del GR-174 que hi passen. Això pot afectar a la percepció de la Serra Major com un espai de solitud i salvatge, i pot comportar problemes com l'erosió de camins i l'acumulació de deixalles.

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits

Com s'observa a la figura i a la taula que s'adjunta, la major part de la unitat (aproximadament el 90%) forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, que està redactant actualment el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge. Així doncs, en aquest context és fonamental que els instruments d'ordenació, normatius i de gestió derivats d'aquesta designació de protecció incideixin positivament en la conservació dels valors paisatgístics en la seva integritat.

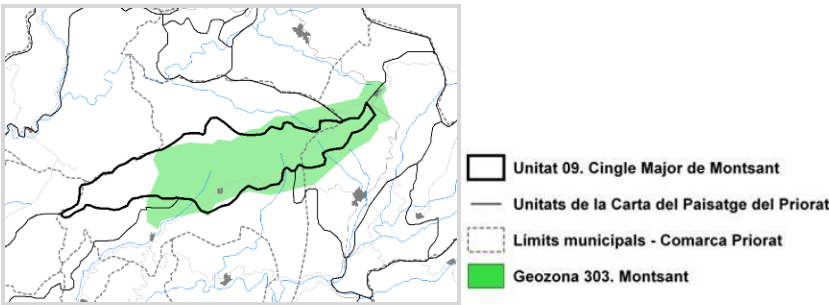
Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
2.120	1.915	90%

Geozona

Bona part de la unitat (aproximadament el 70%) conforma la major part de la geozona 303 "Montsant", de gran valor estètic i pedagògic.

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 303	Montsant	La Morera de Montsant, Cornudella de Montsant	2.120 ha	1.500	71%

Mirador excepcional alhora que referent paisatgístic

La Serra de Montsant constitueix alhora un dels elements paisatgístics referents i més emblemàtics de la comarca i un privilegiat mirador de la comarca i de punts que es troben molt més enllà; en dies clars es pot observar perfectament el Prepirineu i el Pirineu, per exemple, així com bona part de la Serralada Prelitoral des de les muntanyes de Prades cap al sud. Els nombrosos senders excursionistes que pugen al Montsant (els populars "graus"), l'existència del popular GR-174 i les parts culminals al llarg de tota la Serra Major, i fins i tot des del propi poble de la Morera del Montsant, permeten panoràmiques espectaculars com es pot observar en aquesta sèrie de fotografies que s'exposa tot seguit. També la carretera TV-7021, que ressegueix el peu del cingle de la Serra Major, es converteix en un interessantíssim itinerari paisatgístic. Tot i així, no existeixen miradors paisatgístics pròpiament dits. El poble de la Morera de Montsant és l'aturada número 13 de la ruta per la DOQ Priorat de l'Audioguia "Paisatges del vi" i que porta per títol "Al peu del Montsant"

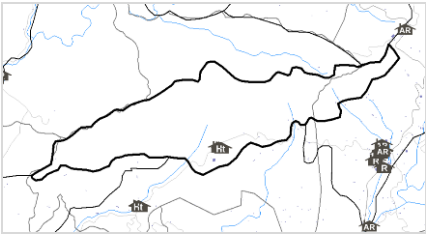

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Serveis de restauració i allotjament turístic

En l'únic nucli de població que hi ha a la unitat, la Morera de Montsant, hi ha uns pocs serveis de restauració i d'allotjament. Es pot dir que la ubicació privilegiada i l'atractiu d'aquest nucli no ha estat aprofitat extensament per aquest sector.

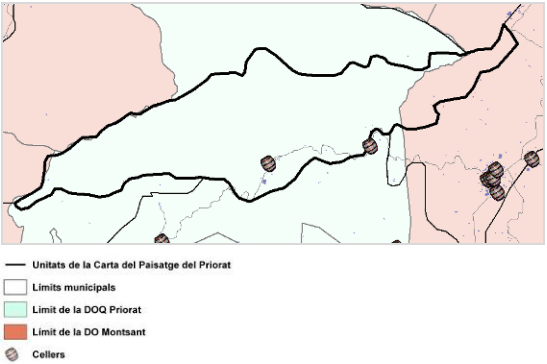
Municipi	Restaurants	Hotels	Hostals
La Morera de Montsant	1	1	1

Cellers

A diferència del què passa en les unitats veïnes, la presència de cellers en aquesta unitat és pràcticament testimonial. En aquesta unitat hi ha vinyes de les 2 DOs de la comarca.

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
La Morera de Montsant	1	1	-
Total per Unitat	1	1	0
%	0,74% del total al Priorat		

Nucli urbà tradicional situat en un balcó privilegiat

El nucli de la Morera de Montsant té una ubicació privilegiada, ja destacada a l'apartat de miradors, i manté una estructura urbana compacta i tradicional, on la pedra de color ocre utilitzada com element constructiu té una forta presència estètica. Al mateix temps, el nucli urbà té les infraestructures i equipaments més importants del Parc Natural de la Serra del Montsant (incloent la seu central) i és un dels punts més importants i destacats per la sortida de rutes senderistes i excursionistes. Aquest valor urbà, fins ara prou ben conservat, s'ha de potenciar i gestionar adequadament, especialment perquè els equipaments o infraestructures que es puguin anar situant – per exemple, aparcaments, o zones de serveis lligades al parc – mantinguin les característiques de bellesa estètica singulars actuals

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 10 PANTÀ DE SIURANA

SITUACIÓ: Se centra en el pantà de Siurana, els turons pissarrosos que l'enclouen i els cursos tributaris del riu Siurana i la part inferior dels barrancs de les Carboneres, l'Estopinyà i l'Argentera. El conjunt forma una conca visual relativament independent de les unitats veïnes.

SUPERFÍCIE UNITAT: 865 ha (Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

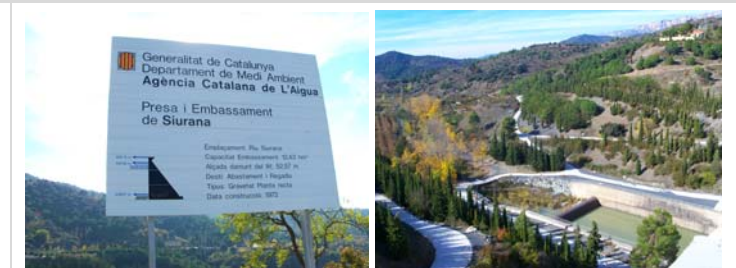
En aquesta Unitat les principals dinàmiques del paisatge estan fortament marcades per la presència del pantà de Siurana que es construí l'any 1972. Les modificacions directes del paisatge no només es donen en l'àmbit anegat per la pròpia làmina d'aigua (anteriorment una zona de ribera mediterrània d'alta qualitat en un paisatge semblant a un congost), sinó també en l'entorn immediat per sota de la presa, amb la creació de diversos vials de servei i les plantacions d'espècies no del tot naturalitzades ni pròpies de la zona que proporcionen un destacat contrast amb la vegetació autòctona. A curt i mig termini, els canvis paisatgístics que experimenta aquesta unitat estan relacionats amb el nivell d'aigua de l'embassament; aquest té una capacitat relativament gran en relació amb la conca afluent i és per això que la major part dels anys es troba força per sota del seu nivell màxim. En aquestes circumstàncies la zona potencial d'inundació no coberta per l'aigua es percep com una franja àrida. A mig i llarg termini, cal considerar la possibilitat de creació de noves infraestructures a l'entorn de l'embassament, lligades amb la seva explotació turística. Serà important, de cara a futures actuacions, que el paisatge immediat a l'embassament es conservi i, fins i tot, es millori. Fora de l'espai d'afecció directa de l'embassament, la unitat és pràcticament en la seva totalitat forestal, amb poca utilització agrícola en el passat a causa dels pendents existents, tot i que resten encara zones on són visibles antics conreus d'avellaners i vinyes, especialment als turons paleozoics que separen al pantà de Cornudella i els situats a la base dels cingles de Siurana, actualment en regeneració forestal. Els fenòmens lligats a l'explotació secular del bosc (extracció de llenya, carboneig, pastura) degueren tenir certa importància en el passat, però actualment només es manifesta el procés de maduració de les masses forestals.

Quant al riu Siurana, aquesta zona va ser explotada hidràulicament en el passat, com es manifesta per l'existència de les restes d'alguns molins hidràulics. Les riuades de 1994, molt destacades en aquest riu, afectaren severament al bosc de ribera, que encara s'està regenerant.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Actuacions a l'entorn de la presa de Siurana

Les actuacions aigües avall de la presa de Siurana, amb la creació de vials de servei i unes actuacions de revegetació amb espècies no naturalitzades que presenten un destacat contrast amb l'entorn, conjuntament amb la presència d'instal·lacions lligades al lleure en aquest embassament (kayak i navegació) entre d'altres, són realitats actuals que caldria gestionar. En el futur, donat l'atractiu de la làmina d'aigua i al mateix temps la importància de l'obra hidràulica pot determinar la preparació de nous projectes hidràulics amb afecció paisatgística o iniciatives de desenvolupament turístic que caldrà integrar des d'un punt de vista de paisatge.

Incendis forestals

Tot i que aquesta és una unitat que no ha estat afectada pels incendis forestals recentment, la continuïtat de la massa forestal i les seves característiques combustibles i inflamables la fan susceptible a aquest risc, augmentat per la presència de les carreteres i pistes d'accés i circumval·lació pel sud de l'embassament, així com l'existència d'àrees d'activitats de lleure que concentren visitants.

Centrals Eòliques

El mapa de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya considera bona part de la unitat com a zona incompatible i una altra bona part com a zona d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental, qüestió que possibilitaria la instal·lació d'alguna central a l'entorn de l'embassament de Siurana. La part més meridional de la unitat, coincidint amb la part més baixa del riu Siurana, és zona compatible.

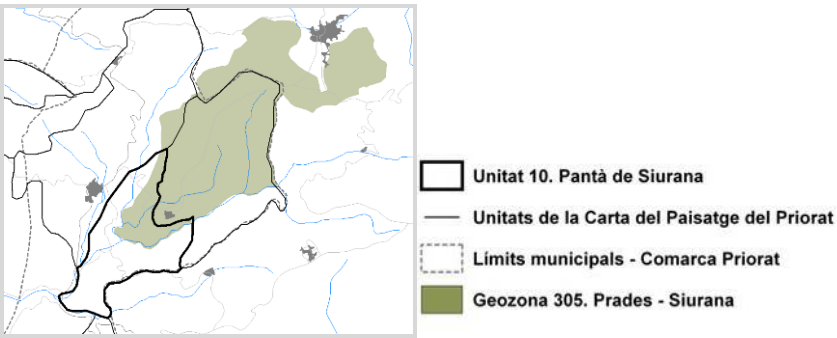
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i Geozones

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Muntanyes de Prades (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Muntanyes de Prades/ Superfície total de la Unitat
865	763	88%

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 305	Prades-Siurana	Cornudella de Montsant	865	232	27%

La major part de la unitat (gairebé un 90%) està inclosa en la delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades, incloent-hi la làmina d'aigua de l'embassament de Siurana; aquesta delimitació comprèn de fet tota la unitat excepte els vessants muntanyosos més occidentals. Els instruments de planificació i gestió del futur Parc Natural hauran de referir-se a la gestió d'aquest espai, àmbit de continuïtat de la veïna unitat 7, que comprèn el poble de Siurana i els seus valors naturals, històrics, culturals, paisatgístics i geològics. Cal tenir en compte també que aquesta unitat constitueix el primer pla de les vistes que s'obtenen des de Siurana per la qual cosa les dues unitats estan molt interrelacionades a nivell de paisatge. Cal tenir en compte també que L'àmbit nordoriental de la unitat (aproximadament una quarta part de la totalitat del seu àmbit) forma part de la Geozona 305 de Prades-Siurana, Les determinacions normatives i de gestió sota la figura de la geozona haurien de permetre valoritzar i difondre el coneixement d'aquests valors. En la geozona 305 Prades-Siurana, de gran valor estètic, poden ser interpretats *in situ* les diverses èpoques sedimentàries mesozoiques

Bosc de ribera i molins hidràulics

El riu Siurana, aigües avall i aigües amunt (continuant també a la unitat U7) de l'embassament de Siurana té un gran potencial per la manifestació completa del potencial ecològic i paisatgístic del seu bosc de ribera (a causa també de la baixa o nul·la ocupació de l'estreta vall al·luvial per conreus) amb intervencions concretes per ajudar a l'acceleració de la recuperació dels danys causats per les avingudes de 1994, o bé d'integració de les infraestructures aigües avall de la presa. Al mateix temps, les restes dels molins hidràulics existents en aquest sector tenen un interès arquitectònic/cultural, formant part d'un patrimoni lligat al riu de rellevància, que podria ser recuperat

Miradors paisatgístics

En ser aquesta una unitat relativament tancada pels turons propers al voltant de l'embassament, no inclou façanes importants. Si més no, des del seu interior, especialment des de les accessibles riberes sud i oest de l'embassament, pot contemplar-se l'imposant cingle triàsic de Siurana i, des de certs punts, el cingle Major de Montsant i la serra del Molló. La unitat inclou el mirador del Serrat dels Colls, a la carena divisòria entre les comarques del Priorat i del Baix Camp, per on circula la pista d'accés a Arbolí. Des d'aquí hi ha una panoràmica única de l'embassament i una bona perspectiva sobre el Montsant oriental i la serra del Molló.

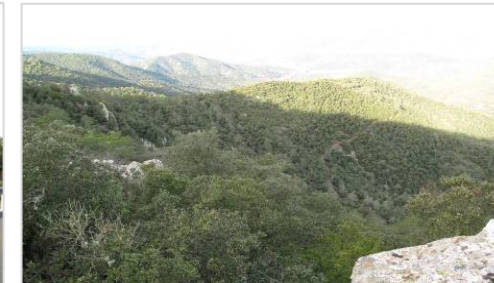
DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 11 SERRA DEL MOLLÓ

SITUACIÓ: Comprèn les parts més enlairades d'aquesta formació orogràfica, que supera els 900 m i té una àmplia conca visual que abasta el Priorat oriental i central: les Foreses, el pla de l'Albi, l'Algorfa, lo Molló i el roquer del Llamp.

SUPERFÍCIE UNITAT: 540 ha (Porrera i Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

El principal aspecte a destacar d'aquesta petita unitat, sense nuclis de població ni infraestructures i amb unes masses forestals destacades, és la bonica successió estacional de colors de la vegetació, especialment a les parts obagues, on abunden peus de caducifolis que apareixen entre els boscos dels dominants pins i les alzines. A llarg termini el paisatge deu haver-se mantingut més o menys estable des que es va abandonar la pràctica del carboneig ja que no s'observen restes molt evidents de pràctiques agrícoles molt extenses. De cara al futur, un dels factors que pot modificar-lo de forma més radical i sobtada és la instal·lació d'aerogeneradors de producció d'energia elèctrica; diverses empreses s'han interessat per aquest emplaçament, especialment sensible pel fet que és part de la carena culminant de la serralada Prelitoral. La possible instal·lació d'antenes de radiocomunicació o similars, i el pràcticament omnipresent a la comarca risc d'incendis forestals també és un aspecte a considerar en aquest apartat.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

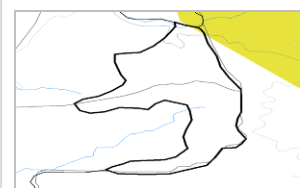
Incendis

El risc d'incendi forestal constitueix el principal risc de transformació del paisatge de la unitat, donades les característiques combustibles i inflamables (tot i que menor que a les zones solanes) de les masses forestals, que tenen una continuïtat pràcticament total a la unitat.

Arranjament de la carretera C-242

L'arranjament previst de la carretera C-242, que creua la unitat en el seu extrem nord, en una zona paisatgísticament molt interessant i, de fet, l'única via motoritzada important que permet l'existència de visuals sobre la mateixa, podria provocar importants impactes en una zona amb difícil cicatrització de talussos i desmunts.

Centrals Eòliques i altres infraestructures com a elements potencials d'alteració del paisatge

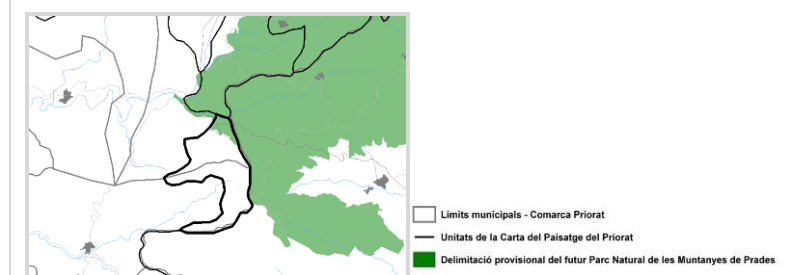
— Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
— Límits municipals - Comarca Priorat
□ Zona Compatible
■ Zona Incompatible
■ Zona d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental

Les carenes marcades del Puigcerver i del Molló, que limiten la plana del Camp i l'interior del Priorat, són indrets fàcilment susceptibles d'acollir infraestructures diverses de telecomunicació o fins i tot de producció eòlica, donada la relativa facilitat d'accés des del Coll d'Alforja i la sorprenent desprotecció (mitjançant figures de protecció d'espais naturals) de bona part de la unitat. Segons el mapa d'implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya, tot aquest sector es troba en una zona compatible, no condicionada, per a la instal·lació d'aquestes infraestructures que, en cas d'implantar-se, comportarien un canvi dràstic de les característiques de la Unitat.

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

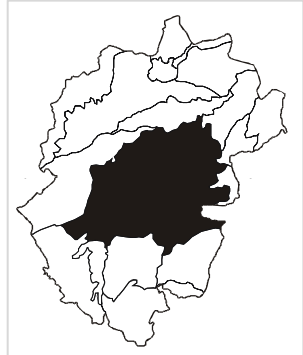
Espais Naturals Protegits i Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal

L'extrem nord de la Unitat està inclosa en la delimitació del futur Parc Natural de les Muntanyes de Prades, de forma que els instruments de planificació i gestió del futur Parc Natural podran tenir certa incidència en la gestió d'aquest espai, que és, a més, el que correspon a la zona que pot veure's afectada pels projectes d'arranjament de la carretera C-242; tot i així, cal tenir present que la part de la unitat que estarà inclosa en el Parc Natural és una petita part (42 ha, una superfície corresponent al 8% del total de la unitat) i per tant probablement seran necessàries mesures addicionals de gestió i preservació efectiva del seu paisatge, com podria ser perfectament la declaració d'aquest espai enimentment forestal com espai natural protegit. En la resta de l'àmbit, donada la seva naturalesa forestal, els Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal es presenten com els principals instruments de gestió.

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 12 PRIORAT PALEOZOIC

SITUACIÓ: Geogràficament coincideix amb el curs mitjà dels rius Siurana, Cortiella i Escaladei. És la unitat paisatgística més gran de les definides en aquest document. Correspon a la part central del Priorat i la seva delimitació es recolza, en bona part, en els materials geològics que hi afloren, i al mosaic característic del paisatge i dels usos del sòl, influenciats per una orografia singular de turons arrodonits.

SUPERFÍCIE UNITAT: 12.825 ha (Morera de Montsant, Vilella Alta, Torroja del Priorat, Poboleda, Porrera, Gratallops i Cornudella de Montsant)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Quan hom parla de Priorat o escolta el seu nom, inevitablement sorgeix el concepte "vi", i aquesta és la Unitat per excel·lència del territori vitivinícola de la comarca. L'extensió d'aquesta unitat acull els pobles històrics referents en la producció vitivinícola de la prestigiosa Denominació d'Origen Qualificada Priorat. I és com a conseqüència d'aquest fet que aquesta unitat és una de les que en els darrers anys ha experimentat alguns dels canvis més ràpids i dràstics en el seu paisatge. L'augment de la superfície dedicada al conreu de la vinya com a conseqüència de la revalorització dels vins de la comarca ha estat el principal agent transformador del paisatge del Priorat històric en els anys dels darrers decennis. Així, la irrupció d'importantes inversions per recuperar extenses finques per al conreu de la vinya ha comportat, sovint, actuacions de grans abancaments i talussos que contrasten vivament amb l'entorn dels conreus tradicionals en costers, perfectament adaptats a l'orografia. També en aquest context cal esmentar la proliferació de cellers, alguns de grans dimensions, que si bé en la majoria de casos es poden considerar integrats en l'entorn, no sempre s'ha respectat l'estructura i els materials i colors tradicionals de les construccions, causant un impacte en el paisatge.

Tot i que el relleu de la unitat no facilita la implantació dels conreus, ja a finals del segle XIX la vinya va assolir una gran extensió arribant a ocupar la major part de la unitat. L'impacte de la fil·loxera va suposar l'inici d'una davallada progressiva però molt significativa del sector agrícola que durà moltes dècades i que va ser especialment intens en aquesta unitat.

El període de postguerra va representar una recuperació demogràfica significativa que es va manifestar en la consolidació de l'estructura urbanística de les poblacions, amb uns trets morfològics i paisatgístics que en la major part de casos són molt semblants als actuals. A partir dels anys 50 i més intensament dels 60 del segle passat, el desenvolupament de la indústria a les zones urbanes del Camp de Tarragona va motivar un èxode rural de gran abast. A nivell específic cal comentar la crisi de les explotacions mineres a Bellmunt, amb conseqüències econòmiques, humanes i urbanístiques notòries. Millores en les comunicacions, l'aparició del fenomen de la segona residència i la rehabilitació d'antigues cases en determinats pobles han ajudat en alguns casos a una certa recuperació o en altres a l'estabilització poblacional.

Les principals àrees de conreu en l'actualitat són dues: d'una banda el sector comprès entre les poblacions de Gratallops i Bellmunt del Priorat i a les immediacions de Torroja de Priorat i Porrera per l'altra. El conreu més estès i predominant és la vinya i es preveu que el seu conreu es mantingui o pugui fins i tot augmentar la seva superfície. Els avellaners es concentren en el sector més oriental, a Porrera i Poboleda, les oliveres són importants a la Vilella Alta i la Vilella Baixa mentre que les parcel·les d'ametllers es troben arreu. Aquesta diversitat de conreus fa que la diversitat cromàtica al llarg de l'any sigui un dels elements paisatgístics més destacats de la unitat a nivell de conjunt.

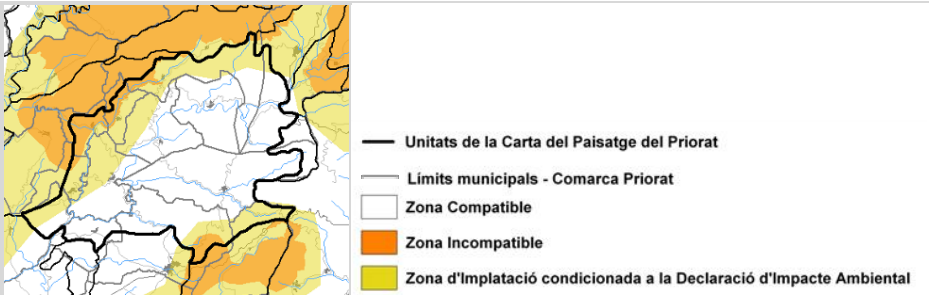
A nivell de dinàmica natural, cal esmentar els canvis estacionals que es produeixen en el mosaic de cobertes forestals de la unitat: a finals de tardor i principis d'hivern el protagonisme és el bru fosc, fins i tot metàl·lic en temps humit, dels turons de llicorella. Amb les primeres tebiors primaverals esclata la florida dels ametllers, que vesteix de blanc molts vessants. A l'estiu, el verd dels pàmpols, ametllers i avellaners cobreix els camps de conreu, mentre que a la tardor els daurats d'ametllers i garnatxes o el roig encès de les carinyenes ens ofereixen matisos prou diferents. A diferència d'altres indrets on els canvis cromàtics estacionals els proporciona la vegetació natural, al Priorat paleozoic les espècies conreades n'ostenten la màxima responsabilitat.

En els temps moderns els incendis forestals han comportat modificacions en el paisatge tot i que amb un impacte superficial relativament reduït per la gran superfície agrícola existent. Com comentàvem no s'han donat modificacions significatives pel que fa a l'estructura urbana i l'estètica de les poblacions.

Una altra de les dinàmiques que tenen incidència al Priorat històric, tot i que no es donin en el seu territori, és el procés d'implantació d'aerogeneradors per a la producció d'electricitat; així, des d'aquesta unitat és visible la central eòlica situada a la serra del Pradell-l'Argentera, instal·lat ja fa més d'una dècada, entre els anys 1998 i 1999. Per altra banda, des d'aquesta unitat també és visible la nova central eòlica construïda recentment a la zona del coll de la Garganta, a la Serra del Tormo dins la comarca de la Ribera d'Ebre.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Centrals Eòliques i línies elèctriques

El mapa de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya considera bona part de la unitat com a zona compatible, qualificació que possibilitaria la instal·lació d'aerogeneradors en aquest àmbit.

Els extrems nordoccidental i sudoriental de la unitat són zones d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental i una petita part d'aquestes, coincidint amb Espais d'Interès Natural, estan declarades com a zones incompatibles.

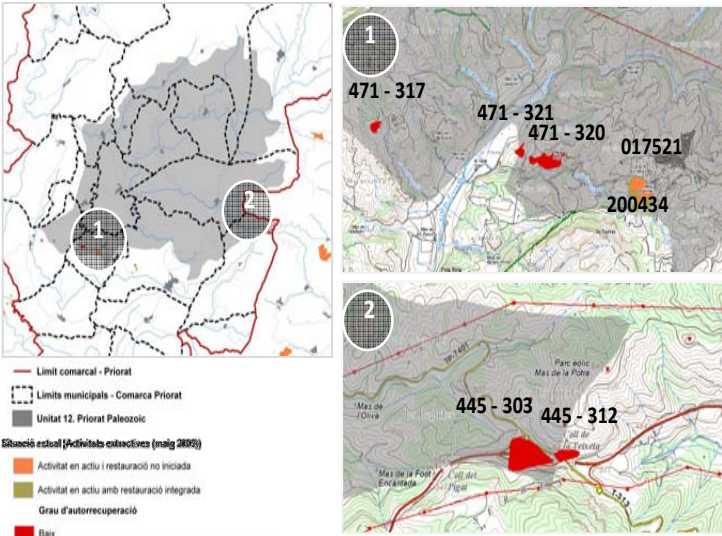
Cal destacar també la possibilitat del pas d'unadoble línia elèctrica d'alta tensió promoguda per Red Eléctrica Española, actualment en fase de projecte previ

Antics abocadors clausurats i activitats extractives

L'any 2008 es va redactar des dels serveis tècnics del Consell Comarcal una Memòria valorada sobre el Projecte per a la clausura dels abocadors municipals d'enderrocs i altres residus de la construcció fora d'ús per a 18 pobles de la comarca; d'aquests 7 es troben en aquesta unitat. La metodologia general de clausura va consistir en els següents passos: explanació i compactació dels residus, clausura (la clausura es va realitzar amb una capa de 50 cm de terra, amb la funció de mantenir els talussos i permetre la revegetació de la zona), preparació del terreny i revegetació (aquest procés inclou els següents apartats: Llaurada del terreny a una fondària de 40 cm; aportació i distribució a dosi de 5 Kg/m² de compost procedent de planta de compostatge de residus; sembra d'una barreja de gramínies i lleguminoses; passar la fresadora; nova sembra amb la barreja anterior i realització de diversos recs segons el règim de precipitacions de la zona. En visites de camp realitzades en motiu de la redacció de la nova Carta de Paisatge del Priorat l'hivern de 2010-2011, s'ha pogut constatar que alguns dels abocadors clausurats presenten un baix nivell d'integració paisatgística i que, ja sigui per la seva situació (visibles des de punts preferents com carreteres) o el seu estat, requeririen d'accions de millora en aquest sentit. D'altra banda, alguna de les activitats extractives presents a la unitat presenta un cert impacte paisatgístic amb baixos nivells d'integració pel que fa als desmunts i als àmbits de clausura de les mateixes.

ACTIVITATS EXTRACTIVES									
Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Àrea	Expedient	Codi Extern	Empresa explotadora	Recurs explotat	Tipus de permís	Situació actual
ASUNCION	Bellmunt del Priorat	X,Y: 312267.9, 4559218.5	31609.6 m ² (3.2 ha)	87/1143	017521	READYMIX ASLAND, SA (ABANS CANTERAS COTS)	Graves	Autorització d'explotació	Activitat en actiu i restauració no iniciada
AMPL. ASUNCIÓN-GRAVERA EUGENIA	Bellmunt del Priorat	X,Y: 312317.2, 4559149.5	31230.3 m ² (3.1 ha)	87/1143-01	200434	PANASFALTO, S.A.	Graves	Autorització d'explotació	Activitat en actiu amb restauració integrada

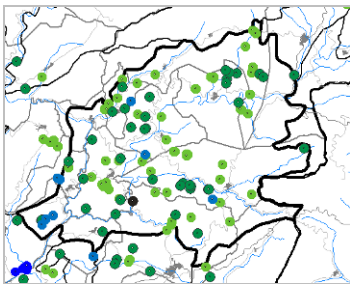
ACTIVITATS EXTRACTIVES ABANDONADES								
Codi	Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Volum (m ³)	Recurs explotat	Grau d'autorecuperació	Us anterior prioritari	Incidències i comentaris
471-320	MINA RÈGIA	Bellmunt del Priorat	X,Y: 311212.4, 4559554.0	796740	Altres	Baix	Bosc natural mixt	Davant de les antigues instal·lacions de la mina hi ha un cartell que adverteix del perill d'esfondrament.
471-321	MINA RÈGIA	Bellmunt del Priorat	X,Y: 310876.4, 4559595.4	15350	Altres	Baix	Bosc natural mixt	-
471-317	MAS DEL PLOMAT	El Molar	X,Y: 309265.7, 4559828.0	31871	Altres	Baix	Bosc natural mixt	-
445-303	COLL DE LA TEIXETA	Pradell de la Teixeta	X,Y: 323867.7, 4560345.5	332775	Pissarres	Baix	Màquia, brolla, garriga, matoll	-
445-312	COLL DE LA TEIXETA	Pradell de la Teixeta	X,Y: 324131.7, 4560332.3	47340	Calcàries	Baix	Bosc natural mixt	Actualment s'utilitza com a zona d'aparcament de vehicles industrials.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Rompudes Terrenys Forestals

Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat	Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada (ha)	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0001/07	La Morera de Montsant	2007	d'autorització parcial	5,7	0,044	ROM-T-29/0052/08	Torreja del Priorat	2008	d'autorització	1	0,008
ROM-T-29/0022/07	La Morera de Montsant	2007	d'autorització parcial	0,4	0,003	ROM-T-29/0054/08	Torreja del Priorat	2008	d'autorització	0,3	0,002
ROM-T-29/0039/07	La Morera de Montsant	2007	d'autorització parcial	0,7	0,005	ROM-T-29/0061/08	Torreja del Priorat	2008	d'autorització parcial	1,8	0,014
ROM-T-29/0091/06	La Morera de Montsant	2006	d'autorització parcial	1,6	0,012	ROM-T-29/0103/08	Torreja del Priorat	2008	de legalització	0,52	0,004
ROM-T-29/0091/06	La Morera de Montsant	2006	d'autorització parcial	1,6	0,012	ROM-T-29/0046/09	Torreja del Priorat	2009	d'autorització	0,19	0,001
ROM-T-29/0006/08	La Morera de Montsant	2008	d'autorització parcial	3,01	0,023	ROM-T-29/0092/06	La Vilella Alta	2006	d'autorització parcial	0,2	0,002
ROM-T-29/0025/09	La Morera de Montsant	2009	d'autorització	2,33	0,018	ROM-T-29/0093/06	La Vilella Alta	2006	d'autorització parcial	0,8	0,006
ROM-T-29/0088/09	La Morera de Montsant	2009	d'autorització parcial	0,4	0,003	ROM-T-29/0089/07	La Vilella Alta	2007	d'autorització parcial	2,4	0,019
ROM-T-29/0013/06	Poboleda	2006	d'autorització	0,05	0,000	ROM-T-29/0106/07	La Vilella Alta	2007	d'autorització parcial	1,5	0,012
ROM-T-29/0117/06	Poboleda	2006	d'autorització	1	0,008	ROM-T-29/0004/08	La Vilella Alta	2008	d'autorització	0,68	0,005
ROM-T-29/0090/06	Poboleda	2006	d'autorització parcial	1,2	0,009	ROM-T-29/0039/08	La Vilella Alta	2008	de legalització	1	0,008
ROM-T-29/0106/06	Poboleda	2006	d'autorització parcial	0,7	0,005	ROM-T-29/0002/09	La Vilella Alta	2009	d'autorització	0,5	0,004
ROM-T-29/0088/07	Poboleda	2007	d'autorització	0,29	0,002	ROM-T-29/0020/09	La Vilella Alta	2009	d'autorització	0,4	0,003
ROM-T-29/0001/07	Poboleda	2007	d'autorització parcial	5,7	0,044	ROM-T-29/0053/07	La Vilella Alta	2007	d'autorització parcial	0,1	0,001
ROM-T-29/0022/07	Poboleda	2007	d'autorització parcial	0,4	0,003	ROM-T-29/0114/06	Gratallops	2006	d'autorització	0,6	0,005
ROM-T-29/0060/07	Poboleda	2007	d'autorització parcial	0,7	0,005	ROM-T-29/0079/06	Gratallops	2006	d'autorització parcial	0,5	0,004
ROM-T-29/0020/08	Poboleda	2008	d'autorització	0,15	0,001	ROM-T-29/0037/07	Gratallops	2007	d'autorització	0,5	0,004
ROM-T-29/0110/08	Poboleda	2008	d'autorització parcial	1,3	0,010	ROM-T-29/0098/07	Gratallops	2007	d'autorització	1,1	0,009
ROM-T-29/0019/09	Poboleda	2009	d'autorització	0,48	0,004	ROM-T-29/0002/07	Gratallops	2007	d'autorització parcial	5,8	0,045
ROM-T-29/0054/09	Poboleda	2009	d'autorització	1	0,008	ROM-T-29/0004/07	Gratallops	2007	d'autorització parcial	0,5	0,004
ROM-T-29/0031/06	Porrera	2006	d'autorització	0,28	0,002	ROM-T-29/0036/07	Gratallops	2007	d'autorització parcial	1,3	0,010
ROM-T-29/0033/06	Porrera	2006	d'autorització	1,06	0,008	ROM-T-29/0068/07	Gratallops	2007	modificació d'autorització parcial	0,8	0,006
ROM-T-29/0066/06	Porrera	2006	d'autorització	0,5	0,004	ROM-T-29/0019/08	Gratallops	2008	d'autorització	1,2	0,009
ROM-T-29/0104/06	Porrera	2006	d'autorització	1	0,008	ROM-T-29/0053/08	Gratallops	2008	d'autorització parcial	2	0,016
ROM-T-29/0050/06	Porrera	2006	d'autorització parcial	5,65	0,044	ROM-T-29/0023/09	Gratallops	2009	d'autorització	1	0,008
ROM-T-29/0082/06	Porrera	2006	d'autorització parcial	0,7	0,005	ROM-T-29/0075/09	Gratallops	2009	d'autorització	0,79	0,006
ROM-T-29/0105/06	Porrera	2006	d'autorització parcial	1	0,008	ROM-T-29/0072/09	Gratallops	2009	d'autorització parcial	3,5	0,027
ROM-T-29/0128/06	Porrera	2006	d'autorització parcial	2,8	0,022	ROM-T-29/0113/06	Falset	2006	d'autorització parcial	0,6	0,005
ROM-T-29/0097/07	Porrera	2007	d'autorització parcial	2,8	0,022	ROM-T-29/0015/09	Falset	2009	d'autorització	0,25	0,002
ROM-T-29/0090/08	Porrera	2008	d'autorització parcial	1,35	0,011	ROM-T-29/0073/06	Falset	2006	d'autorització parcial	0,67	0,005
ROM-T-29/0016/09	Porrera	2009	d'autorització	0,2	0,002	ROM-T-29/0032/06	Falset	2006	d'autorització parcial	0,13	0,001
ROM-T-29/0022/09	Porrera	2009	d'autorització	1,5	0,012	ROM-T-29/0104/07	Falset	2007	d'autorització parcial	0,48	0,004
ROM-T-29/0076/09	Porrera	2009	d'autorització	0,3	0,002	ROM-T-29/0023/10	Falset	2010	d'autorització	0,33	0,003
ROM-T-29/0090/09	Porrera	2009	d'autorització parcial	0,29	0,002	ROM-T-29/0094/07	Falset	2007	d'autorització parcial	2,8	0,022
ROM-T-29/0050/09	Porrera	2009	de legalització	0,5	0,004	ROM-T-29/0043/08	Bellmunt del Priorat	2008	d'autorització	0,1	0,001
ROM-T-29/0034/06	Torreja del Priorat	2006	d'autorització	0,19	0,001	ROM-T-29/0086/09	El Molar	2009	d'autorització	2,64	0,021
ROM-T-29/0072/06	Torreja del Priorat	2006	d'autorització parcial	0,63	0,005	ROM-T-29/0079/08	El Molar	2008	d'autorització	2,64	0,021
ROM-T-29/0102/07	Torreja del Priorat	2007	d'autorització	1,5	0,012	ROM-T-29/0109/08	El Molar	2008	de legalització	5,87	0,046
ROM-T-29/0031/07	Torreja del Priorat	2007	d'autorització parcial	0,2	0,002	Total				98,9	0,771
ROM-T-29/0111/07	Torreja del Priorat	2007	d'autorització parcial	0,25	0,002						

La intensa activitat vitivinícola que es desenvolupa arreu de la Unitat, recordem que es tracta de la unitat per excel·lència de conreu de la vinya a la comarca, fa que hi hagi nombrosos expedients de rompudes forestals, assolint en el període 2006-2010 una superfície afectada d'unes 100 ha i "esquitxant" bona part del territori de la unitat.

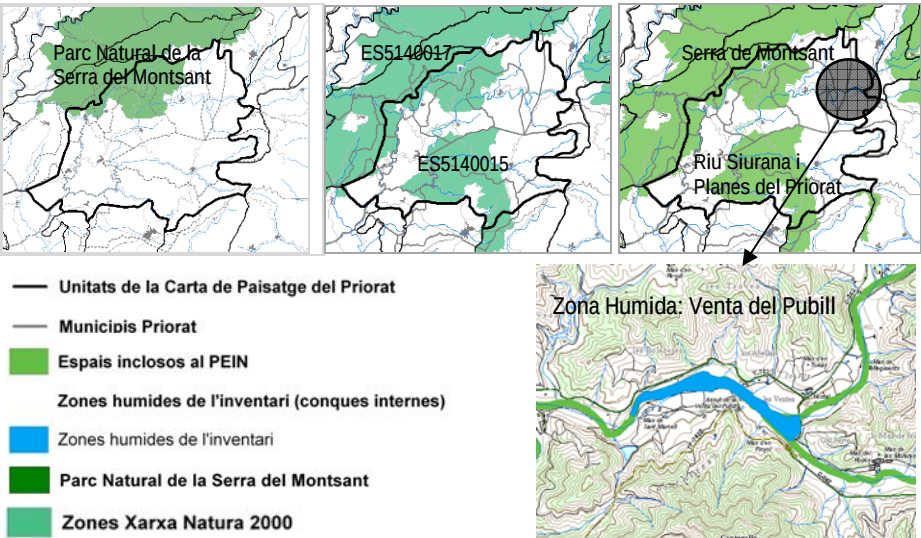
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits

L'àmbit nord de la unitat (aproximadament un 15% de la seva extensió) forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, que en aquests moments està redactant el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, instrument de planificació que haurà de definir de manera clara la normativa i la regulació d'activitats que es poden realitzar a les diferents zones del Parc. A més, una part significativa de la unitat està inclosa a la Xarxa Natura 2000, que haurà de tenir, en el mateix sentit, un pla específic de gestió i regulació

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
12.825	1.840,2	14,35

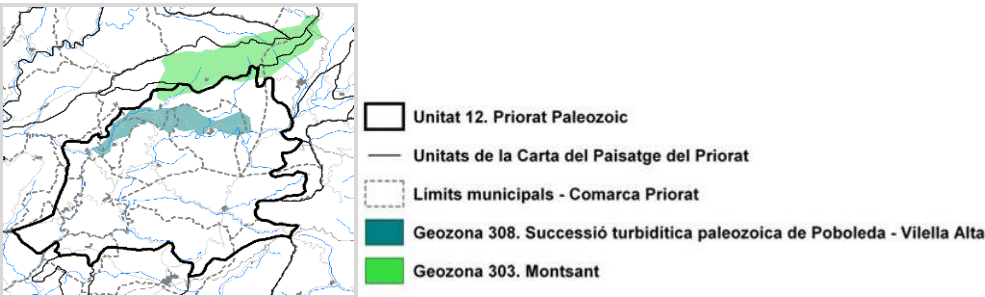
Superfície Unitat (ha)	Superfície Total Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat(ha)	% Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat
12.825	4.904,75	38,24

Geozona

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 303	Montsant	La Morera de Montsant, Cornudella de Montsant	12.825 ha	195,8	1,5%
Geozona 308	Succesió turbidítica paleozoica de Poboleda – Vilella Alta	La Morera de Montsant, La Vilella Alta, Torroja del Priorat, Poboleda, La Vilella Baixa		1.036,6	100%

D'altra banda la unitat comprèn la totalitat de la geozona 308, la successió turbidítica paleozoica de Poboleda-la Vilella Alta, que s'extén longitudinalment al llarg de diversos municipis al nord de la unitat, de llevant a ponent; també hi trobem, a la unitat, una petita part de la Geozona 303 de la Serra de Montsant

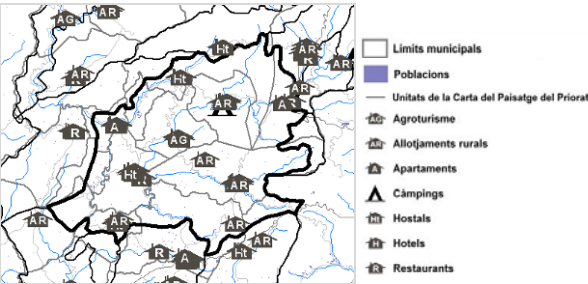
Punts d'observació del paisatge, senders excursionistes, rutes en BTT i punts d'informació de l'Audioguia “Paisatges del vi”

Els punts d'observació i gaudi del paisatge d'aquesta unitat es troben en diverses muntanyes (muntanya de Sant Cristòfol, muntanya del Morrot) accessibles des de senders excursionistes que recorren per la unitat, des de la variant de la N-420 venint del Coll de Pradell i la Teixeta, del tram de la carretera de Falset a Porrera i per la carretera que connecta les poblacions de Guimets, Capçanes, Marçà i la Torre de Fontaubella. Altres camins i senders connecten els diferents pobles que conformen la Unitat. La ruta número 11 (del conjunt de 14 rutes en BTT per la comarca) que sortint i arribant a Gratallops, connectant aquesta població i Torroja, la Vilella Alta i la Vilella Baixa, és la ruta referent en BTT per la unitat, tot i que n'hi ha d'altres. D'altra banda en aquesta Unitat, coincidint amb la presència dels diversos pobles i assentaments, hi tenim la major part de les aturades-punt d'informació de la ruta per la DOQ Priorat de l'Audioguia “Paisatges del vi”

Serveis de restauració i allotjament turístic

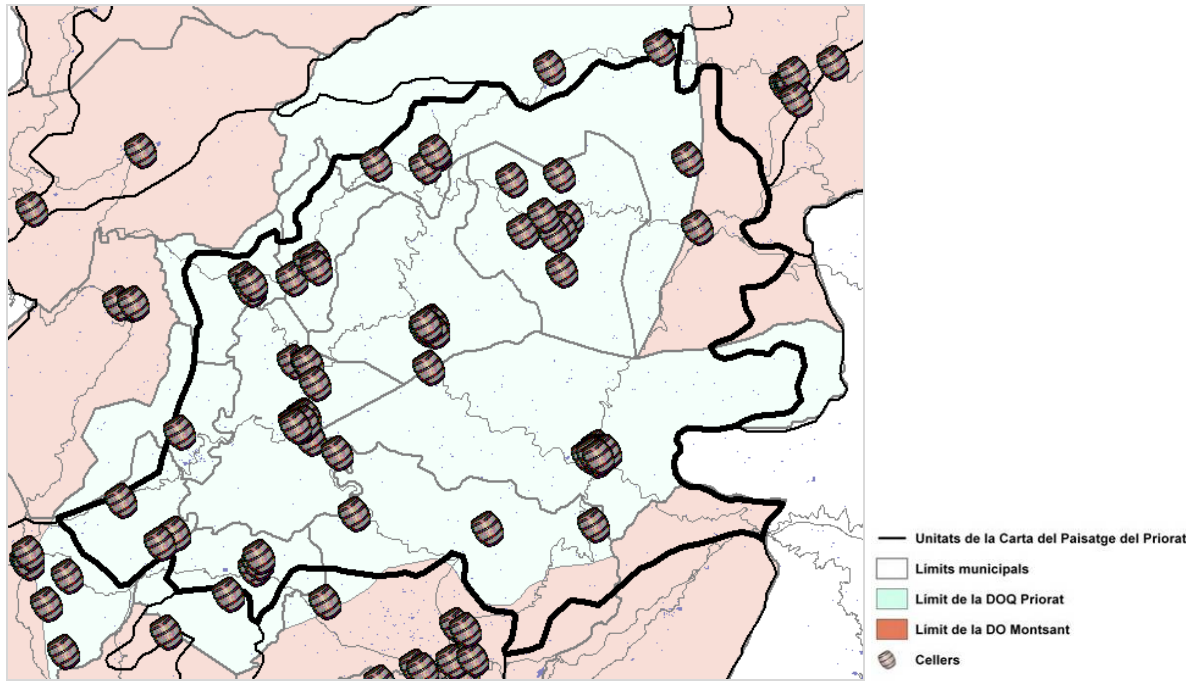
El relatiu gran nombre de pobles de la Unitat i la naturales vitivinícola de la mateixa fa que també tinguem, en el context del Priorat, un relatiu gran nombre de serveis de restauració.

Municipi	Restaurants	Hotels	Hostals	Agroturisme	Allotjaments rurals	Apartaments	Càmpings
La Morera de Montsant	1	-	1	-	-	-	-
Poboleda	1	-	1	-	1	-	1
La Cornudella de Montsant	1	-	-	-	-	1	-
Porrera	3	1	-	-	5	-	-
Torroja del Priorat	-	1	-	1	3	-	-
La Vilella Baixa	2	-	-	-	-	2	-
Gratallops	6	-	1	-	-	-	-
Bellmunt del Priorat	2	-	-	-	1	-	-

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Cellers

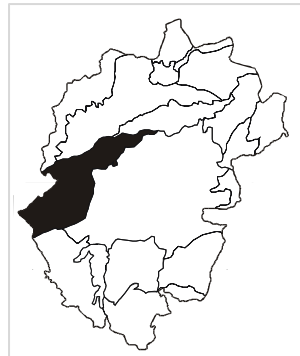
La importància que apuntàvem de la unitat pel que fa a la producció vitivinícola (la unitat és la part central de la DOQ Priorat i en comprèn la major part dels terrenys) es veu reflectida en el gran nombre de cellers que acull, aproximadament el 60% del total de la comarca. Cal destacar la gran quantitat de cellers existents a les afores dels cascs urbans, qüestió que posa de manifest la importància de treballar per assolir una adequada integració paisatgística d'aquestes estructures.

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
La Morera de Montsant	6	2	4
Poboleda	12	6	6
La Vilella Alta	4	3	1
La Vilella Baixa	3	3	-
Torroja del Priorat	9	8	1
Porrera	15	15	-
Gratallops	20	14	6
El Lloar	1	-	1
El Molar	3	-	3
Bellmunt del Priorat	3	3	-
Falset	3	-	3
Cornudella de Montsant	1	-	1

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 13 SERRES MESOZOIQUES OCCIDENTALS

SITUACIÓ: Aquesta unitat reuneix el conjunt d'afloraments muntanyosos mesozoics de ponent del Priorat, corresponents a les serres del Montalts, Cantacorbs, la Figuera i el Tormo, que configuren l'enllaç del braç interior de la serralada Prelitoral entre la serra de Montsant i les muntanyes de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

SUPERFÍCIE UNITAT: 4.500 ha (La Figuera, Cabacès, Morera de Montsant i Vilella Alta)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

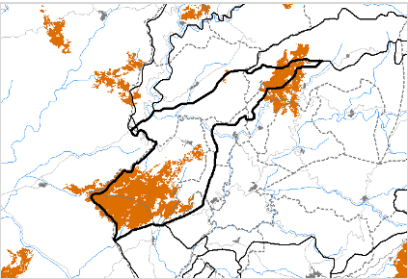
Com en moltes altres zones del sud de Catalunya, a la Serra de la Figuera va haver-hi un gran desenvolupament del cultiu de la vinya acompanyat d'un increment demogràfic important al llarg del segle XIX. Per les restes de marges i altres elements de pedra associats a les pràctiques agrícoles (aljubs, barraques, etc.), es pot deduir que des de la meitat del segle XIX fins a la primera del segle XX, gran part del territori estava organitzat en bancals i conreat. Molts boscos van ser arrabassats i només quedaren sense rompre els cingles, els vessants més drets, els indrets excessivament rocosos i els fondals esquerps dels barrancs. Així mateix les masses forestals oferien una imatge raquítica, doncs la ramaderia, el carboneig i l'extracció de llenya eren activitats importants que explotaven aquests recursos. La vinya era, molt probablement, el conreu majoritari amb diferència, tot i que la diversitat agrícola en aquelles dècades fou notable degut a la tendència autàrquica de les economies rurals.

L'adveniment de la plaga de la fil·loxera, a partir dels darrers anys del segle XIX, va suposar un trasbals socioeconòmic sense precedents a les zones vitivinícoles europees. A la present unitat (com a tot el Priorat) va haver-hi uns anys de creixement sense precedents provocat per les caigudes de la producció en països situats més al nord. La plaga va arribar tot just quan a França començaven a rendibilitzar les primeres collites dels ceps plantats sobre portaempelts americans, la qual cosa encara va agreujar més la crisi. A partir d'aquest moment es va iniciar una davallada, al principi lenta, a causa de l'impàs que va suposar la guerra civil i la postguerra. En aquests anys van arribar a invertir-se els fluxos migratoris com a conseqüència de les pèssimes condicions de vida a les ciutats. Durant aquest breu període es va diversificar l'explotació del territori. La demanda creixent de recursos energètics va provocar un augment de l'activitat del carboneig en les zones de muntanya com aquesta. Durant la segona meitat del segle XX, la puixança d'altres espais incidí fortament sobre les àrees rurals i accelerà l'emigració cap als nuclis urbans. Paral·lelament, gran part de les vinyes residuals van ser abandonades o bé substituïdes per altres conreus, sobretot per olivers i ametllers. Cada cop més, les àrees conreades es restringiren a les zones més aptes, com els llocs on hi predominen els gresos i les argiles rogenques del nivell mitjà del *Muschelkalk* i les margues del *Keuper*, substrats molt més tous que la resta d'afloraments calcaris i dolomítics de la unitat. Sense arribar a assolir proporcions importants també s'introdueixen les explotacions ramaderes modernes.

El principal factor de modificació del paisatge en l'àmbit d'estudi al llarg de les darreres dècades han estat els incendis forestals, castigant especialment l'àmbit sudoest de la unitat. En alguns indrets, la vegetació s'ha cremat dos i fins a tres cops en menys de 10 anys. A aquesta vulnerabilitat s'hi afegeix un altre factor que pot modificar el paisatge de forma ostensible: l'interès de determinades empreses per instal·lar centrals eòliques a la serra de la Figuera; de fet als municipis adjacents a la unitat pel seu límit de ponent, ja a la veïna comarca de la Ribera d'Ebre, s'hi ha instal·lat fa molt poc diversos aerogeneradors corresponents a una nova central eòlica. Com en d'altres unitats paisatgístiques on dominen les brolles, les variacions estacionals de la coberta vegetal només són apreciables a distàncies curtes i mitjanes i són el resultat de la floració de les diferents mates al llarg de l'any. Cal tenir en compte que en els darrers anys s'han produït unes obres d'elevació de regs fins a la Figuera (provinents dels regs del pantà de Margalef), a partir de la qual s'ha distribuït una xarxa cap a l'oest que ha permès proporcionar reg de suport a alguns dels conreus, i l'existència de petites superfícies de cirerer. El pas d'una línia d'alta tensió de 210 kv en sentit nord-oest/sud-est, i la construcció de les antenes de comunicació de lo Guixar han estat alguns dels altres fets amb repercussió paisatgística. Per tant, l'evolució de l'agricultura i la migrada explotació forestal, així com l'ocurrència de grans incendis forestals en aquesta unitat al llarg de les dècades de 1980 i 1990 han estat els factors principals de modelat del paisatge.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis

Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
Límits municipals - Comarca Priorat
Incendis 1986 - 2009

Aquesta unitat ha estat una de les més castigades a la comarca pels incendis forestals, arribant aquests a caracteritzar el paisatge de la mateixa. Cal destacar, en la sèrie de focs que han afectat la unitat en les darreres dècades, l'incendi que l'any 1991 va afectar unes 1400 ha dels termes de la Figuera, el Molar i el Lloar. Aquest risc perdura a l'actualitat per les característiques bàsicament arbustives de la vegetació i per l'existència de factors de risc com les carreteres que creuen la unitat i la línia d'alta tensió

Desprotecció ambiental de zones de gran interès

La pràctica totalitat dels terrenys existents a l'oest del riu Montsant (el bloc de la Serra de la Figuera) no compta amb cap tipus de protecció ambiental concreta, el que situa aquesta zona extrema del Priorat en una certa situació de vulnerabilitat a grans projectes de transformació, així com dificulta la gestió del seu interessant patrimoni natural precisament a la zona que ha estat més afectada pels incendis forestals

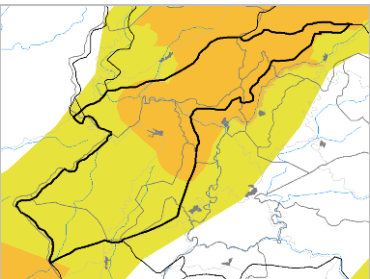

Altres petites alteracions

Existeixen altres alteracions a la zona com són les obres derivades de la millora del sistema de rec, alguns dipòsits i algunes naus ramaderes situades a la perifèria del nucli de la Figuera

Centrals Eòliques i altres estructures de carena

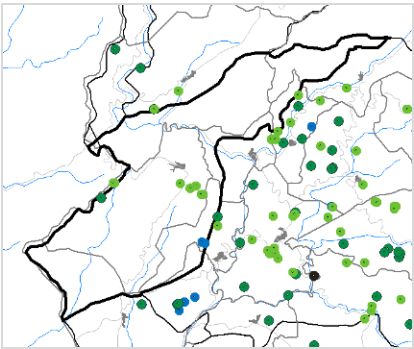
Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat
Límits municipals - Comarca Priorat
Zona Compatible
Zona Incompatible
Zona d'Implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental

Bona part del sector occidental (Serra de la Figuera) de la unitat consta com zona condicionada a la DIA per la instal·lació de centrals eòliques al Mapa per la Implantació Ambiental de l'Energia Eòlica a Catalunya. Ja en el passat hi ha hagut moviments al respecte i és possible que, donada la ubicació favorable i la manca de protecció ambiental, es puguin plantejar aquests o altres projectes que necessitin d'una ubicació de carena. Cal recordar que ja existeixen les antenes del Guixar i que ja discorre una línia d'alta tensió de 210 kv que recorre la serra de la Figuera. De fet recentment s'han instal·lat nous generadors, corresponents a una nova central eòlica, en els terrenys veïns de la Unitat, a la comarca de la Ribera d'Ebre.

Rompudes Terrenys Forestals

Id_ Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada (ha)	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0001/06	La Figuera	2006	d'autorització parcial	0,14	0,0031
ROM-T-29/0038/07	La Figuera	2007	d'autorització parcial	0,5	0,011
ROM-T-29/0066/08	La Figuera	2008	d'autorització parcial	0,75	0,017
ROM-T-29/0055/09	La Figuera	2009	d'autorització	1,19	0,026
ROM-T-29/0099/08	El Lloar	2008	de legalització	0,55	0,012
ROM-T-29/0098/08	El Lloar	2008	de legalització	0,2	0,004
Total				3,33	0,074

En aquesta unitat s'han autoritzat una mitja dotzena de rompudes forestals que contabilitzen una superfície de poc més de 3 ha

Límits municipals - Comarca Priorat
Unitats de la Carta del Paisatge del Priorat

Resolució - Autorització Parcial
Resolució - Autorització
Resolució - Legalització

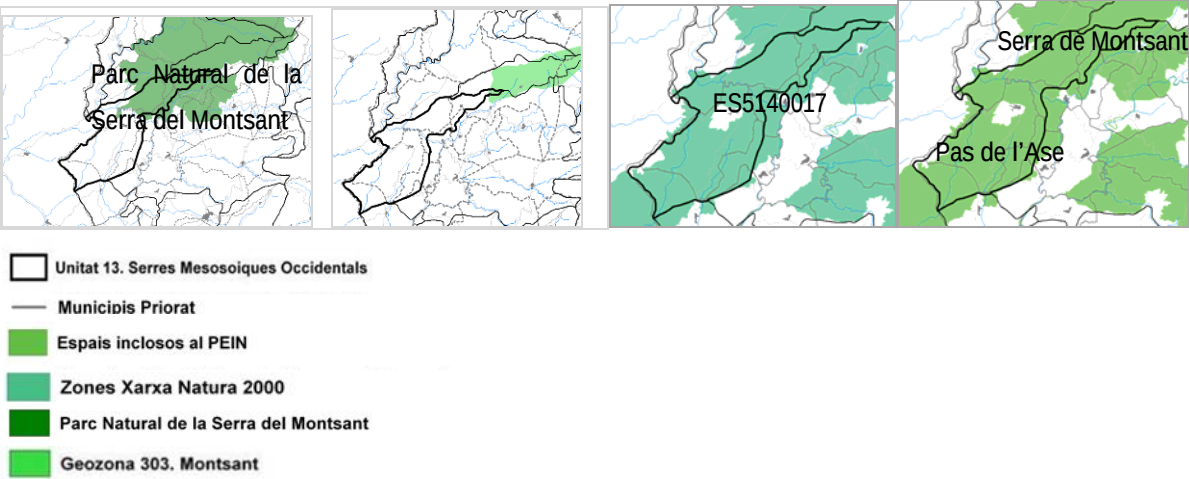
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i geozona

L'àmbit nord-est de la unitat (aproximadament un 40% de la seva extensió) forma part del Parc Natural de la Serra del Montsant, que en aquests moments està redactant el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, instrument de planificació que haurà de definir de manera clara la normativa i la regulació d'activitats que es poden realitzar a les diferents zones del Parc. D'altra banda la unitat comprèn una molt petita part (un 1%) de la Geozona 303 de la Serra de Montsant. Així, existeixen dos àmbits diferenciats, com són a l'est del riu Montsant, que gaudeix d'un elevat nivell de protecció, i a l'oest del riu Montsant que, com s'ha explicat a l'apartat anterior, manca de nivells de protecció homologables.

Superfície Unitat (ha)	Superfície de la Unitat dins del PN Montsant (ha)	% Superfície de la Unitat a dins de PN Montsant / Superfície total de la Unitat
4.500	1.840,2	41
Superfície Unitat (ha)	Superfície Total Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat(ha)	% Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat
4.500	2.722,1	96,34

D'altra banda la unitat comprèn una molt petita part (un 1%) de la Geozona 303 de la Serra de Montsant

Poca concentració de serveis de restauració, allotjament turístic i cellers

Municipi	Restaurants	Apartaments
La Figuera	2	2

En l'únic nucli de població que hi ha a la unitat, la Figuera, hi ha uns pocs serveis de restauració i d'allotjament, així com dos cellers dins la DO Montsant

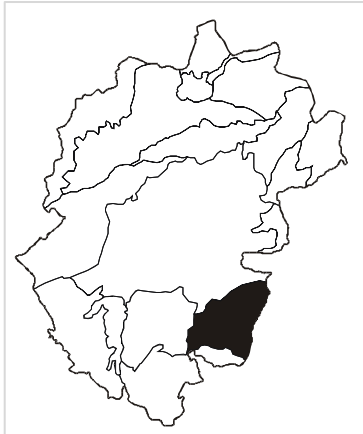
Miradors paisatgístics excepcionals i recursos naturals d'interès paisatgístic

Dins la unitat existeix un dels millors miradors paisatgístics del Priorat, com és l'ermita de Sant Salvador de la Figuera, que permet vistes de quasi 360° (de bona part de la comarca al sud i a l'est i de les zones de la Ribera d'Ebre, les Garrigues i més enllà a oest i nord). També la zona del Guixar, fàcilment accessible des del poble de la Figuera a partir del GR-171 permet vistes força impressionants del Priorat històric i el Montsant occidental, com la carena dels Montalts. Diverses rutes i senders locals a més del GR ja citat permeten accedir a aquests miradors, i les carenes o cingles d'aquesta unitat (la serra de la Figuera a l'oest i els Montalts a l'est) són força visibles des de la carretera T-712 i la carretera T-702. Apart dels miradors i rutes, val a dir que la configuració del mateix poble de la Figuera, amb un perfil força estètic, així com recursos tals com la ja citada ermita de Sant Pau, el Pont de Cavaloça o el tram de riu Montsant que hi passa, que incorpora l'embassament de la Vilella són recursos d'alt valor estètic.

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 14 MUNTANYES DE PRADELL-LA TORRE

SITUACIÓ: Comprèn les valls de Pradell de la Teixeta i la Torre de Fontaubella i els terrenys circumdants. El seu límit nord-occidental ve establert pels penya-segats calcaris del Peiró, lo puig de la Font, lo Morrot i les Soleies que la separen de les unitats del Priorat paleozoic (U12) i del pla de Falset (U15). Pel sud, la riera de Fontaubella i el barranc de les Castellanes delimiten la separació amb l'obaga de la Mola, i a llevant és el cingle de la serra de Pradell, encarat al mar, la divisòria amb el Baix Camp

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.425 ha (Pradell de la Teixeta, Falset, Marçà i La Torre de Fontaubella)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Aquesta vall enlairada i emmarcada per carenes sedimentàries a l'est, oest i sud, ha tingut en principi una major dificultat per a l'establiment de l'agricultura, tot i que històricament també ha estat conreada. Per les restes de marges i altres elements de pedra associats a les pràctiques agrícoles (aljubs, barraques, etc.) es pot deduir que des de la meitat del segle XIX fins a la primeria del segle XX, gran part del territori estava organitzat en bancals i conreus. Molts boscos van ser arrabassats i només quedaren sense rompre els vessants amb més pendent, els indrets excessivament rocosos i els fondals esquerps dels barrancs.

De fet, les transformacions del paisatge d'aquesta unitat, donat el seu caràcter fortament humanitzat, tenen molt a veure amb les oscil·lacions econòmiques i socials registrades especialment a partir de la segona meitat del segle XIX i que inclouen els efectes de la fil·loxera i la reactivació posterior; els efectes de la guerra civil en la demografia i el procés migratori posterior a favor de les àrees urbanes litorals. Aquests fets han tingut una major incidència en el sector del Pradell-La Torre de Fontaubella, on unes condicions ambientals més restrictives, sobretot pel que fa a pendents i tipus de sòl, han exagerat més els resultats paisatgístics generats per les dinàmiques socioeconòmiques. Així, si a finals del segle XIX i principis del XX hi havia un paisatge caracteritzat pels conreus que s'enfilaven pels vessants i unes masses forestals poc desenvolupades, avui dia s'observa un paisatge dominat per les masses forestals en diferents estats de desenvolupament en funció de si han estat o no afectades pels incendis forestals, i uns conreus cada cop més marginals, situats als terrenys més planers, als fons de valls i la vora dels pobles, tot i que es manté un mosaic interessant on la vinya no és el conreu dominant (no havent-se traslladat a aquesta zona més que amb alguns exemples puntuals la recuperació o la plantació de nous conreus de vinya). L'avellaner (i també l'olivera) conreat en terrasses és una singularitat d'aquesta unitat.

La traça ferroviària de la línia Reus-Móra la Nova, inaugurada l'any 1891, així com altres elements per a la mobilitat de la població han constituït elements de transformació del paisatge: és el cas de les diferents carreteres locals, especialment, la N-420, que s'assenta en part sobre l'antiga connexió entre Reus i Móra d'Ebre (que data de l'època moderna). En aquest vial cal registrar en els darrers anys diverses construccions associades al mateix, amb un impacte evident en aquest territori a causa de les millores vials i per la permanència d'edificis i estructures obsoletes lligades a activitats econòmiques que es nodrien d'aquesta carretera. És el cas d'una antiga fàbrica de guixos o d'un antic hostel-restaurant.

Els incendis forestals més importants que han afectat aquesta zona es van produir durant la dècada dels anys 80. Les serres de Pradell i de l'Argentera el 1980 amb 671 ha cremades; els boscos de lo Morrot l'any 1982, amb 53 ha calcinades pel foc i de nou les serres de Pradell i de l'Argentera l'any 1986, amb 970 ha afectades pel foc, i l'any 2007, amb unes 421 hectàrees, que es van cremar a Pradell i la Torre de Fontaubella. De fet, l'empremta dels darrers incendis succeïts fa anys encara es percep en el paisatge vegetal del vessant nord-oest de la serra de Pradell, on la vegetació forestal encara no s'ha recuperat totalment i un mosaic de boscos i brolles colonitza el vessant occidental de la serra. El color ennegrit derivat del darrer incendi és encara força evident. Fora de les zones afectades per incendis, el bosc continua la seva recolonització d'espais antigament agrícoles, destacant com a singularitat visual les pinedes de pinastre d'aquest sector, amb alguns sectors d'alzinars i rouredes.

Per últim, val a dir que el paisatge d'aquesta unitat ha estat fortament influenciat per la construcció de la central eòlica del Trucafort, a la carena de la Serra de l'Argentera, en dues fases successives (encara visibles amb aerogeneradors de molt diverses alçades) i que, a més de l'alteració visual que suposaren els aerogeneradors, cal citar la necessitat d'evacuació amb línies elèctriques d'alta tensió que recorren la unitat de sud a nord per enllaçar amb la línia de 220 kv que creua la unitat al seu límit nord.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Extractives i edificacions amb impacte en el sòl no urbanitzable

En aquesta unitat, existeixen unes activitats extractives abandonades amb cert impacte visual, però especialment són destacables algunes edificacions fora d'ús (com la fàbrica de guix del Pradell) o amb un impacte paisatgístic força evident, tals com una nau ramadera a tocar de la N-420 al nord del Pradell, una sitja a tocar de la N-420 (on també s'han quedat diversos espais oberts aprofitats per abocar-hi restes de paviment durant les darreres obres de millora), les edificacions i entorn degradat de l'estació de la Torre de Fontaubella i alguna que altra nau ramadera més entre Pradell i la Torre de Fontaubella.

ACTIVITATS EXTRACTIVES ABANDONADES

Codi	Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Volum (m³)	Recurs explotat	Grau d'autorecuperació	Us anterior prioritari	Incidències i comentaris
472-301	LES GUIXERES	Pradell de la Teixeta	X,Y: 321674.2, 4557736.3,	13108	Guix	Alt	màquia, brolla, garriga, matoll	-
472-302	LO GRAU	Falset	X,Y: 319102.6, 4557232.1	23260	Calcàries	Alt	bosc natural mixt	-

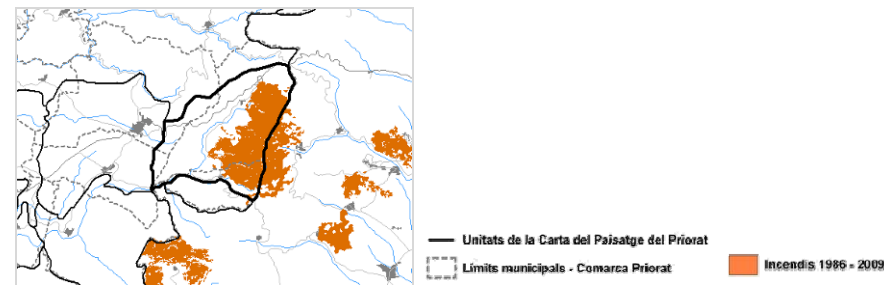

Central eòlica, línies d'alta tensió i antenes de telecomunicacions

La construcció de la central èdica del Trucafort i les línies elèctriques associades ha estat un dels impactes paisatgístics més importants que ha patit la unitat. També són destacables les antenes situades al prop del Coll del Guix i del Coll de la Teixeta

Incendis forestals

Es tracta d'una de les unitats que ha patit més severament els incendis forestals. El risc inherent al tipus de vegetació i als factors de risc (carretera nacional i locals, línies d'alta tensió, accessibilitat al parc eòlic, la immaduresa de les masses forestals cremades), fan preveure la continuïtat d'aquest risc

Abandonament de l'agricultura

L'abandonament dels conreus tradicionals en costers en els espais més poc accessibles està provocant la pèrdua del patrimoni de pedra seca, amb l'anorreament de marges, i l'augment d'erosió, a més de l'extensió del bosc i en conseqüència l'augment del risc d'incendis forestals.

Rompudes Terrenys Florestals

Id_Expedit	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0048/07	Pradell de Teixeta	2007	d'autorització	0,2	0,0082
ROM-T-29/0044/09	Pradell de Teixeta	2009	d'autorització	0,52	0,0214
ROM-T-29/0069/09	Falset	2009	d'autorització parcial	0,85	0,0350
Total				1,57	0,0646

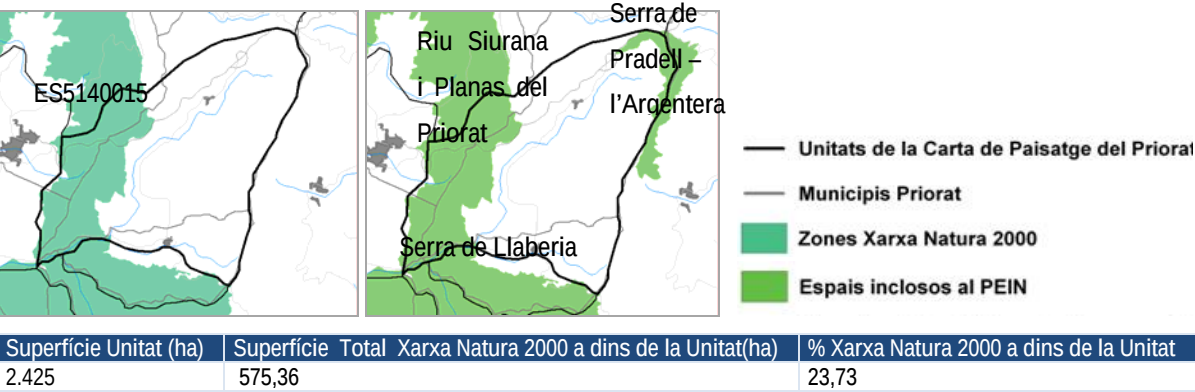
En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi 3 autoritzacions corresponent a una superfície d'una 1'5 ha

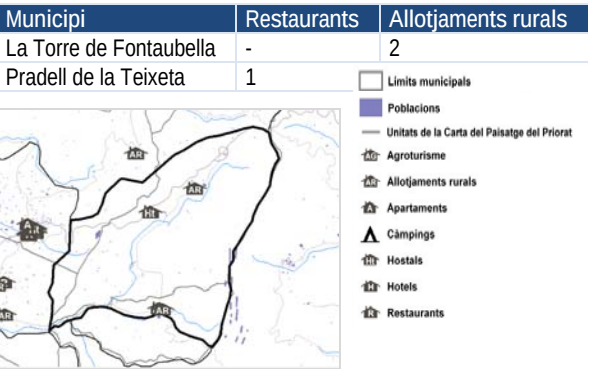
IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais Naturals Protegits i forests públiques

Si bé bona part de la unitat no compta amb cap tipus de protecció ambiental, cal citar que l'extrem occidental forma part de l'espai Xarxa Natura 2000 amb codi ES5140015, i que una part menuda de l'extrem nord-oriental forma part de l'Espai d'Interès Natural Serra del Pradell. Així, els futurs preceptius instruments de gestió dels espais naturals protegits podrien incorporar la protecció visual de les carenes, entre altres aspectes de caire paisatgístic. A més, la Generalitat pot actuar per aconseguir una gestió dels seus boscos públics encaminada, entre d'altres, a la recuperació dels espais més afectats pels incendis forestals.

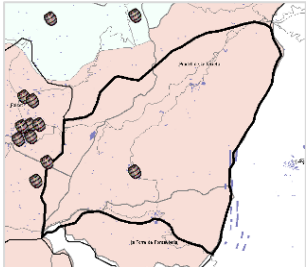
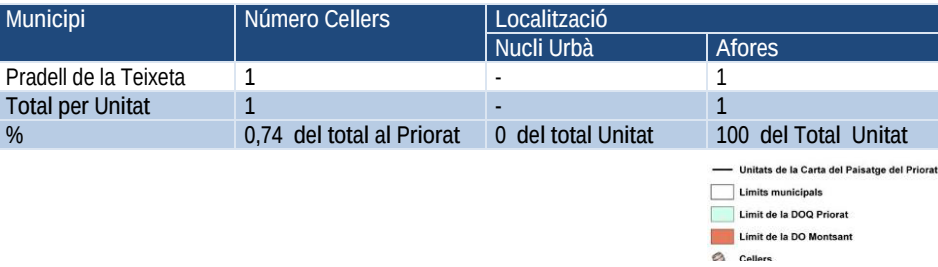

Serveis de restauració i allotjament turístic limitats en pobles amb cert valor estètic

Paisatge agrícola de la pedra seca

Com es pot observar, la importància de l'agricultura de la vinya a la unitat és molt reduïda, tot i l'existència d'alguna explotació nova entre la Torre i el Pradell, a la zona del Mas d'en Rafel. No obstant, en aquesta unitat es poden observar mostres molt interessants de la cultura de pedra seca en costers, amb marges, barraques i arjubs, que en alguns casos estan en perill de desaparèixer. Són força remarcables també els bancals amb oliveres i avellaners prop del Pradell, així com algunes hortes que emmarquen les visuals dels pobles.

Elements geològics, culturals i naturals de valor paisatgístic

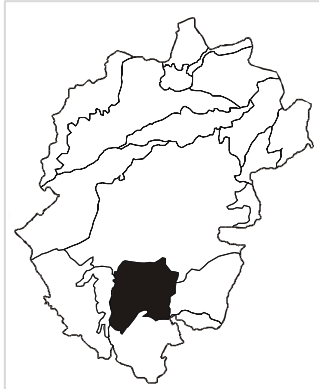
Miradors, rutes i itineraris d'interès

La N-420 es converteix en un mirador continu de la unitat al seu pas enlairat, amb algun mirador mínimament equipat com el situat al costat de l'antic Hostal-Restaurant Can Ciurana. Altres miradors no equipats, magnífics, són tota la vora de les antenes del Pradell, les pistes del parc eòlic, les ermites de Sant Salvador i Sant Gregori i les Torres d'Altalalla, així com els diversos senders locals i el tram del GR-7 que passa pel Coll Roig. També la carretera entre marçà i la Torre de Fontaufella, i la carretera entre la Torre i el Pradell, permeten descobrir la unitat.

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 15 PLA DE FALSET

SITUACIÓ: S'integren en aquesta unitat les zones planeres de Falset i Marçà principalment, així com àrees marginals del sud-est de Bellmunt, el nord-est dels Guiamets i el nord-oest de Capçanes. Al nord es troba la serra d'Obagues, a l'oest l'aflorament mesozoic del Sarraí-el Collroig, al sud els contraforts de la serra de Llaberia i, a l'est, la muntanya de les Soleies, que configuren els límits naturals del Pla de Falset.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.800 ha (Falset, Bellmunt del Priorat, Marçà, Capçanes i Els Guiamets)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Els indicis de poblament al Pla de Falset són força antics. El material arqueològic més abundant és el procedent de la indústria lítica i la ceràmica, principalment la d'origen romà que fa pensar en l'existència d'una vil·la romana a la zona de Marçà, lligada segurament a la facilitat de l'explotació agrària a causa de l'orografia favorable. Així, tant els nuclis de Falset, amb la construcció antiga de fortificacions al seu turó, com de Marçà, amb la ubicació també d'un poble fortificat al turó de la Miloquera, es convertiren en localitats que acolliren poblacions.

El Pla de Falset coincideix en bona part amb l'espai territorial que en el marc de la comarca del Priorat ha assolit pautes més dinàmiques d'humanització i, per tant, de modificació del paisatge natural. Aquest fet és motivat per la fàcil accessibilitat (a causa del pas de l'eix de comunicació més important, com és la N-420, que en el passat recent ha vist la construcció de la variant de Falset, així com la via del ferrocarril, inaugurada el segle XIX i que té una estació a les proximitats de Falset, en terme de Marçà), un marc favorable per a l'activitat agrària (orografia molt suau sobre sòls profunds construïts sobre el sòcol paleozoic), així com per la resta d'activitats econòmiques i, en conseqüència, un poblament més elevat. Les característiques de la zona van afavorir històricament l'extensió dels conreus de secà – vinya, ametller, avellaner – i alguna petita franja d'horta, associada als entorns de barrancs o cursos fluvials. L'adveniment de la plaga de la fil·loxera, a finals del segle XIX, va suposar un trasbals socioeconòmic sense precedents a les zones vitivinícoles europees. Al Pla de Falset (com a tota la resta del Priorat) després d'uns anys d'expansió sense precedents per les caigudes de producció d'altres zones vinyateres, la plaga arribà tot just quan a França començaven a rendibilitzar les primeres collites dels ceps plantats sobre portaempelts americans, la qual cosa encara va agreujar més la crisi. De fet, les transformacions del paisatge del Pla de Falset, donat el seu caràcter fortament humanitzat, tenen molt a veure amb les oscil·lacions econòmiques i socials registrades especialment a partir de la segona meitat del segle XIX i que inclouen els efectes de la fil·loxera i la reactivació posterior; els efectes de la guerra civil en la demografia i el procés migratori posterior a favor de les àrees urbanes litorals que, tot i així, mai va ser tan intens en aquest sector com a altres zones del Priorat.

La vinya, actualment, té una presència preeminent i ha avançat en detriment de la resta de conreus, tot i que es mantenen extensions petites de conreus amb significació paisatgística com les hortes i l'avellaner. La dinàmica de la vinya tingué aquí la mateixa història que a la resta de la comarca, amb el *boom* recent també manifestant-se, tot i que no tan intensament com el que s'ha donat al Priorat històric. Així, també han aparegut nous cellers i s'han recuperat masos per usos turístics.

De forma específica, Falset, la capital comarcal, ha pres en les darreres dècades una configuració urbanística diferenciada i més intensa que la resta de municipis i nuclis urbans de la comarca, amb la creació, entre d'altres, de noves promocions d'habitatges de caràcter extensiu i dispers, com la reconversió de molts masos en habitatges, ja siguin primeres o segones residències (de fet, el Pla de Falset, especialment la zona entre Falset i Marçà) és l'únic indret del Priorat on s'ha produït un incipient procés de proliferació de construccions de cap de setmana en sòl no urbanitzable). El desenvolupament de nous àmbits residencials també ha alterat de forma significativa la façana de poble en determinades zones. Malgrat tot, la configuració del nucli presenta encara en bona part una estètica i estructura tradicional compacta. D'altra banda, també a Falset, cal fer referència al desenvolupament del polígon industrial de la Sort dels Capellans, entre la carretera N-420 i la carretera de Bellmunt, amb alguna nau industrial que per les seves destacades dimensions i característiques comporta un nivell d'artificialització destacat i de baixa integració paisatgística. Com a capital comarcal que és, doncs, ha generat processos de periurbanització, amb la creació d'espais intersticials estèrils paisatgísticament, com solars i conreus abandonats, zones amb terres remogudes i espais banals diversos.

D'altra banda també cal esmentar la previsió d'un nou barri corresponent a una Àrea Residencial Estratègica, continguda en el Pla Director Urbanístic de les Àrees Residencials Estratègiques del Camp de Tarragona (aprovació definitiva per resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques de data 13 de març de 2009). Es tracta de l'ARE Sant Gregori, d'una extensió de 10,84 Ha i un potencial de 547 habitatges, que situada al sud-est del casc urbà de Falset, pot comportar, en cas de desenvolupar-se, una transformació especialment de la façana del poble i de les panoràmiques sobre el mateix des de la variant de la N-420 en el sentit de visió cap al poble.

El paisatge del sector del Pla de Falset experimenta una dinàmica estacional ben perceptible deguda a l'abundància de conreus tals com la vinya; tot i que part de la vegetació natural, de caràcter perennifoli, no presenta canvis, la influència de la inversió tèrmica fa que al voltant de Falset abundin els roures de fulla petita, i també els plataners que flanquegen les carreteres (antiga entrada a Falset des de la N-420, abans de la construcció de la variant, i carretera de Falset a Marçà), de manera que també s'observa una dinàmica estacional clara amb part de l'arbrat visible.

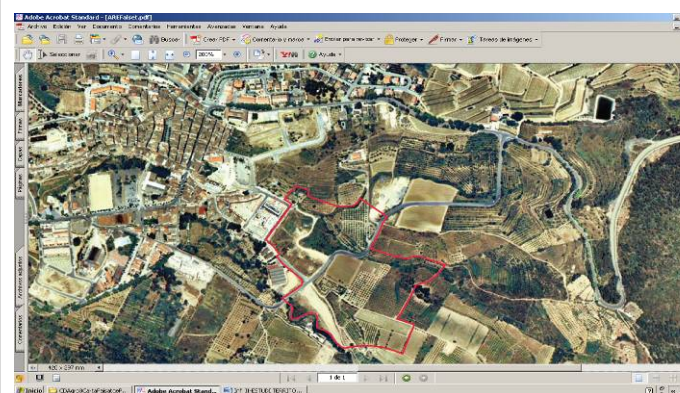
IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Periurbanització de l'entorn de Falset-Marçà

Com s'ha comentat anteriorment, el voltant de Falset, la capital comarcal, ha patit un desenvolupament urbanístic residencial, industrial i d'equipaments rellevant, que no sempre ha aconseguit una bona integració paisatgística entre la ciutat antiga compacta i l'entorn agrícola perifèric. Algunes edificacions de grans dimensions, la presència de solars, zones remogudes i d'obres, segones residències, masets de caps de setmana i altres tipus d'implantacions amb encaixos d'integració territorial no aconseguits, són fenòmens visuals actuals que caldria corregir. Al mateix temps, alguns entorns urbans, com per exemple l'entrada est de Marçà, resulten actualment incomplets des d'un punt de vista paisatgístic

Nova urbanització en l'àmbit de l'ARE Sant Gregori

Com s'ha apuntat, la possibilitat de desenvolupar un important nou barri, l'Àrea Residencial Estratègica (ARE) de Sant Gregori, d'una extensió de 10,84 Ha i un potencial de 547 habitatges, al sud-est del casc urbà de Falset, pot comportar una transformació destacada, especialment de la façana del poble i de les panoràmiques sobre el mateix des de la variant de la N-420 en el sentit de visió cap al poble i bona part de la plana de la Unitat del Pla de Falset.

Impacte paisatgístic de la variant de la N-420

La relativa recent construcció de la variant sud de Falset, amb unes importants obres d'enginyeria civil per salvar el desnivell des del Pla fins el coll del Guix, amb grans desmunts i trinxeres, ha provocat un gran impacte paisatgístic que les mesures de correcció d'impacte ambiental no han pogut solventar. Així actualment hi ha grans talussos només coberts parcialment amb vegetació herbàcia que presenten un impacte visual sever, especialment de les vistes des de Falset cap al sud i est, i des de Marçà cap al nord-est

Pèrdua d'elements referencials com les alineacions d'arbres

Típica d'aquesta zona del Pla de Falset eren les alineacions de plataners i altres arbres (oms, lledoners, àlbers) al llarg dels marges de les carreteres que sortien de la capital comarcal. L'abandonament, la tala en alguns casos per motius diversos i l'arranjament d'algunes de les carreteres ha fet que aquest element visualment rellevant estigui actualment força degradat restant, només, algun tram remarcable a la carretera de Falset a Marçà

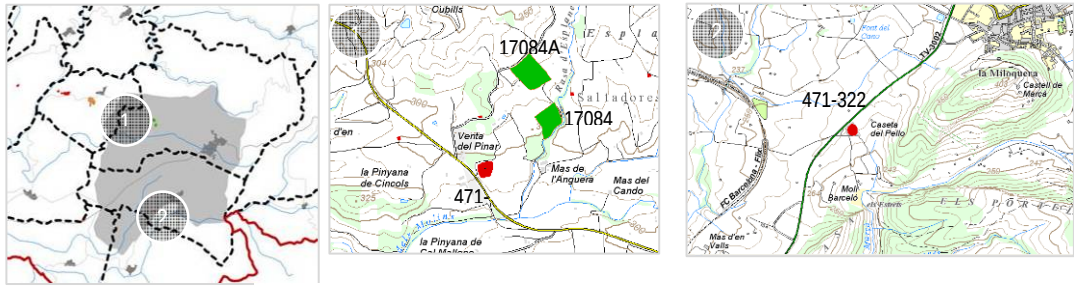
IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Extractives i instal·lacions de gestió de residus

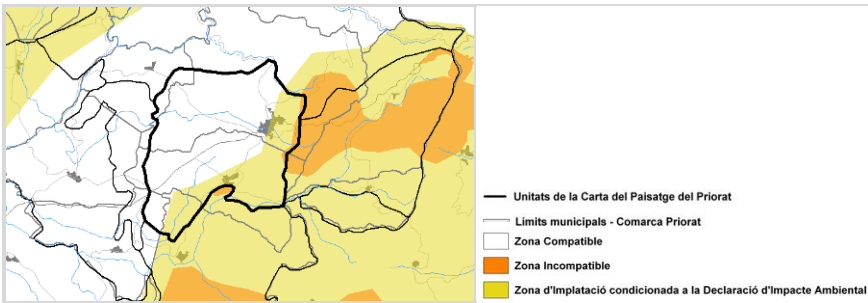
En aquest sector més planer romanen les restes, poc impactants visiblement per la seva situació no visible des de punts visuals preferents, d'algunes activitats extractives (pedreres i graveres). Algunes s'han reutilitzat parcialment com abocadors de residus, com és el cas de l'abocador de runes de Marçà, visible des de la carretera T-300, darrera la Miloquera, o també el dipòsit comarcal de runes de Falset, tot i que ubicat en una zona no massa visible, presenta característiques molt millorables des del punt de vista de la seva restauració integrada

ACTIVITATS EXTRACTIVES									
Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Àrea	Expedient	Codi Extern	Empresa explotadora	Recurs explotat	Tipus de permís	Situació actual
PINYANES	Falset	X,Y: 314832.0, 4558224.9	10056.2 m² (1.0 ha)	86/1019	17084	VAQUÉ ALOS, SL	Graves	Autorització d'explotació	Activitat restaurada en període de garantia
AMPLIACIÓ PINYANES	Falset	X,Y: 314740.8, 4558432.0	14810.6 m² (1.5 ha)	86/1019-01	17084A	VAQUÉ ALOS, SL	Graves	Autorització d'explotació	Activitat restaurada en període de garantia

ACTIVITATS EXTRACTIVES ABANDONADES									
Codi	Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Volum (m³)	Recurs explotat	Grau d'autorecuperació	Us anterior prioritari	Incidències i comentaris	
471-316	PINAR DE LA GRAVERA	Falset	X,Y: 314576.3, 4558046.2	10843	Graves	Baix	bosc natural mixt	L'AEA està tancada amb un reixat.	
471-322	CASETA DEL PELLO	Marçà	X,Y: 314753.6, 4554800.8	6795	Calcàries	Baix	màquia, brolla, garriga, matoll	-	

Centrals eòliques i altres infraestructures energètiques

Segons el mapa d'implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya, bona part de la unitat és compatible plenament amb la instal·lació d'infraestructures de producció d'energia eòlica, tot i que a priori i per motius productius les ubicacions que ofereix la unitat semblen poc atractives. El que sí s'ha de considerar és el pas de dues línies elèctriques d'alta tensió de 220 i 110 kv que es creuen al nord de la unitat.

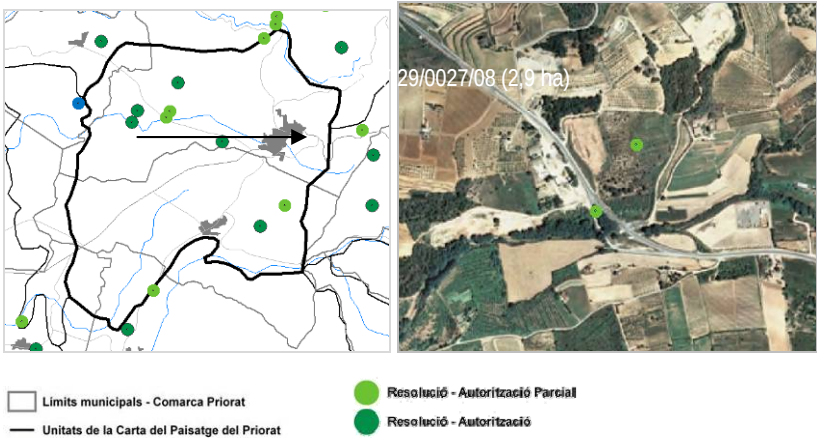
Incendis forestals

Tot i que la major part de la unitat té caràcter agrícola, el límit nord-occidental i una petita alineació de turons entre Falset i Marçà tenen masses forestals apreciables. A més, el fet que la unitat estigui pràcticament al límit de masses forestals molt importants en totes les direccions, a més del grau d'humanització que multiplica els factors de risc, determina que aquest sigui un aspecte a considerar com a factor potencialment negatiu en la modelació del paisatge del Pla de Falset o de les unitats veïnes (Muntanyes del Pradell-la Torre a l'est, Muntanyes de Lladeria al sud, lo Sarraí-Collroig a l'oest i turons del Priorat històric al nord)

Rompudes Terrenys Florestals

En aquesta unitat s'han donat diverses autoritzacions per rompudes forestals, que contabilitzen en els darrers anys una superfície inferior a les 10 Ha.

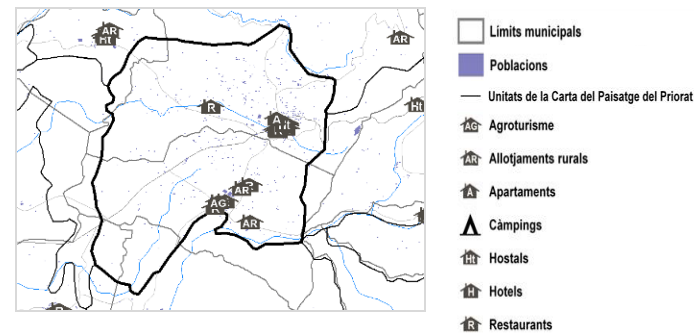
Id_Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0041/07	Marçà	2007	d'autorització parcial	0,4	0,014
ROM-T-29/0005/08	Marçà	2008	d'autorització	0,75	0,027
ROM-T-29/0028/07	Falset	2007	d'autorització	0,3	0,011
ROM-T-29/0027/08	Falset	2008	d'autorització parcial	2,9	0,104
ROM-T-29/0052/07	Falset	2007	d'autorització	0,1	0,004
ROM-T-29/0018/09	Falset	2009	d'autorització	1,2	0,043
ROM-T-29/0031/09	Falset	2009	d'autorització	1,75	0,063
Total				7,4	0,264

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Serveis de restauració i allotjament turístic als cascs urbans i a la perifèria, amb bona integració paisatgística

Municipi	Restaurants	Hotels	Agroturisme	Allotjaments rurals	Apartaments
Marçà	3	-	1	2	-
Falset	10	1	-	-	1
Total	13	1	1	2	1

Com no pot ser d'una altra manera, a causa de l'existència de la capital comarcal, aquesta unitat té un nombre important de restaurants i bastant menor d'allotjaments turístics, bona part d'ells concentrats als nuclis urbans i la perifèria, però també aprofitant antics masos, amb exemples concrets de bona integració paisatgística

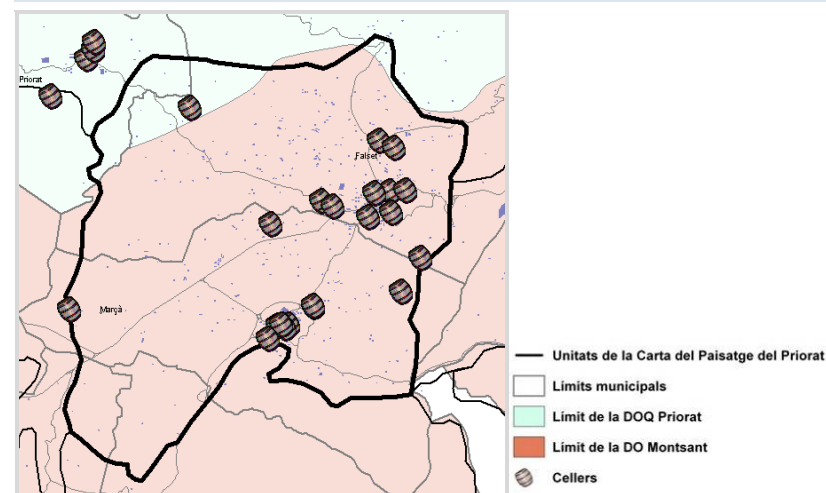

Elements culturals i arquitectònics de referència visual a Falset i Marçà

Cellers i paisatge agrícola de qualitat, amb bona visibilitat des d'itineraris i miradors interns i externs

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Falset	11	2	9
Marçà	10	5	5
Total per Unitat	21	7	14
%	15,5% del total al Priorat		

La importància del conreu del vi és apreciable també amb el nombre de cellers existents dins la unitat, molts als cascs urbans de Falset i Marçà, però també a fora. En general, el paisatge agrícola té característiques visuals molt interessants, donat que és relativament horitzontal però ben emmarcat per serres, especialment a l'est i l'oest. Totes les carreteres radials que surten de Falset permeten apreciar bocins d'aquest paisatge, essent, però, la carretera de Marçà a Capçanes una de les que recorre zones de major interès agrícola. Diversos miradors externs (com la Miloquera de Marçà, les ermites de Sant Gregori i Sant Cristòfol de Falset, o lo Collroig) permeten visions molt àmplies d'aquesta unitat, essent el castell de Falset un bon mirador de la part nord de la mateixa, també recorreguda pel GR-174

Aquesta unitat, concretament la capital Falset, representa l'origen i final de bona part de les 14 rutes de BTT definides a la comarca, rutes circular amb inici i acabament a Falset que connecten amb els municipis i pobles veïns en totes direccions.

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 16 LO SARRAÍ-LO COLLROIG

SITUACIÓ: Aquesta unitat és un element resultant de l'arc mesozoic prioratí, que separa les unitats del Pla de Falset (U15) i del Baix Siurana (U17), i que forma una sèrie de turons poc elevats (lo Sarraí, la Morlanda, Lo Collroig, l'Ereta de les Bruixes, la Tosseta), alineats en direcció nord-sud. Aquí conflueixen els límits dels termes municipals de Bellmunt, el Masroig, els Guiamets, Marçà i Falset.

SUPERFÍCIE UNITAT: 900 ha (Bellmunt del Priorat, El Masroig, Marçà, Els Guiamets i Falset)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

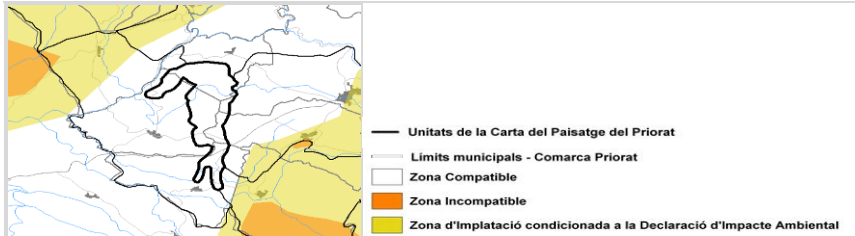
Aquest conjunt de turons mesozoics, amb un relleu culminal relativament planer però amb cingles, gorgs i estrets interns, amb roques aflorants, ha determinat que bona part d'aquest petit conjunt de muntanyes hagi escapat a l'aprofitament agrícola tot i que part dels vessants mostren restes de marges i bancals propis de l'activitat eixarmadora del segle XIX. Des de fa temps, però, i des de l'abandonament de les activitats importants d'aprofitament del bosc (carboneig, extracció de llenya, pastura) la massa forestal s'ha anat densificant i madurant, sorprenentment no massa afectada pels incendis, i només qüestions concretes com el pas d'una línia d'alta tensió en sentit oest-est, o de les carreteres T-734, N-420 i TV-3031 per la meitat sud de la unitat han alterat el lent modelat kàrstic d'aquest conjunt de serres, tot i que algunes roturacions recents han esgarrapat parts petites de bosc en el seu costat oriental.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis	Manca de protecció ambiental
Tot i que no s'han produït incendis destacats en el passat recent, les característiques altament combustibles i inflamables de la vegetació d'aquest espai, dominada per les pinedes de pi blanc sobre brolles i garrigues, han de fer considerar sempre aquest risc, i més si hi creuen carreteres com la T-734, la N-420, la TV-3021 i una línia elèctrica d'alta tensió, a més d'algunes pistes i d'estar en contacte amb zones de conreu actius.	Tot i els valors ambientals, paisatgístics i geològics (amb mostres molt interessants de modelat càrstic i afloraments de gresos vermells molt espectaculars) aquest sector no està inclòs a la Xarxa Natura 2000 ni a cap altra figura de protecció d'espai d'interès natural.

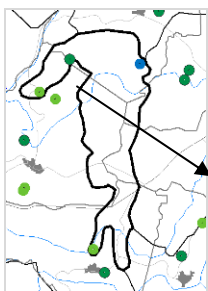
Centrals eòliques i altres infraestructures de carena

Segons el mapa d'implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya, tot aquest sector es troba en una zona compatible, no condicionada, per a la instal·lació d'aquestes infraestructures que podrien aprofitar, com d'altres semblants (antenes de telecomunicació) la posició relativament enlairada respecte als territoris circumdants. Actualment ja hi creua una línia d'alta tensió de 220 kv.

Rompudes Terrenys Florestals

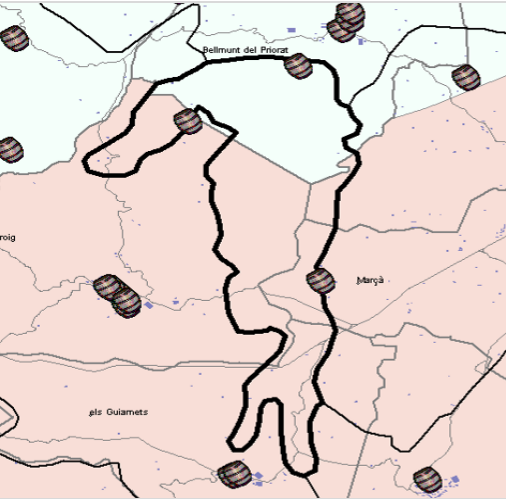
Id. Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0017/08	Bellmunt del Priorat	2008	de legalització	1,0	0,111
ROM-T-29/0032/08	Bellmunt del Priorat	2008	d'autorització	1,5	0,167
ROM-T-29/0031/08	El Masroig	2008	d'autorització parcial	1,0	0,111
ROM-T-29/0030/08	Els Guiamets	2008	d'autorització parcial	0,36	0,040
Total				3,86	0,429

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Bellmunt del Priorat	2	-	2
Total per Unitat	2	0	2
%	1,5% del total al Priorat		

Un parell de cellers inclosos a la DOQ Priorat i dins del terme de Bellmunt es troben a l'interior de la unitat, però sempre al seu límit, i amb condicions d'integració estètiques interessants, que ajuden a cercar aquesta transició entre l'espai agrícola i el forestal

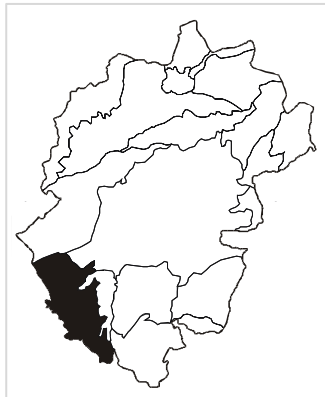
Bona qualitat escènica i presència d'alguns miradors

La unitat, especialment al nord de la carretera T-734, té una poderosa presència escènica, tant les vistes des del Masroig cap al nord-oest com des de les Mines de Bellmunt cap a la zona propera de lo Sarraí i los Colls Rojos. Aquestes darreres zones, amb els afloraments de roques vermelles del Bundsandstein, resulten força atractives pels habitants dels pobles propers, com les zones de tolls sota la Morlanda, a la zona del barranc dels Molins. Si bé les carenes i pics de la unitat només són accessibles, en alguns casos, per petits senderons, l'ermita de la mare de Déu de Pinyeres, situada al límit occidental, és un indret de devoció popular (accessible per una pista forestal), a més de ser un mirador del Masroig i de les zones properes de la pròpia unitat

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 17 BAIX SIURANA

SITUACIÓ: La unitat del baix Siurana ocupa l'extrem sud-occidental del Priorat. És la zona més deprimida de la comarca, per on s'obre a l'àmplia cubeta de Móra, just a la desembocadura del barranc de la Raora al riu Siurana, punt situat a 44 m d'altitud. Al nord limita amb el tortuós relleu de la unitat de les Serres mesozoiques occidentals (U13), i amb el Priorat paleozoic (U12), a través de la serra de Badaceli; a l'est, amb la unitat del Sarraí-Colloig (U16) i al sud; i a l'oest amb la partió administrativa de la Ribera d'Ebre, tot i que aquí no hi ha una clara transició paisatgística.

SUPERFÍCIE UNITAT: 3.335 ha (El Molar, El Masroig, Bellmunt del Priorat i Els Guiamets)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

L'orografia molt planera, la situació propera a la capital comarcal Falset i el pas pel centre de la unitat de l'eix de comunicació més important de la comarca (la N-420) ha permès que aquesta unitat hagi experimentat un important grau d'humanització. El pas de la via del ferrocarril (inaugurada a finals del segle XIX) pel terme dels Guiamets, a l'extrem sud de la unitat, també hi va ajudar. Les característiques de la zona van afavorir històricament l'extensió dels conreus de secà – vinya, ametller, avellaner – i alguna petita franja d'horta, associada als entorns de barrancs o cursos fluvials, així com una certa expansió de conreus de regadiu a les zones més baixes i properes a la Ribera d'Ebre. La vinya, amb extensió destacada en parts importants de la unitat, té actualment una presència preeminent i ha avançat en detriment de la resta de conreus, tot i que es mantenen extensions importants de conreus amb significació paisatgística com l'ametller i l'olivera. La dinàmica de la vinya tingué aquí la mateixa història que a la resta de la comarca, però no es produí tan intensament el fenomen recent de roturació i posta en valor de les vinyes que s'ha donat per exemple al Priorat històric.

La construcció del Pantà de Guiamets l'any 1983 creà un referent paisatgístic important transformant la conca de la riera de Capçanes al sud de la unitat tot anegant una zona on la riera passava relativament enclotada. Aquestes obres, destinades entre d'altres al regadiu, han permès la consolidació dels conreus llenyosos amb reg de suport, especialment als termes de els Guiamets i del Masroig.

L'activitat minera va tenir una certa transcendència en aquest sector, però va ser abandonada fa ja uns desenes, quedant les restes d'algunes mines i les seves escòries als àmbits dins la unitat.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Alguns equipaments associats als pobles amb baixa integració paisatgística

Alguns dels equipaments associats als pobles o el seu entorn, com el baixador de ferrocarril dels Guiamets, o les instal·lacions de transferència de residus del Masroig o de l'antic abocador dels Guiamets, tenen actualment una baixa integració paisatgística. Aquest comentari és extensible a alguns tractaments d'edificis de les façanes dels cascs urbans dels tres pobles que hi ha a la unitat, que si ve des de lluny mantenen en general una bona qualitat estètica, pateixen puntualment en visions més properes; en aquest context els POUMs en tràmit (el Masroig i els Guiamets), amb els Catàlegs de béns protegits i la seva normativa associada, o les Normes Urbanístiques recentment aprovades per la Comissió d'Urbanisme de Catalunya haurien de ser referents de primer ordre per a millorar el tractament de façanes i la major integració paisatgística dels edificis.

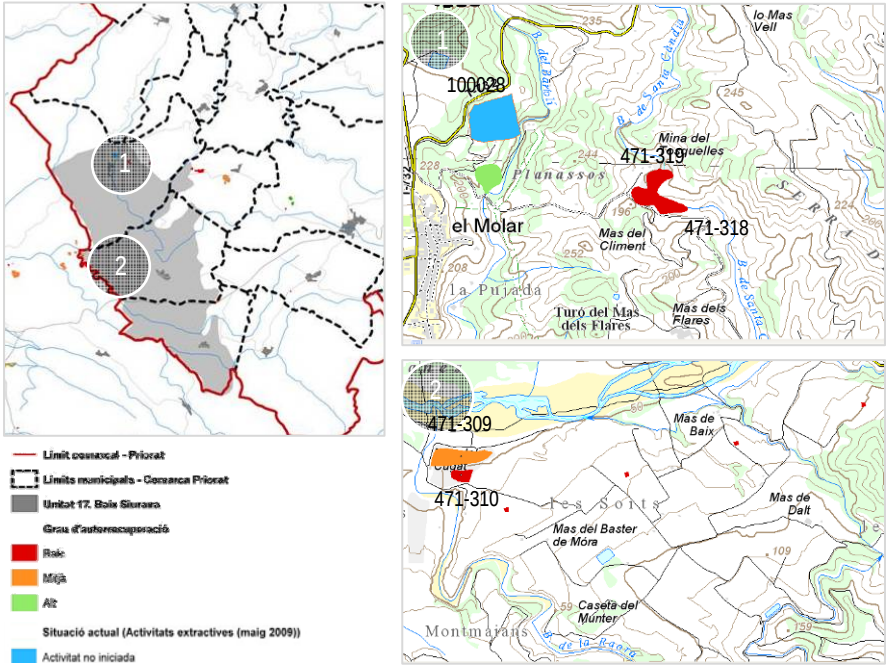

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

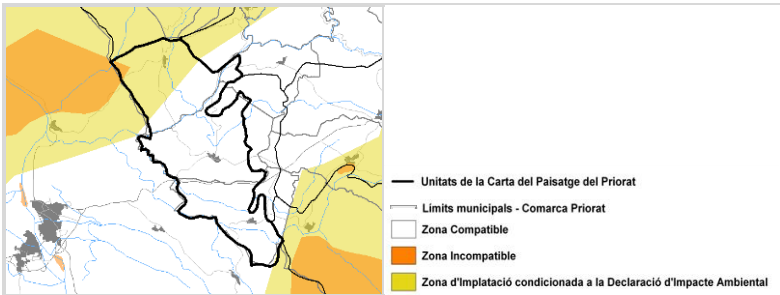
Activitats extractives

Una tradició minera humil però activa en aquesta part del Priorat ha deixat les restes d'algunes mines, visibles especialment a l'entorn del poble del Molar, i la sol·licitud d'una nova activitat extractiva pendent d'inici al nord d'aquest mateix poble.

ACTIVITATS EXTRACTIVES									
Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Àrea	Expedient	Codi Extern	Empresa explotadora	Recurs explotat	Tipus de permís	Situació actual
LINDA MARIQUITA	El Molar	X,Y: 307862.1, 4560123.3	22995.3 m² (2.3 ha)	95/2222	100028	VAPALA, SL	Altres	Autorització d'explotació	Activitat no iniciada
ACTIVITATS EXTRACTIVES ABANDONADES									
Codi	Nom de l'explotació	Municipi	Coordenades	Volum (m³)	Recurs explotat	Grau d'autorecuperació	Us anterior prioritari	Incidències i comentaris	
471-319	MINA DE PLOM	El Molar	X,Y: 307812.8, 4559940.7	45370	Altres	Alt	bosc natural mixt	-	
471-318	MINA DE PLATA	El Molar	X,Y: 308368.6, 4559868.2	109388	Altres	Baix	bosc natural mixt	Davant de les antigues instal·lacions de la mina hi ha un cartell que adverteix del perill d'esfondrament	
471-309	MAS DEL CUGAT	El Masroig	X,Y: 306500.2, 4556258.5	17145	Graves	Mitjà	bosc natural planifoli	-	
471-310	MAS DEL CUGAT	El Masroig	X,Y: 306553.8, 4556204.9	4639	Graves	Baix	bosc natural planifoli	-	

Centrals eòliques i infraestructures de protecció i de transport d'electricitat

Segons el Mapa de la Implantació de l'Energia Eòlica a Catalunya, la quasi totalitat de la unitat és zona compatible per la instal·lació d'aquests elements. També, actualment passa una línia d'alta tensió de 220 kv i el traçat de la carretera N-420; l'orografia i la ubicació impliquen que qualsevol infraestructura lineal que vulgui travessar el Priorat ho hagi de fer per aquesta unitat.

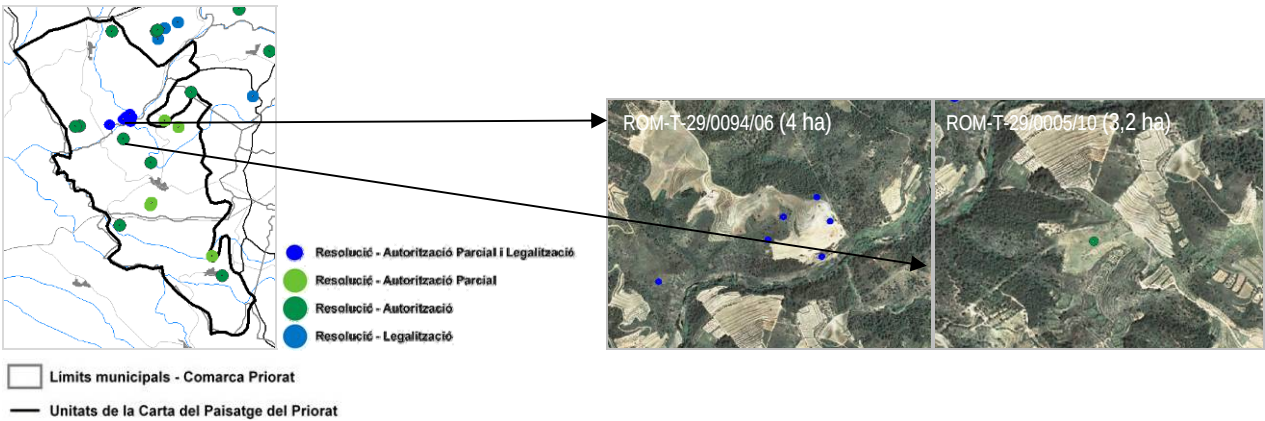
Risc d'incendis forestals

Tot i que bona part de la unitat és de caràcter agrícola, existeixen també zones intersticials amb forests, que fins i tot constitueixen masses compactes relativament extenses, especialment a l'entorn del pantà dels Guiamets, als vessants del riu Siurana i al nord-oest del Molar; és en aquestes zones doncs, on el risc d'incendi forestal és un aspecte de gestió a considerar.

Rompudes Terrenys Florestals

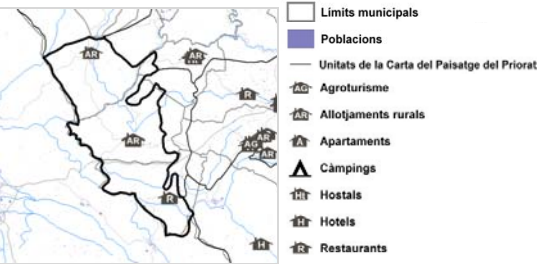
Id Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0036/06	Els Guiamets	2006	d'autorització	0,39	0,012
ROM-T-29/0086/08	Els Guiamets	2008	d'autorització	1,0	0,030
ROM-T-29/0031/08	El Masroig	2008	d'autorització parcial	1,0	0,030
ROM-T-29/0005/10	El Masroig	2010	d'autorització	3,2	0,096
ROM-T-29/0075/08	El Masroig	2008	d'autorització	0,31	0,009
ROM-T-29/0094/08	El Masroig	2008	d'autorització parcial	0,5	0,015
ROM-T-29/0076/06	El Masroig	2006	d'autorització parcial	1,7	0,051
ROM-T-29/0036/08	El Molar	2008	d'autorització	1,25	0,037
ROM-T-29/0014/10	El Molar	2010	d'autorització	2,1	0,063
ROM-T-29/0112/08	El Molar	2008	d'autorització	0,45	0,013
ROM-T-29/0094/06	El Molar	2006	d'autorització parcial i legalització	4,0	0,120
Total				15,9	0,477

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Serveis de restauració i allotjament turístic als nuclis urbans

Municipi	Restaurants	Agroturisme	Allotjaments rurals
Els Guiamets	1	-	-
El Masroig	1	-	1
El Molar	-	-	1
Total	2	0	2

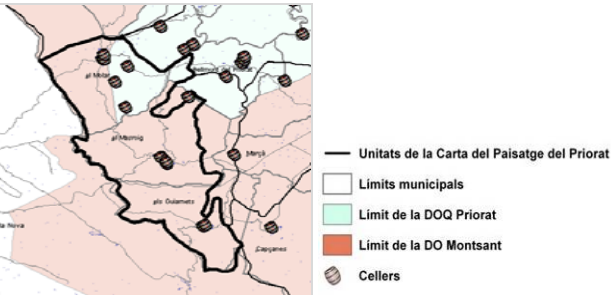
Bona qualitat estètica del paisatge agrícola, visible des de diversos itineraris

La variació del paisatge agrícola tradicional, on la vinya és el principal protagonista – especialment durant la coloració tardoral i la brotació primaveral – però altres conreus també hi aporten components estètics i per tant riquesa cromàtica del conjunt, com l'ametller amb la seva florida primerenca, i l'olivera, un recurs interessant d'aquesta unitat, on un entorn agrícola relativament ben conservat, en alguns casos amb bancals i marges, emmarca i realça la referència dels tres nuclis urbans. La carretera N-420 discorre relativament enlairada al pas per la unitat fet que permet vistes interessants cap al casc urbà dels Guiamets al sud i del Masroig al nord. La carretera T-734 que creua en diagonal la unitat també permet vistes interessants de les mateixes, i un tram del GR-171 al pas pel Molar permet copsar el paisatge del nord de la unitat. No existeixen miradors interns clars, tot i que els espais propers de l'ermita de les Pinyeres i del Colloig permeten àmplies panoràmiques, i des del poble dels Guiamets s'observa molt bé el pantà i el seu entorn. Alguns dels camins de la unitat també s'han inclòs en un parella de les 14 rutes de BTT definides a la comarca (concretament la ruta número 3 -una ruta circular amb inici i acabament a Falset que transcorre pel Masroig i pels Guiamets- i la número 5 - una ruta circular amb inici i acabament a Falset que transcorre per Bellmunt, el Masroig i Marçà).

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
El Molar	5	2	3
El Masroig	5	5	-
Els Guiamets	2	2	-
Total per Unitat	12	9	3
%	8,9% del total al Priorat	75% de la Unitat	25% de la Unitat

En aquesta unitat hi trobem aproximadament un 9% dels cellers de la comarca, concentrats a l'entorn dels 3 pobles que configuren la unitat i amparats majoritàriament sota la DO Montsant; una petita part de la unitat, situada a l'extem nord-est de la mateixa, forma part de la DOQ Priorat.

El Riu Siurana i l'embassament dels Guiamets com a recursos paisatgístics

El riu Siurana discorre per un tram important d'aquesta unitat i en aquest sector es presenta com un riu relativament poc transformat, afectat només per alguns guals i algunes ocupacions d'àmbits potencials de ribera per part de conreus diversos. El seu relatiu encaixonament en alguns llocs permet estudiar afloraments de roques paleozoiques i també mesozoiques, com els gresos vermells. Es tracta d'un àmbit d'interès natural i paisatgístic que es pot potenciar. També cal destacar, com a recurs paisatgístic i atractiu turístic, la làmina d'aigua del pantà de els Guiamets.

DIAGNOSI DE LES UNITATS DE PAISATGE

UNITAT 18 MUNTANYES DE LLABERIA - LA MOLA

SITUACIÓ: És la unitat més meridional del Priorat, que engloba els vessants obacs de l'Espai d'Interès Natural de la Serra de Llaberia, és a dir els pendents de la Mola, l'Enderrocada i el Montalt, fins a les formacions orogràfiques veïnes amb el Pla de Falset (U15): la tossa del Mal Pas, la Miloquera i la serra de l'Espasa. El sector de la Mola limita pel nord amb la Unitat de les muntanyes de Pradell-la Torre (U14) per la riera de Fontaubella.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.885 ha (Capçanes, Els Guiamets, Marçà i La Torre de Fontaubella)

DINÀMIQUES QUE INCIDEIXEN EN L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Les Muntanyes de la Serra de Llaberia són unes de les que menys transformació humana han patit en el conjunt de la serralada prelitoral tarragonina. Tot i que en la seva part prioratina, que és la que ens ocupa, la influència de l'home ha estat major que en el cor de la serra (comarques de la Ribera d'Ebre i Baix Camp) continua essent una zona relativament poc transformada en comparació amb les unitats veïnes. En general, però, en el passat bona part de l'àmbit que, des d'un punt de vista físic, va ser possible ocupar agrícolament ho va ser com ho testimonien l'existència de moltes zones amb marges – en alguns casos creant un paisatge de pedra seca encara viu i molt estètic, com el present a l'est de Capçanes – i de diversos masos situats a redòs dels barrancs, especialment del Barranc de la Vall a Capçanes. És al voltant d'aquest poble on ha perviscut un mosaic agrícola molt interessant i divers, amb oliveres, vinyes, ametllers i avellaners, i fins i tot àrees de fruiters de regadiu. També, en un petit bocí de la unitat al nord de l'embassament dels Guiamets, s'hi ha implantat la vinya, extenent la dinàmica predominant lligada a la transformació agrícola de la unitat veïna del Pla de Falset-Marçà. El propi turó de la Miloquera de Marçà va ser l'emplaçament físic del poble originari, que va ser abandonat fa segles. Les parts de la unitat més inaccessibles, com els obacs de la Serra de Llaberia, el Montalt i la Mola de Colldejou han tingut una dinàmica lligada a la regeneració forestal i les alteracions causades pel carboneig, l'extracció de llenya i la pastura, fenòmens actualment inexistents, per la qual cosa fora dels espais de vocació agrícola abans citats – i exceptuant alguna roturació concreta i recent – la regeneració forestal és el procés dominant. Lligat a la presència de les masses forestals cal apuntar el risc dels incendis forestals, que tot i la seva amenaça no han afectat la unitat de forma destacada (si el seu entorn immediat).

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS. PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Incendis forestals

Tot i que no s'ha manifestat en els darrers anys de manera virulenta dins la part prioratina de la Serra de Llaberia (sí en petits focus com una zona cremada a les Taules de Marçà i en destacades extensions en les proximitats de la Unitat com el triangle format entre els pobles de la Torre de Fontaubella-Pradell de la Teixeta-l'Argentera i a l'extrem sudest de la unitat, entre els pobles de Colldejou i Capçanes), els incendis forestals són un dels factors de risc més important d'aquesta unitat, donada la dominància de brolles, màquies i pinedes de pi blanc contínues, altament combustibles i inflamables. El pas de les carreteres TV-3002 i T-322 en contacte amb les masses forestals, així com les pistes que segueixen el barranc de la Vall de Capçanes, són factors de risc en aquest context.

Roturacions impactants

Tot i que no es tracti d'un fenomen especialment rellevant en el context de la Unitat, s'ha produït en la mateixa algun exemple de roturació amb destacada transcendència paisatgística, com una zona de fort pendent a l'obaga de les Taules, davant la Miloquera de Marçà, o en una vessant que dóna a la cua de l'embassament de Guiamets, entre el casc urbà de Capçanes i de Guiamets, a la partida de les Burgueres.

Nous equipaments i infraestructures lligades als cascs urbans

La construcció d'equipaments com les estacions depuradores d'aigües residuals de Capçanes (en construcció) o de Marçà (prevista) presenten, a causa de la seva naturalesa i ubicació, una certa dificultat d'encaix paisatgístic, com ho serien altres tipus d'equipaments i infraestructures de serveis, aspecte que no acostuma a ser prou tractat per part dels projectes d'aquestes infraestructures.

Abandonament de conreus i recuperació inadequada de masos

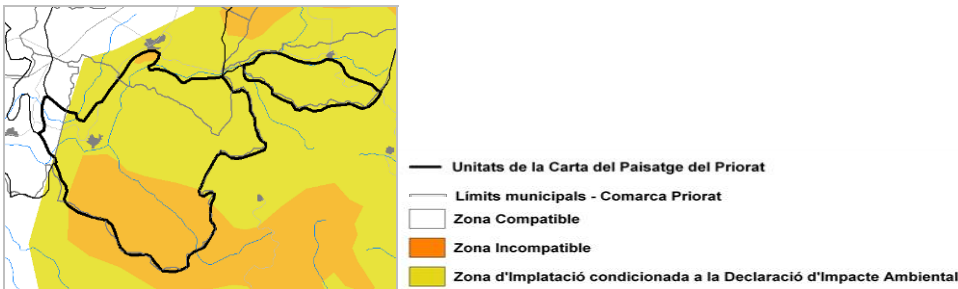
Tot i que l'entorn agrícola de Capçanes sembla tenir certa força, ajudada pels regadius de suport existents, la crisi inherent a l'agricultura mediterrània pot comportar l'abandonament d'alguns dels conreus situats en pendents i a les parts més inaccessibles dels vessants, o la part d'hortes de Marçà incloses a la unitat, produint la pèrdua de la cultura de pedra seca associada i afavorint el potencial d'erosió de l'espai. En paral·lel, la recuperació d'alguns dels masos existents per ús turístic o similar, fenomen en essència positiu, hauria de realitzar-se sempre amb cura de mantenir la major integració paisatgística possible.

Noves infraestructures de carena

Tot i que el nivell de protecció ambiental de la unitat és elevat en termes generals (Xarxa Natura 2000), la instal·lació fa pocs anys del radar meteorològic de Llaberia i la ubicació d'alguns aerogeneradors prop dels Montalts, són signes de que les zones de carena que limiten la unitat pel sud són interessants per ubicar aquest tipus d'infraestructures, amb pressions que poden perdurar en el futur.

IMPACTES I RISCS PAISATGÍSTICS, PUNTS CRÍTICS I AMENACES

Centrals Eòliques

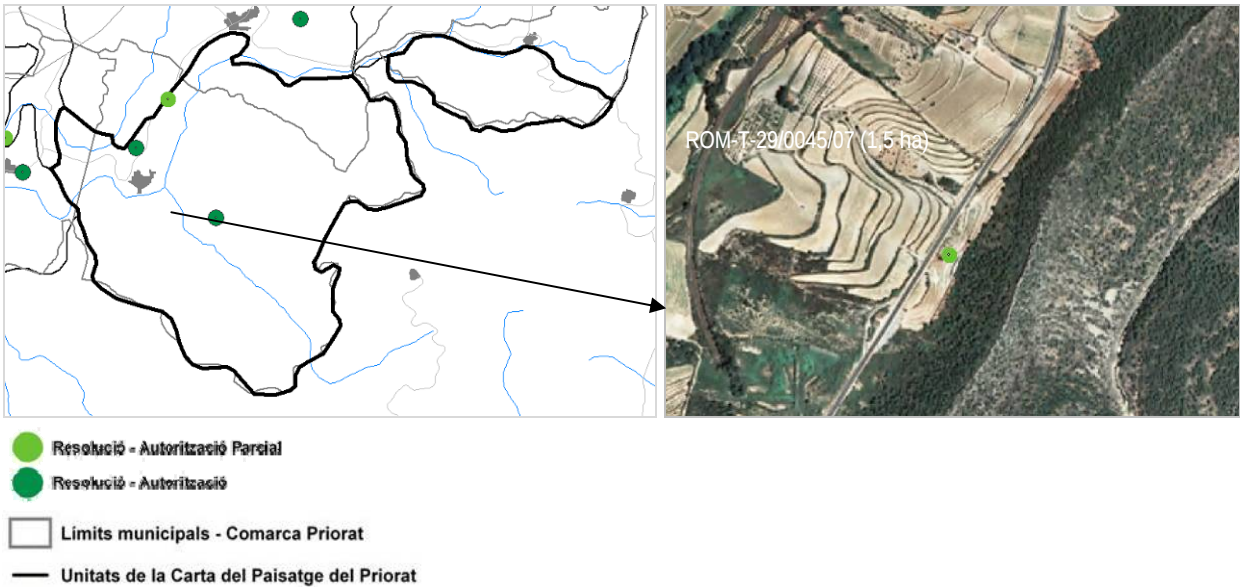

El mapa de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya considera bona part de la unitat com a zona incompatible i una altra bona part com a zona d'implantació condicionada a la Declaració d'Impacte Ambiental, qüestió que possibilitaria la instal·lació d'aerogeneradors en aquest àmbit.

Rompudes Terrenys Forestals

En aquesta unitat l'afecció per rompudes forestals és testimonial, havent-hi unes 3 autoritzacions corresponent a una superfície de pco més de 2 ha.

Id. Expedient	Municipi	Any	Tipus de Resolució	Superfície Autoritzada	% Dins de la Unitat
ROM-T-29/0045/07	Capçanes	2007	d'autorització parcial	1,5	0,052
ROM-T-29/0006/09	Capçanes	2009	d'autorització	0,26	0,009
ROM-T-29/0014/09	Capçanes	2009	d'autorització	0,5	0,017
Total				2,26	0,078

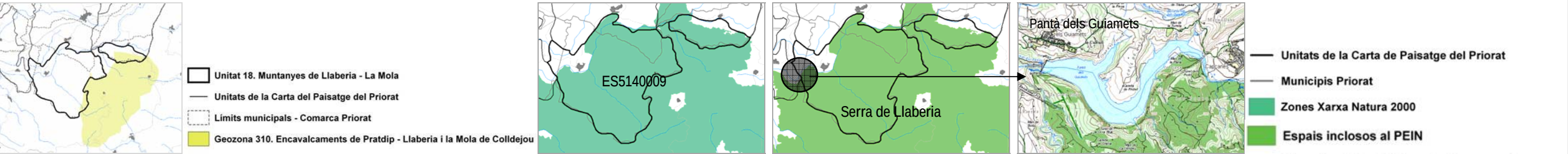

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Espais naturals protegits gestionats pel Consorci de Llaberia, boscos públics i geozona

La pràctica totalitat de la unitat se situa dins l'àmbit protegit de l'Espai d'Interès Natural de la Serra de Llaberia, inclòs a la Xarxa Natura 2000 amb codi ES5140009. En aquest espai hi actua des de fa uns anys el Consorci de la Serra de Llaberia, ens participat pels ajuntaments amb territori a l'espai i el Departament de Medi Ambient i Habitatge. Aquest consorci actua com un òrgan operatiu de gestió de l'espai natural protegit i ha tingut incidència en aspectes com la prevenció del risc d'incendis forestals, l'educació ambiental, la recuperació de camins, la senyalització d'itineraris i la gestió de fauna entre d'altres. La preceptiva redacció d'instruments de planificació per aquest espai serà una bona oportunitat per a la incorporació de criteris de protecció i gestió del paisatge.

Altres elements que poden jugar a favor d'una bona gestió del paisatge són l'existència de diverses forests públiques, tant municipals com de la Generalitat (aquesta darrera amb un equipament de gran rellevància com és el Mas de la Vall, antiga casa forestal i amb gran potencial per la situació d'equipaments lligats amb la gestió i l'ús públic de l'espai) que poden facilitar la gestió, i la pertinença de la part de l'obaga de la Mola de Coldejou a la geozona 310, de gran dramatisme i rellevància escènica

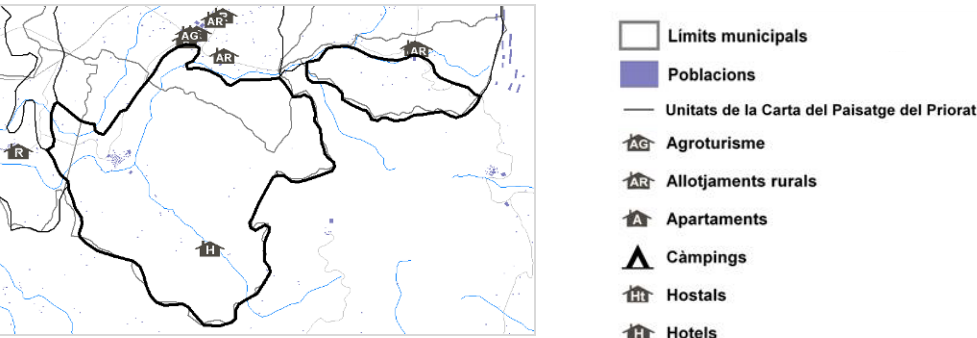

Codi	Nom	Municipis afectats	Superfície Unitat (ha)	Superfície Geozona a dins de la Unitat (ha)	% Geozona a dins de la Unitat
Geozona 310	Encavalcaments de Pratdip – Llaberia i la Mola de Coldejou	La Torre de Fontaubella, Capçanes	2.885 ha	262,9	9,11

Superfície Unitat (ha)	Superfície Total Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat(ha)	% Xarxa Natura 2000 a dins de la Unitat
2.885	2.565,93	88,94

Possibilitats de recuperació de masos com equipaments turístics

Municipi	Hotels
Capçanes	1

Un dels masos de la vall de Capçanes, el Mas Collet, ha estat recuperat com hotel rural. L'existència de molts altres masos de grans dimensions i atractius dins de la serra permetrien aquest tipus d'actuacions. No existeixen més allotjaments o restaurants dins la unitat, tot i que sí al límit mateix (cascs urbans i immediacions de Marçà i de la Torre de Fontaubella)

Casc urbà de Capçanes amb gran rellevància estètica

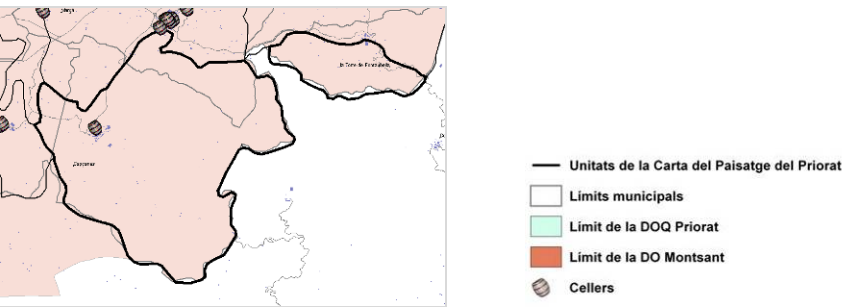

El casc urbà de Capçanes, per la seva ubicació i característiques intrínseques i del seu entorn immediat, presenta una destacada bellesa estètica. Capçanes és un dels pocs pobles de la comarca que encara té Normes Subsidiàries (aquestes foren aprovades l'any 2003; el poble no té POUM o normes urbanístiques adaptades a la nova legislació urbanística ni d'avaluació ambiental estratègica. La redacció del Catàleg de Béns protegits representaria la oportunitat de protecció dels elements arquitectònics del poble (com la Cooperativa Agrícola) i del seu conjunt.

Cellers

Municipi	Número Cellers	Localització	
		Nucli Urbà	Afores
Capçanes	1	1	-
Total per Unitat	1	1	-
%	0,74 del total al Priorat		

L'únic celler existent a la unitat és el celler cooperatiu de Capçanes, que embelleix el paisatge urbà d'aquest nucli, amb un paper social i econòmic de primer ordre, entre d'altres, per la iniciativa de producció i venda de vi *kosher*

IDENTIFICACIÓ D'OPORTUNITATS I REPTES

Centre d'Activitats de la Miloquera

Al turó de la Miloquera, al municipi de Marçà, s'està configurant un centre d'activitat basat en la construcció d'un Centre de Recuperació de la Tortuga Mediterrània, l'habilitació d'un Parc de les Olors (d'interpretació de les plantes aromàtiques), la recuperació de l'antic Mas de l'Escultor com a Centre d'Interpretació de la Tortuga Mediterrània i la Serra de Llaberia) i la situació de plafons d'interpretació paisatgístic, a més de la recuperació d'elements de l'antic poble de Marçà. Aquest projecte global, ubicat en un dels miradors paisatgístics privilegiats tant de la unitat com de la propera unitat del Pla de Falset – Marçà, és un exemple d'una iniciativa integrada basada, entre d'altres aspectes, en la potenciació del paisatge

Miradors privilegiats, senders i itineraris de descoberta del paisatge

A banda del mirador ja citat de la Miloquera, cal dir que les parts elevades d'aquesta unitat configuren el fons escènic meridional de les vistes del Priorat des de bona part dels miradors i punts d'observació possibles. A més, les formes de la Mola de Colldejou i la Mola de Llaberia són plenament identificables i incorporades a l'imaginari col·lectiu.

Els diversos itineraris locals recuperats, que compten amb senyalització direccional recent executada pel Consorci de Llaberia, així com el tram del GR-7, permeten ascendir a indrets que configuren miradors naturals molt importants sobre la unitat, com la Mola de Colldejou, els cingles de Llaberia, el Montalt o les Taules que es converteixen en miradors força remarcables. També, les carreteres T-302, TV-3001 i TV-3002, entre Colldejou i Capçanes, configuren un itinerari motoritzat de descoberta del paisatge magnífic. Alguns dels camins de la unitat també s'han inclòs en una de les 14 rutes de BTT definides a la comarca (concretament la ruta número 7), una ruta circular amb inici i acabament a Falset que transcorre per Capçanes, la Fou i Marçà; no obstant, cal apuntar, com succeeix en altres rutes de BTT de la comarca, la baixa o difícil ciclabilitat d'alguns trams d'aquesta ruta (tram entre la Caseta de la Vall i el poble de Marçà).

Patrimoni paisatgístic agrícola de qualitat a l'entorn de Capçanes

El mosaic de conreus existents a la vora de Capçanes, comprenent des d'hortes prop de la riera, a conreus de fruiters de regadiu, ametllers, vinyes i oliveres en costers delimitats per murs de pedra seca – que han originat mostres molt interessants d'aquesta cultura, com barraques a la zona de les Taules – composen visualment un conjunt agroforestal molt interessant que emmarca la vall sobre la que se situa Capçanes, el barranc de la Vall. Les coloracions tardorals de les vinyes són un moment àlgid d'aquesta composició paisatgística. També les hortes de Marçà s'introdueixen una mica dins la unitat. Aquests són elements de rellevància que, en el si d'una unitat eminentment forestal i montana, cal tenir en consideració

